

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY
SOŚNIE
NA LATA 2024-2030**

Sośnie, 2024

Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Gminy Sośnie

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy Sośnie i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY SOŚNIE.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	12
4. Jakość życia w gminie – wyniki badań ankietowych	15
4.1. Ocena sytuacji gminy	16
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	21
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	23
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SOŚNIE.....	26
1. Misja i wizja	27
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	29
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	42
4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	58
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	69
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	72
ZAŁĄCZNIKI.....	74
Załącznik 1 Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie	75
Załącznik 2: Wzór ankiety	121
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	126

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi kluczowe narzędzie długofalowego zarządzania gminą. Dokument ten wytycza strategiczne kierunki rozwoju gminy do roku 2030, co pozwoli zapewnić stabilność i ciągłość działań władz lokalnych, niezależnie od zmieniającej się sytuacji politycznej. Strategia umożliwi również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura czy finanse. Ponadto dokument ten stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 stanowi najważniejszy dokument służący kreowaniu rozwoju lokalnego. Zachowuje wymaganą spójność z pozostałymi opracowaniami strategicznymi czy planistycznymi obowiązującymi w Gminie Sośnie oraz z dokumentami szczebla:

- ponadlokalnego – Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku;
- regionalnego – Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- krajowego – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Zachowanie spójności dokumentów strategicznych na różnych poziomach administracyjnych warunkuje zbieżność ukierunkowanych działań podejmowanych na rzecz rozwoju jednostki z uwzględnieniem jej otoczenia regionalnego oraz kluczowych powiązań rangi krajowej.

Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie wyznaczać ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w okresie jej obowiązywania. Efektem tego będą zawarte wytyczne i punkty odniesienia dla inicjatyw podejmowanych oddolnie w Gminie Sośnie, a zmierzających do wspierania rozwoju jednostki w latach 2024-2030.

Poniższe opracowanie powstało na podstawie aktualnie obowiązujących dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym aktem prawnym regulującym działania związane z przygotowaniem Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnoza strategiczna została wzbogacona o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem była analiza spostrzeżeń i bieżących potrzeb mieszkańców. Diagnoza pogłębiona stanowi załącznik nr 1 do Strategii.

Prace nad Strategią zainicjował Wójt Gminy Sośnie w październiku 2023 roku, podejmując decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVIII/451/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Proces tworzenia Strategii był poprzedzony analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Została ona ponadto pogłębiona o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz podczas wywiadu pogłębionego z Zespołem ds. opracowania Strategii. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności wniosków płynących z diagnozy, a także sformułowanie celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja pozwoli na efektywny rozwój gminy. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac nad Strategią.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Joanna Mucha**, Młodsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego – koordynatorka projektu.

Obok przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią

Określenie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii

Spotkanie robocze z kierownictwem Urzędu
14.09.2023

Badanie ankietowe – 26.10 - 17.12.2023 r.

Analiza dokumentów

Powołanie Zespołu ds. Strategii

Diagnoza potencjału

Wyznaczenie obszarów problemowych

Wywiad pogłębiony z Zespołem ds. Strategii (opracowanie celów i działań strategicznych) – 13.12.2023 r.

Projekt dokumentu

Konsultacje społeczne –

Spotkanie konsultacyjne –

Opinia Zarządu Województwa Wielkopolskiego

Uchwalenie Strategii

Wdrażanie Strategii

CZĘŚĆ I:

**STAN I WYZWANIA
ROZWOJU GMINY
SOŚNIE**

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Sośnie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Powierzchnia gminy wynosi 187,72 km². W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny leśne, stanowiące ponad 55% ogółu powierzchni gminy oraz użytki rolne zajmujące 40% ogółu powierzchni. Gmina posiada ekstensywny rolniczy charakter. Mimo znacznego udziału terenów leśnych w strukturze użytkowania gruntów, gospodarka leśna nie funkcjonuje w gminie.

Na układ komunikacyjny gminy składają się przede wszystkim drogi gminne i powiatowe oraz droga krajowa nr 25. Ze względu na niekorzystny układ dróg, Gmina Sośnie charakteryzuje się złą dostępnością komunikacyjną. Czas podróży samochodem do ośrodka powiatowego wynosi ok. 40 min, z kolei do ośrodka wojewódzkiego aż 2h 30 min. Ponadto, przez teren gminy biegnie linia kolejowa nr 355 zapewniająca regionalne połączenia kolejowe. Podróż koleją do ośrodka powiatowego zajmuje jednak ok. 1 godziny.

Położenie gminy na granicy dwóch województw: wielkopolskiego i dolnośląskiego determinuje fakt niedostatecznego rozwoju sieci dróg wojewódzkich w tej części regionu oraz ich całkowity brak na terenie gminy, co wydatnie wpływa na jakość połączeń komunikacyjnych. Niewystarczająco rozwinięty układ komunikacyjny, brak organizacji publicznego transportu zbiorowego oraz ścieżek rowerowych powoduje występowanie zagrożenia wykluczeniem komunikacyjnym na terenie gminy. Organizacja gminnego transportu zbiorowego byłaby nieuzasadniona ekonomicznie ze względu na szacowane zbyt małe wykorzystanie go przez mieszkańców. Dostrzega się jednak potrzebę zawiązania współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, celem zapewnienia transportu zbiorowego przynajmniej w części sołectw tworzących gminę. Ponadto, widoczna jest potrzeba budowy systemu ścieżek rowerowych oraz poprawy bezpieczeństwa w zakresie komunikacji pieszej poprzez rozwój sieci chodników i oświetlenia ulicznego.

W świetle Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Gmina Sośnie wchodzi w skład MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (AKO). Wynikową tego było zaliczenie jej także do grona gmin wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych. Zachodząca dyfuzja innowacji i wędrowka informacji między gminą a AKO pozwala na zaistnienie procesów rozwojowych, niemniej nie należy traktować ich jako katalizatora zmian. Marginalna lokalizacja zarówno w ujęciu wojewódzkim, powiatowym, jak i ponadlokalnym w ramach AKO determinuje brak harmonijności zachodzących procesów i pewne opóźnienia w ich adaptowaniu na terenie gminy. Tym samym, W Gminie Sośnie trudno szukać bieżącego wpływu AKO na rozwój, a powiązanie jednostek bardziej widoczne jest poprzez codzienne migracje mieszkańców w celu skorzystania z usług, tj. szkolnictwo ponadpodstawowe, rynek pracy, opieka medyczna, kultura, czy usługi administracji wyższego rzędu. Głównie obserwowane są powiązania gminy z Ostrowem Wielkopolskim, jako ośrodkiem powiatowym.

Gmina Sośnie zaliczona została również do obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej. Mimo, iż gmina cechuje się wysokim udziałem I sektora PKB w gospodarce lokalnej, nie jest to powiązane z występowaniem wysokiej jakości gleb.

Problemy rozwojowe gminy zostały zauważone na szczeblu wojewódzkim, poprzez jej zaliczenie do obszarów:

- o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- o najniższej dostępności usług warunkujących możliwości rozwojowe,

- o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Gmina Sośnie cechuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, a także kulturowymi. Wyjątkowe scenerie leśne, niewielkie deniwelacje terenu oraz liczne ciek wodne, sprawiają iż tereny gminy są nie tylko urokliwe, ale również korzystne dla rozwoju turystyki poznawczej i krajoznawczej. W Gminie Sośnie utworzone zostały szlaki turystyki rowerowej, pieszej czy konnej. Wyznaczono również tereny rekreacyjne, m.in. nad zbiornikiem wodnym w Sośniach. Potencjał widoczny w gminie w zakresie wypoczynku i rekreacji nie jest jednak w pełni wykorzystany. Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy Biały Daniel w Sośniach jest sporadycznie użytkowany, czego skutkiem może być brak wykształcenia się bazy gastronomicznej w gminie oraz mniejszych ośrodków agroturystycznych. Walory przyrodnicze oraz ciekawe zabytki czy pomniki przyrody przyciągają odwiedzających, co potencjalnie może służyć promocji gminy. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody, w tym blisko 40% stanowi Park Krajobrazowy Doliny Baryczy. To przyczyniło się do członkostwa Gminy Sośnie w Stowarzyszeniu „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”, w ramach którego może realnie wzmacniać swoją markę jako miejscowości turystycznej. Dzięki członkostwu w Stowarzyszeniu lokalni rzemieślnicy mogą posługiwać się znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”. Gmina została włączona w kolorowy szlak karpia (posiada własny, unikalny wzór karpia zaprojektowany przez studentów wrocławskiej ASP), a także czynnie obchodzi Dni Karpia. Członkostwo w stowarzyszeniu poza promocją gminy, stanowi zatem również platformę do budowania i kształtowania jej określonego wizerunku, wraz z oprawą wizualną. Ważnym aspektem jest jednak wykorzystanie pełni potencjału jakim jednostka dysponuje we wspomnianym zakresie. Dostrzega się potrzebę podkreślania walorów przyrodniczych i kulturowych towarzyszących Gminie Sośnie, a także dalszego harmonijnego rozwijania sektora rekreacji i turystyki krótkoterminowej.

Ze względu na wysoki udział terenów leśnych i rolniczych gmina posiada niewielkie rezerwy terenowe. Ponadto, większość jej terenu objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody. Uwarunkowania te powodują, iż w gminie są ograniczone możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, a sama jednostka nie posiada możliwości utworzenia strefy ekonomicznej. Tym samym, trudno jest pozyskać inwestorów i zapewnić miejsca pracy na terenie gminy. Pożądanym kierunkiem rozwoju jest jednak wyznaczenie działek inwestycyjnych, w miejscach gdzie działalność gospodarcza byłaby najmniej uciążliwa dla mieszkańców i środowiska. W tym zakresie, gmina skupia się przede wszystkim na branżach związanych z odnawialnymi źródłami energii, a także inwestorach cechujących się społeczną odpowiedzialnością biznesu. Planuje się również wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, gdzie mogliby się osiedlać nowi mieszkańcy, zachęceni możliwością zamieszkania w atrakcyjnym przyrodniczo miejscu.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Sośnie jest jednostką charakteryzującą się wysokim udziałem terenów leśnych i rolniczych. W ujęciu gospodarczym, przeważającą formą działalności prowadzonej na terenie gminy jest rolnictwo. Działalność pozarolnicza ma znikomy charakter i jest związana z zaspokajaniem podstawowych potrzeb lokalnej społeczności lub profilem działalności nielicznych zakładów produkcyjnych.

Jako, że rolnictwo stanowi główną formę działalności dochodowej, gmina odznacza się niższym poziomem przedsiębiorczości w stosunku do powiatu czy województwa. W latach 2018-2022 w gminie przybyło 99 nowych podmiotów gospodarczych, co jednak stanowiło najniższy przyrost wśród wszystkich gmin powiatu ostrowskiego. Obserwowana niska aktywność gospodarcza w Sośniach może być powiązana z brakiem terenów inwestycyjnych, szczególnymi uwarunkowaniami prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, czy jej niską dostępnością komunikacyjną. Czynniki te przekładają się na rosnący poziom bezrobocia w gminie (z 2,5% w 2018 r. do 3,2% w 2022 r.), który jest wyższy niż średnia w powiecie (2%) czy województwie (2,2%).

Rozwój gospodarczy jednostki jest również uzależniony od stopnia jej wyposażenia i jakości dostępnej infrastruktury technicznej. Omówiona niska dostępność komunikacyjna gminy, w sposób wydatny obniża jej atrakcyjność inwestycyjną. W zakresie rozwoju przedsiębiorczości równie dotkliwym problemem mogą być tzw. „białe plamy” występujące na obszarze gminy. Są to miejsca pozbawione dostępu do Internetu, a w niektórych przypadkach nawet sieci telefonicznej. Należy podkreślić, iż współcześnie w takim przypadku nie ma możliwości prowadzenia zarówno przedsiębiorstwa jak i jednoosobowej działalności gospodarczej.

Analiza dostępu do infrastruktury sieciowej wykazała relatywnie niski poziom dostępności sieci wodociągowej (posiada go 89,5% mieszkańców gminy), jednak należy zwrócić uwagę na położenie niektórych domostw w dużej odległości od terenów zwartej zabudowy i brak ekonomicznego uzasadnienia dla doprowadzania do nich przyłączy sieciowych. Dostrzega się natomiast potrzebę modernizacji istniejącej sieci wodociągowej, która przełoży się na jej mniejszą awaryjność. W gminie zauważa się bardzo niski poziom dostępności sieci kanalizacyjnej, co determinuje potrzebę jej rozbudowy. Prowadzone są prace związane z rozbudową oczyszczalni ścieków i zwiększeniem jej przepustowości, dzięki którym gmina zyska możliwości techniczne do odbierania większej ilości nieczystości płynnych i podstawę do rozbudowy sieci kanalizacyjnej. W gminie widoczny jest jednak problem związany z niechęcią mieszkańców do podłączania się do sieci kanalizacyjnej i egzekwowaniem tego obowiązku ze strony gminy. W trosce o zachowanie jakości środowiska przyrodniczego gminy, kluczowym elementem pozostaje jednak stały monitoring i ewaluacja systemu odprowadzania nieczystości płynnych, a także edukacja ekologiczna prowadzona wśród mieszkańców. Dostęp do sieci gazowej mają jedynie mieszkańcy Sośni, jednak widoczny jest brak zainteresowania wśród mieszkańców w zakresie rozbudowy sieci. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci utrzymuje się na stałym poziomie (ok. 11%).

W Gminie Sośnie nie stwierdzono problemów związanych z prawidłowym prowadzeniem gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady są odbierane i zagospodarowywane przez spółkę komunalną. Odpady odbierane są z częstotliwością dostosowaną do potrzeb mieszkańców w podziale na 6 frakcji. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy mogą dostarczać pozostałe odpady. Dzięki temu gospodarka odpadami jest prowadzona w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi. W tym zakresie prowadzona jest również edukacja ekologiczna, obejmująca głównie dzieci i młodzież. W

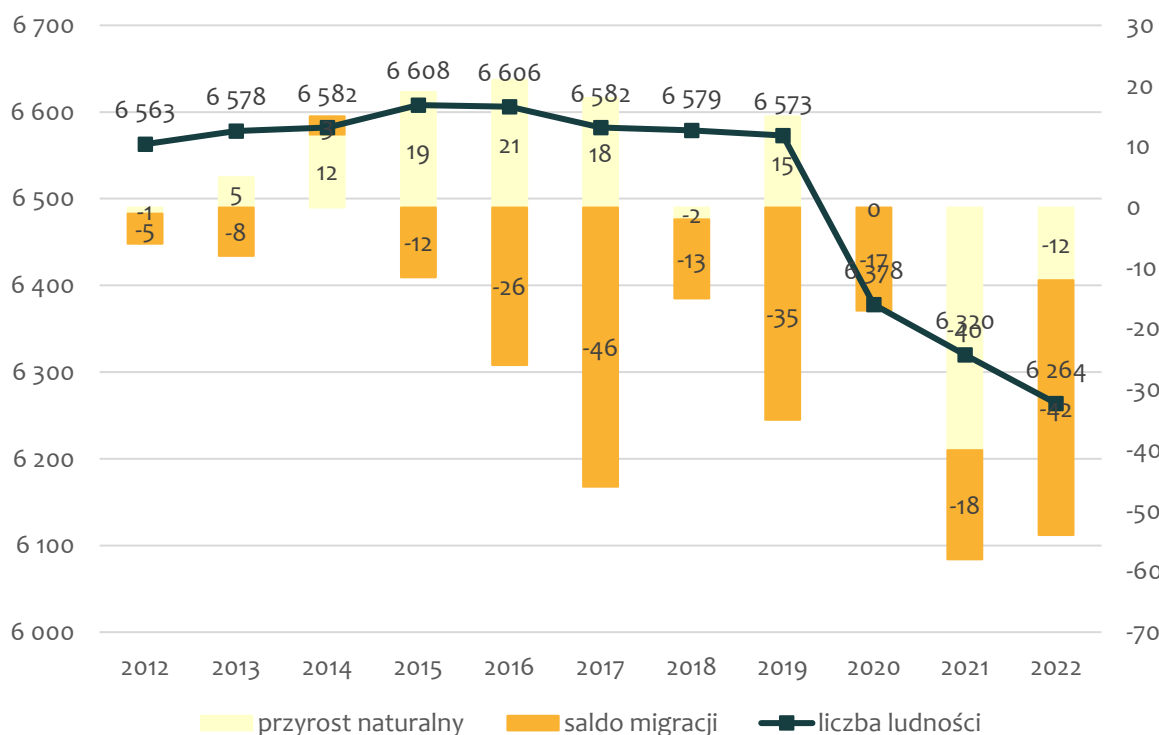
związku z występującymi problemami w zakresie gospodarki ściekowej planuje się jednak jej rozszerzenie programowe, a także uwzględnienie potrzeby edukacji dorosłych i seniorów.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska skupiona jest głównie na zachowaniu wysokiej jakości powietrza w gminie. Brak uciążliwego i szkodliwego dla środowiska przemysłu na terenie gminy sprawia, iż jest ona stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna środowiskowo. Nierozwiązanym problemem środowiskowym w gminie pozostaje tzw. niska emisja, obniżająca jakość powietrza głównie w okresie grzewczym. Mieszkańcy mają możliwość pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła w ramach programu „Czyste powietrze”, jednak podchodzą nieufnie do procesu z tym związanego. Fakt ten ponownie wskazuje na potrzebę wdrożenia kompleksowej edukacji ekologicznej, a także zapewnienie należytej pomocy w ramach prowadzonego punktu konsultacyjnego. W ramach ograniczania emisyjności część budynków gminnych została poddana termomodernizacji, obecnie zaś planuje się kontynuację tych działań na kolejnych obiektach. Na terenie gminy zostały również wyznaczone tereny pod budowę farmy wiatrowej, co ma wspomóc rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Analiza sytuacji społecznej jest nierozdzielnie połączona z analizą demograficzną w znacznej mierze determinującą poziom kapitału społecznego jakim dysponuje jednostka. Zadaniem jednostki pozostają działania powiązane z przeciwdziałaniem negatywnym trendom demograficznym, a także adaptacją do zmian. W Gminie Sośnie obserwowane są negatywne trendy związane z odpływem ludności, podobnie jak w powiecie ostrowskim. Od 2018 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności, co łącznie przełożyło się na ubytek 315 mieszkańców w latach 2018-2022 (ok. 5% łącznej populacji). Zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji utrzymują się na ujemnym poziomie, co przekłada się na ujemny przyrost rzeczywisty (-8,56 promila). Szczególnie niepokojący jest współczynnik salda migracji wynoszący -6,66 promila. Oznacza to, iż na każdy 1 tys. mieszkańców przypada o 6,66 osoby emigrującej więcej niż imigrującej. Wnioskować można, iż Gmina Sośnie nie jest postrzegana jako miejsce atrakcyjne do zamieszkania i życia, a mieszkańcom, nawet tym pozostającym, może towarzyszyć chęć wyprowadzki w najbliższej przyszłości.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Sośnie w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dalsza analiza demograficzna wykazała rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Tym samym, spada udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Przekłada się to na rosnący współczynnik senioralnego obciążenia demograficznego, a zatem stosunku liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. W Sośniach procesy te zachodzą znacznie szybciej niż w powiecie czy województwie. Z kolei, wśród osób w wieku produkcyjnym emigrujących z gminy, dominują młode kobiety w przedziale wiekowym od 20 do 34 lat. Jak wykazała analiza piramidy płci i wieku w gminie, tworzy to znaczący deficyt liczby kobiet względem liczby mężczyzn we wskazanym przedziale wiekowym. Dodatkowo, przekłada się to na spadek udziału osób w wieku kreatywnym w ogóle społeczności. Obserwowane zmiany demograficzne determinują potrzebę dostosowywania oferty usług społecznych do bieżących

potrzeb mieszkańców gminy. Utrzymywanie się obecnych trendów spowoduje w dalszej perspektywie czasowej konieczność wygaszania placówek opiekuńczo-edukacyjnych, np. przedszkoli czy szkół. Wzrastać będzie z kolei zapotrzebowanie na usługi senioralne, w tym z zakresu opieki wytchnieniowej. Należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie dostosowywanie oferty usług społecznych do potrzeb mieszkańców, również pod względem ekonomicznym.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Gminny Żłobek w Sośniach, dysponujący 24 miejscami opieki. Żłobek jest dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami. W 2022 r. wszystkie dostępne miejsca opieki były wykorzystane. Z kolei opieka nad dziećmi powyżej 3 roku życia sprawowana była w roku szkolnym 2022/2023 przez 3 przedszkola publiczne, 1 przedszkole samorządowe oraz 1 oddział przedszkolny. Łącznie objętych edukacją przedszkolną było 229 dzieci. Niemniej, co warto podkreślić, stopień upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Gminie Sośnie jest stosunkowo niski i wynosi ok. 75%. Nietypowym zjawiskiem jest również fakt, iż stopień upowszechnienia opieki przedszkolnej w gminie spada, bowiem jeszcze w 2017 roku wynosił on blisko 82,5%.

Za edukację w zakresie podstawowym na terenie gminy odpowiedzialne są 4 szkoły podstawowe oraz 1 szkoła filialna. Szkoły dysponują zbliżonym zapleczem dydaktycznym, w zakresie liczby sal lekcyjnych, komputerów czy projektorów multimedialnych (które są oczywiście zależne od liczby uczniów). W szkołach widoczne są jednak braki w zakresie infrastruktury sportowej, a także pracowni specjalistycznych, w tym językowych. W żadnej ze szkół nie są prowadzone klasy dwujęzyczne, sportowe czy integracyjne. Ogólny stan bazy dydaktycznej jest zadowalający, wymagają one jednak doposażenia oraz dalszego rozwoju bazy infrastrukturalnej. Niemniej, szkoły na terenie gminy charakteryzują się wysokim poziomem nauczania, w szczególności zaś szkoła w Sośniach i Pawłowie. Uśredniając wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół gminnych na egzaminie ósmoklasisty w 2022 r., w przypadku języka polskiego i matematyki były one wyższe niż średnia w powiecie ostrowskim czy województwie wielkopolskim. W przypadku języka angielskiego wyniki na wszystkich trzech szczeblach były porównywalne.

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu kultury jest Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach. Poza głównym Ośrodkiem, lokalnymi miejscami integracji, rozwoju kultury i krzewienia tożsamości lokalnej jest 14 świetlic wiejskich. Obiekty te służą organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i warsztatowych, skupiających i integrujących lokalną społeczność, a także rozwijających pasje i zainteresowania poszczególnych mieszkańców. GOKiGB jest również współorganizatorem najważniejszych wydarzeń o charakterze gminnym, tj. Dzień Gminy Sośnie, dożynki, kolacja rybna czy jarmark świąteczny.

W strukturze organizacyjnej Gminy Sośnie nie wydzielono odrębnej jednostki organizacyjnej, animującej działalność sportową i aktywność fizyczną. Tym samym, zadania te również realizowane są m.in. przez GOKiGB, a także szkoły. W gminie znajdują się obiekty pozwalające na podejmowanie rozmaitych aktywności sportowych, zarówno na świeżym powietrzu jak i w hali. Część z nich wymaga jednak unowocześnienia, rozbudowy czy podjęcia działań remontowych.

Na terenie Gminy Sośnie działalność prowadzi duża liczba organizacji pozarządowych, cechujących się zaangażowaniem i aktywnością. Wśród nich przeważają z kolei te, zorientowane na promocję lokalnych tradycji i kultury oraz aktywności fizycznej, w tym kluby sportowe. Liczne stowarzyszenia pozwalają na podejmowanie szeregu działań we współpracy z samorządem gminnym. Widoczna jest jednak potrzeba dalszego zacieśniania i rozwijania nowych form współpracy między jednostkami, które mogłyby się przyczynić do wzrostu jakości życia mieszkańców na terenie gminy.

Dużym potencjałem lokalnym są także miejscowe jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

Ponownie należy również podkreślić współpracę nawiązaną przez gminę na poziomie ponadlokalnym w ramach Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (AKO) oraz Stowarzyszenia „Partnerstwo dla Doliny Baryczy”. Tworzenie sieci powiązań zarówno w ujęciu lokalnym (wręcz obywatelskim), a także w ujęciu ponadlokalnym czy regionalnym, pozwala na systemowy przepływ informacji oraz rozwój w oparciu o dialog społeczny. Aktywizacja obywateli powinna bowiem być powiązana ze stwarzaniem im możliwości do współzarządzania jednostką i tym samym budowania odpowiedzialności za nią. W Sośniach widoczne są podwaliny, pozwalające myśleć o rozwoju sieci powiązań i większym zaangażowaniu mieszkańców gminy w jej zadania w przyszłości.

Podstawowym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sośniach jest udzielanie wsparcia materialnego i niematerialnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, a także bieżące zapobieganie występowaniu takich sytuacji. GOPS poza działaniami statutowymi, aktywnie współpracuje również z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, organizacji pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Na rzecz osób zmagających się z chorobami przewlekłymi (w tym uzależnieniami), czy innymi trudnymi sytuacjami życiowymi działają również liczne stowarzyszenia i grupy wsparcia na terenie gminy.

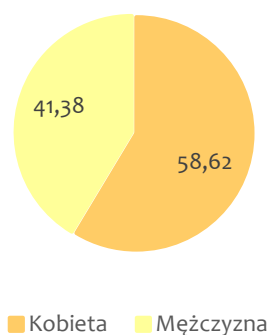
W bezpośrednim sąsiedztwie GOPS zlokalizowany jest z kolei Klub Seniora, który pełni ważną przestrzeń do aktywizacji osób starszych, których na terenie gminy przybywa. Animowanie czasu wolnego, a także nawiązywanie nowych kontaktów społecznych zapobiega wykluczeniu społecznemu wśród seniorów, a także czynnie angażuje ich w życie publiczne gminy.

4. Jakość życia w gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Sośnie przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz on-line oraz w wersji papierowej. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 26 października do 17 grudnia 2023 roku (łącznie przez 53 dni). Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do niniejszego opracowania.

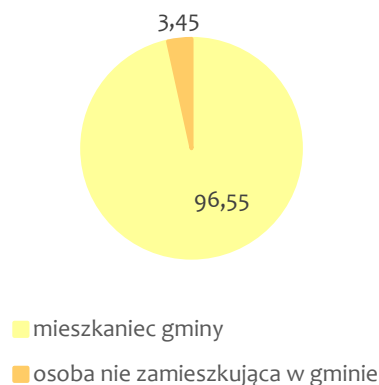
Ankietowani odpowiadali na pytania w obszarach: społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Łącznie zebrano 116 ankiet. Wśród respondentów przeważały kobiety (58,62%) oraz osoby pracujące (66,38%). Ponadto, większość respondentów znajdowała się w przedziale wiekowym 26-55 lat (łącznie 75,86%), co koreluje z odsetkiem osób pracujących. Szczegółowe dane na temat ankietowanych przedstawiają poniższe ryciny.

Ryc. 2. Ankietowani według płci

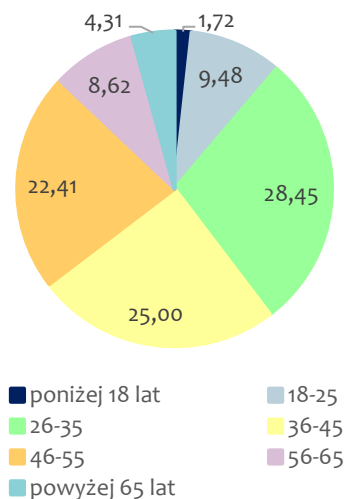
Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 3. Ankietowani według miejsca zamieszkania

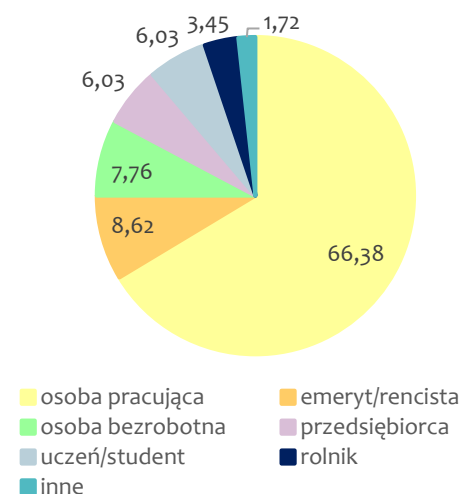
Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 4. Struktura wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 5. Ankietowani według statusu zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne.

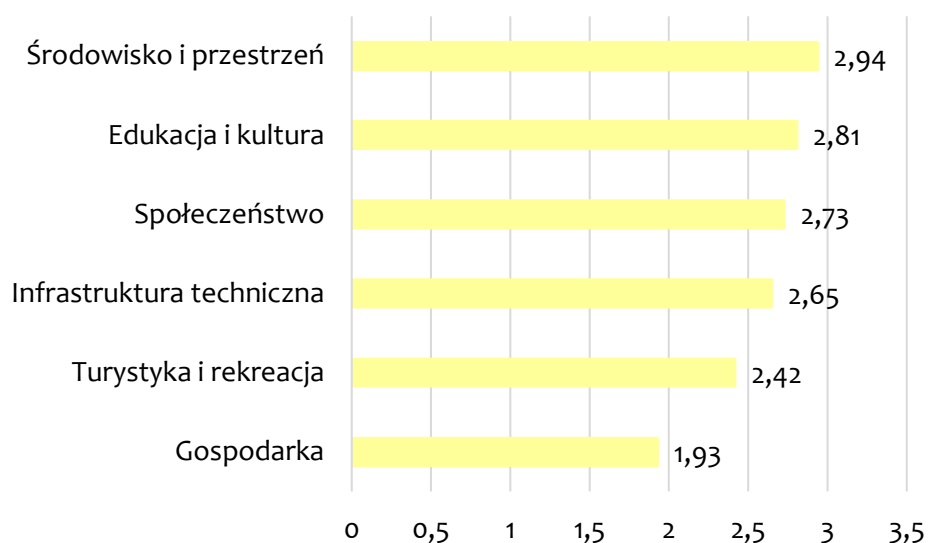
4.1. Ocena sytuacji gminy

Na potrzeby badania ankietowego w Gminie Sośnie przyjęto skalę ocen, gdzie:

- 0 – oznacza „nie mam zdania”,
- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

Najkorzystniej został oceniony obszar dotyczący **środowiska i przestrzeni**, gdzie ocenie podlegały zarówno walory przyrodnicze, wizualne jak i podejmowane działania zmierzające do pozytywnego odbioru wizualnego gminy. Średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 2,94. Z kolei poniżej przeciętnej (przyjętej na poziomie średniej ocen 2,5) ocenione zostały obszary **turystyki i rekreacji** oraz **gospodarki**. Należy jednak podkreślić, iż obszar turystyki i rekreacji oceniony został nieznacznie poniżej przeciętnej (średnia 2,42). Obszar gospodarki został oceniony negatywnie osiągając średnią 1,93. Widoczne jest to również w przypadku odniesienia do uśrednionego wyniku wszystkich badanych obszarów w gminie, który wyniósł 2,58. Tym samym, można przyjąć iż ogólny poziom rozwoju gminy został oceniony przez mieszkańców jako zadowalający.

Ryc. 6. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W aspekcie dotyczącym środowiska oraz stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, respondenci najwyżej ocenili **walory środowiska przyrodniczego** (średnia ocen 3,73) oraz **jakość powietrza** w gminie (3,51). Wskazuje to, iż w opinii ankietowanych to warunki środowiskowe – atrakcyjność estetyczna i czystość Gminy Sośnie stanowią jeden z jej największych atutów. Najmniej korzystnie oceniono **infrastrukturę melioracji szczegółowej** (rowy melioracyjne, sieć drenarska, przepusty), która uzyskała średnią ocen na poziomie 2,07. Nisko oceniono również **świadomość ekologiczną mieszkańców** (2,30), co może być ze sobą powiązane. Rowy melioracyjne

będące kluczowym elementem systemu gospodarki wodnej często stanowią bowiem część własności prywatnej, w którą gmina nie może ingerować. Tym samym, stan infrastruktury będzie się wiązał nie tylko z prawidłową realizacją swoich zadań ze strony gminy, ale również dbałością ze strony prywatnych właścicieli gruntów.

Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń

Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,73
Jakość powietrza w gminie	3,51
System odbioru odpadów na terenie gminy	3,34
Estetyka swojej gminy	3,17
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	2,94
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,91
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,89
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,82
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,68
Świadomość ekologiczną mieszkańców	2,30
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Edukacja i kultura

Obszar edukacji i kultury został wysoko oceniony w badaniu ankietowym, w szczególności zaś w aspekcie **dostępu do edukacji w szkołach podstawowych** (średnia 3,7) i **przedszkolach** (3,39). Pozytywnie oceniona została także jakość edukacji i ogólne wyposażenie placówek. Zdecydowanie najgorzej oceniono jednak **dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)**. Na terenie Gminy Sośnie nie ma szkół ponadpodstawowych, bowiem ich prowadzenie stanowi zadanie własne powiatu. Problemy komunikacyjne obserwowane w gminie przekładają się jednak również na utrudniony dostęp do edukacji oraz czasochłonność codziennych podróży do placówek oświatowych zlokalizowanych w innych miejscowościach.

W zakresie działalności kulturalnej prowadzonej w gminie, oceny były przeciętne. Stosunkowo nisko oceniono jednak jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie. Oferta kulturalna nie jest zatem postrzegana przez mieszkańców jako szczególnie atrakcyjna.

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacji i kultury

Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,70
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,39
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	3,35
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,32
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,14
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,03
Organizacja dowozu dzieci do szkół	2,99
Działalność domu kultury i biblioteki	2,95
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	2,61
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie	2,46
Działalność świetlic wiejskich	2,42

Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,41
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	2,32
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	2,32
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Spółeczeństwo

W obszarze społeczeństwa ocenie podlegały przede wszystkim usługi społeczne, usługi opiekuńcze i zdrowotne. Najwyżej ocenione zostało **wsparcie osób starszych oferowane przez gminę** – średnia 3,33. Na kolejnych miejscach znalazła się **jakość opieki oraz infrastruktury żłobkowej**. Zdecydowanie najgorzej oceniony został **dostęp do specjalistycznej opieki medycznej**, uzyskując średnią 1,43. Należy jednak wziąć pod uwagę ogólną kondycję systemu usług zdrowotnych w kraju, a także to iż zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej nie stanowi zadania własnego gminy. Nisko oceniono również **skuteczność działania pomocy społecznej**, co wskazuje na dalszą potrzebę rozwijania usług w tym zakresie.

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwo

Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (DPS, Kluby Seniora)	3,33
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy	3,16
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy	3,09
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy	2,97
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	2,94
Dostęp do żłobków / klubów malucha	2,88
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	2,82
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy Sośnie	2,59
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,59
Skuteczność działania pomocy społecznej	2,28
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Infrastruktura techniczna

Kolejnym obszarem poddanym ocenie przez respondentów była infrastruktura techniczna, poprzez którą rozumie się jakość sieci komunikacyjnej, urządzeń sieciowych oraz dostępność cyfrową. Najwyżej oceniony został **stan dróg w gminie**. Najniżej z kolei oceniono **jakość sieci kanalizacyjnej**. Należy podkreślić jednak, iż w obszarze infrastruktury technicznej odnotowano najmniejsze rozpiętości w ocenie poszczególnych elementów składowych.

Tabela 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktury technicznej

Stan dróg w gminie	3,20
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)	2,91
Dostęp do Internetu w gminie	2,82
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,81
Jakość sieci wodociągowej	2,49
Jakość sieci gazowej	2,18
Jakość sieci kanalizacyjnej	2,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Turystyka i rekreacja

W zakresie turystyki i rekreacji ocenie poddawano aspekty związane z możliwościami wypoczynku na terenie gminy kierowanymi głównie do jej mieszkańców oraz ofertą i zapleczem turystycznym ukierunkowanym na rozwój działalności turystycznej w gminie. Najwyżej oceniony został **poziom bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy** (3,13). Należy również zwrócić uwagę, że stosunkowo wysokie wyniki uzyskała oferta spędzania czasu wolnego na terenie gminy dla seniorów (3,10) oraz dzieci (2,38). Zdecydowanie gorzej zaś oceniono ofertę skierowaną do młodzieży (2,01) oraz osób dorosłych (1,95). Najślabiej ocenione zostały **działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów**. Jednocześnie respondenci wysoko ocenili atrakcyjność turystyczną gminy (2,76), co wskazuje iż potencjał w sektorze turystyki na terenie gminy pozostaje nie do końca wykorzystany.

Tabela 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyki i rekreacji

Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	3,13
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,10
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	3,10
Atrakcyjność turystyczną gminy	2,76
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,38
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowe	2,31
System ścieżek rowerowych	2,30
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	2,01
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	1,95
Poziom bazy gastronomicznej	1,88
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Gospodarka

Gospodarka została najślabiej ocenionym obszarem w Gminie Sośnie. Należy podkreślić, iż w tym zakresie ankietowani odpowiadali na pytania dotyczące zarówno prowadzenia działalności gospodarczej czy możliwości uzyskania zatrudnienia jak i dostępności komunikacyjnej gminy. Najlepiej oceniono **perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie** (2,35) oraz **atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy** (2,29). Tym samym, jednostka jest postrzegana nie tylko jako miejsce prowadzenia działalności rolniczej, ale potencjalnie również gospodarczej. Zdecydowanie najślabiej ocenione zostały aspekty związane z dostępnością komunikacyjną: **funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy** (1,51) oraz **połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami** (1,61).

Tabela 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarki

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	2,35
Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	2,29
Dostępność usług na terenie gminy	2,16
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,04
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	1,91
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	1,80
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy	1,71
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,61
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy	1,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy.

Tabela 7. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej ocenione	Najniżej ocenione
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w gminie	Infrastruktura melioracji szczegółowej
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)
Społeczeństwo	Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Infrastruktura techniczna	Stan dróg w gminie	Jakość sieci kanalizacyjnej
Turystyka i rekreacja	Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów
Gospodarka	Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

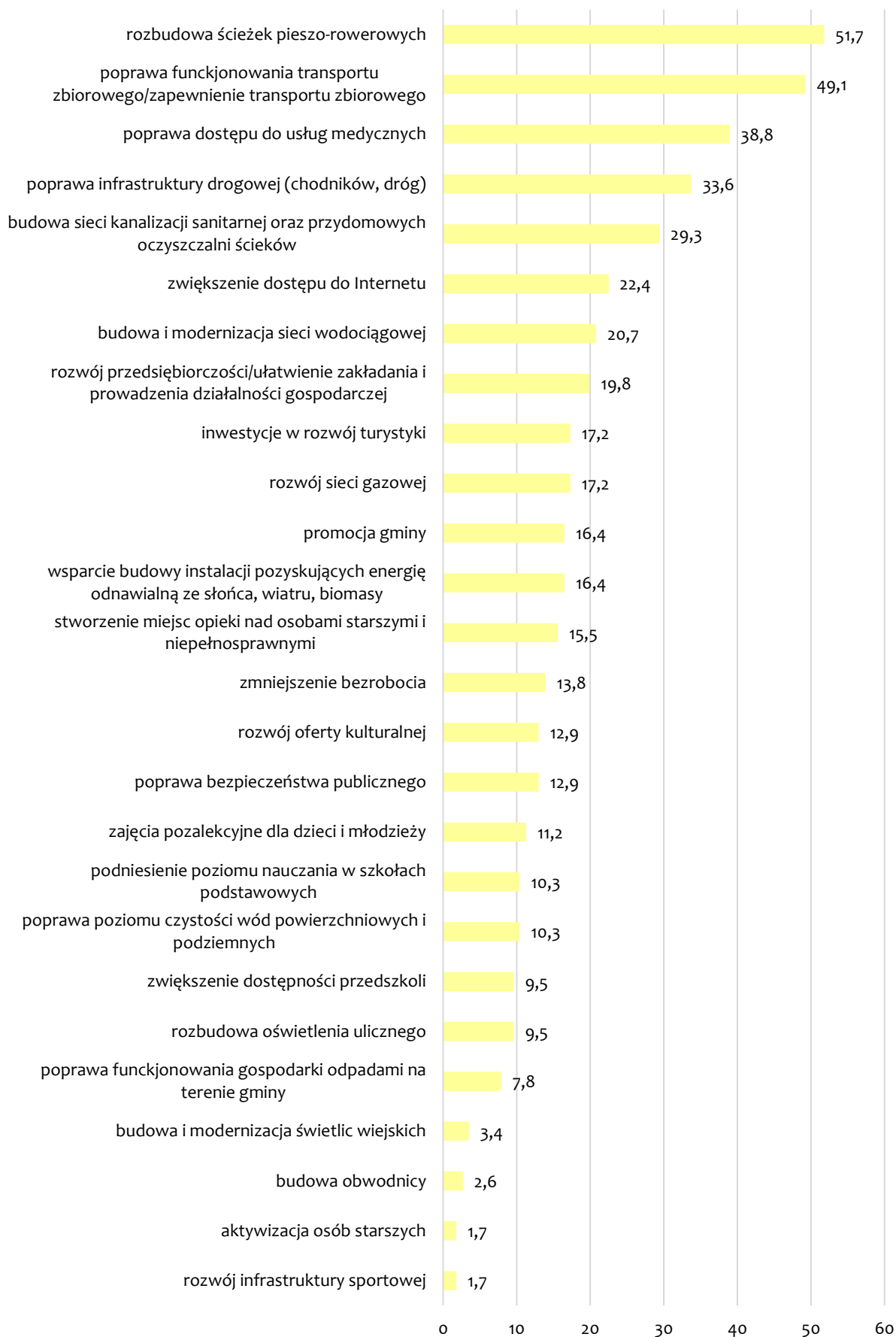
W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami była **rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych** (odpowiedź tą zaznaczyło 51,7% respondentów). Wskazywano również na potrzebę **poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie gminy** (49,1%). Wśród kolejnych priorytetów wskazywano na potrzebę **poprawy dostępu do usług medycznych** (38,8%), **poprawę infrastruktury drogowej, w tym chodników i dróg** (33,6%) oraz **budowę sieci kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni ścieków** (29,3%). Widoczne jest zatem, iż wśród respondentów najważniejszym priorytetem rozwojowym dla gminy powinna być poprawa dostępności komunikacyjnej, zarówno w ujęciu wewnątrzgminnym, poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych i chodników jak i w ujęciu ponadlokalnym poprzez rozwój transportu zbiorowego i sieci dróg.

Na kolejnej stronie zamieszczona została rycina przedstawiająca szczegółowo poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci.

Kwestionariusz ankiety zawierał jedno pytanie otwarte, gdzie można było udzielić złożonej odpowiedzi. Dotyczyło ono aspektu, który według respondenta powinien być wizytówką Gminy Sośnie. Wśród odpowiedzi, najczęściej powtarzały się następujące tezy:

- Walory środowiska przyrodniczego – otaczające gminę lasy, w tym Park Krajobrazowy Doliny Baryczy, a także zasoby z tym związane: grzyby i owoce leśne;
- Pałac w Mojej Woli – jeden z najważniejszych i najbardziej charakterystycznych zabytków w gminie, pozostający jednak w złym stanie technicznym. Ponadto, stanowi on własność prywatną;
- Czystość i bezpieczeństwo gminy – czyste powietrze oraz urozmaicone środowisko naturalne w małej lokalnej społeczności stwarza warunki dogodne do życia i wypoczynku, zwłaszcza w dobie wielkomiejskiego pędu;
- Turystyka i walory wypoczynkowe – urokliwe przestrzenie i warunki do uprawiania turystyki krajobrazowej, czy poznawczej mogą stanowić podstawę do rozwoju agroturystyki i promocji Gminy;
- Dobry stan infrastruktury komunikacyjnej: dróg, chodników, poboczy – dostępność komunikacyjna w zestawieniu z wciąż rosnącą mobilnością społeczeństwa stanowi podstawę do dalszego rozwoju gminy.

Ryc. 7. Główne priorytety rozwoju Gminy Sośnie według ankietowanych

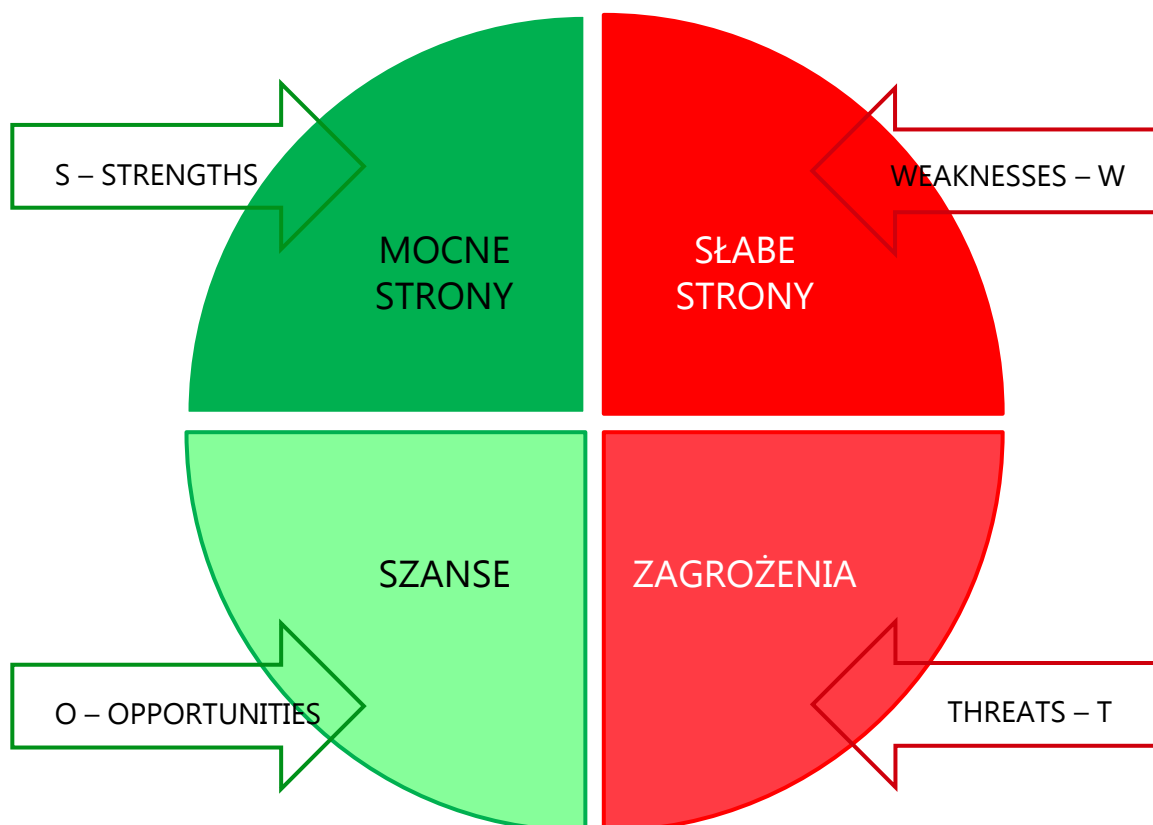
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla jej rozwoju, płynących z otoczenia **zewnętrznego**. Takie zestawienie analityczne składowych pozwala na hierarchizację poszczególnych elementów oraz obserwację powiązań występujących między nimi. Prawidłowa identyfikacja związków przyczynowo-skutkowych stanowi podstawę do obrania odpowiedniego podejścia rozwojowego dla jednostki samorządu terytorialnego.

Analizę SWOT dla Gminy Sośnie opracowano bazując na:

- 1) Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie;
- 2) danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Sośnie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 3) wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii.

Analizę SWOT dla Gminy Sośnie przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Typowo wiejski charakter jednostki z rozwiniętą funkcją rolniczą oraz predyspozycjami do jej dalszego rozwoju, • Wysoka jakość środowiska naturalnego, dzięki zachowaniu jego czystości oraz lokalizacji gminy wśród terenów atrakcyjnych przyrodniczo (szczególnie Park Krajobrazowy Doliny Baryczy), • Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna dopasowana do potrzeb mieszkańców, • Dobry stan gminnej infrastruktury drogowej, • Wysoki poziom kształcenia w szkołach podstawowych na terenie gminy, • Zadowolenie mieszkańców z oferowanych przez gminę usług opiekuńczo-oświatowych skierowanych do najmłodszych: żłobek, przedszkola i szkoły, • Rozwinięte usługi senioralne, w tym oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów, • Obecność linii kolejowej nr 355 zapewniającej połączenia regionalne z Sośnią, Granowca i Pawłowa, • Brak uciążliwego przemysłu zanieczyszczającego środowisko naturalne, • Istniejąca na terenie gminy baza noclegowa (stacja Biały Daniel), stanowiąca podstawę do rozwoju turystyki, • Rozwinięta akwakultura (przede wszystkim w zakresie hodowli karpia) oraz obecność wyznaczonych stanowisk wędkarskich, • Dobrze funkcjonujący system gospodarowania odpadami komunalnymi, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące zmianami zachodzącymi w strukturze społeczności lokalnej i przekładające się na atrakcyjność osiedleńczą gminy, • Niska dostępność komunikacyjna obszaru, wynikająca z niedorozwoju sieci dróg powiatowych i wojewódzkich oraz marginalnego położenia gminy zarówno w powiecie jak i w województwie, • Niska dostępność cyfrowa, związana z obecnością tzw. „białych plam” na terenie gminy oraz częściowym brakiem zasięgu sieci telefonicznej, • Niski stopień rozwoju turystyki, skutkujący niedostateczną bazą noclegową na terenie gminy oraz brakiem bazy gastronomicznej, • Niski poziom przedsiębiorczości wynikający z niskiej dostępności komunikacyjnej obszaru oraz wysokiego odsetka obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody • Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy, • Niska jakość i częściowy zanik elementów infrastruktury melioracji szczegółowej, skutkujący niskim poziomem retencji i występowaniem zjawiska suszy fizjologicznej, • Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura pieszo-rowerowa skutkująca obniżonym poziomem bezpieczeństwa wśród mieszkańców, • Niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych i zdrowotnych, również w zakresie profilaktyki, • Niewystarczająca promocja gminy na zewnątrz – skierowana do turystów i inwestorów, • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak dostatecznego

- Funkcjonowanie wielu organizacji pozarządowych, mogących współdziałać z samorządem na rzecz gminy.

informowania mieszkańców przez gminę w zakresie możliwości poprawy jakości środowiska

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Członkostwo w Stowarzyszeniu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, umożliwiające uczestnictwo w procesach rozwojowych regionu, • Członkostwo w Stowarzyszeniu Partnerstwo dla Doliny Baryczy, umożliwiające korzystanie ze znaków handlowych oraz rozwój sektora turystyki na terenie gminy, • Wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy w zakresie lokalizacji farm fotowoltaicznych lub wiatrowych, w związku z dogodną topografią terenu i stale rozwijającym się sektorem OZE, • Zwiększenie ładu przestrzennego w związku z koniecznością opracowania Planu Ogólnego, • Rozwój sektora turystyki krajoznawczej, a także produktów lokalnych będących potencjalnym wyróżnikiem gminy, • Podjęcie działań na rzecz szerszej rozpoznawalności i promocji gminy, w tym jej walorów wypoczynkowych i rekreacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca powierzchnia rezerw terenowych pod utworzenie zwartej strefy inwestycyjnej, • Konieczność ciągłej adaptacji do zachodzących zmian w strukturze demograficznej, w tym dostosowywania oferty usług do bieżących potrzeb mieszkańców, • Pogłębiające się zmiany klimatyczne skutkujące spadkiem ilościowym i jakościowym uzyskiwanych plonów, • Brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy w związku ze zmieniającą się strukturą społeczną, • Niski współczynnik feminizacji, zwłaszcza w przedziale wiekowym 20-34 lata, skutkujący zmianą przyjętego modelu rodziny i potęgujący zjawisko emigracji, • Rosnące zagrożenie środowiskowe związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną.

**CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE
KIERUNKI ROZWOJU
GMINY SOŚNIE**

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania ich w dalszym rozwoju, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Podczas wywiadu pogłębionego, wraz z zaangażowanymi Członkami Zespołu ds. opracowania Strategii, stworzono misję, czyli główne cele i wartości, które stanowią przewodnik do określenia celów strategicznych Gminy Sośnie na przyszłość. Wizja gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Sośnie na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Sośnie** brzmi następująco:

Gmina Sośnie na fundamencie unikalnych walorów środowiskowych, wraz ze swoimi mieszkańcami tworzy miejsce pozwalające znaleźć balans między pracą i rodziną, stwarzając zdrowe i zrównoważone warunki do rozwoju osobistego, społecznego i gospodarczego.

Misja Gminy Sośnie oparta jest nie tylko na idei zrównoważonego rozwoju, ale również na korzystaniu w pełni z obecnych zasobów, jakimi są walory środowiskowe i społeczność lokalna silnie utożsamiająca się z gminą. Równowagę gmina chce odnaleźć nie tylko w procesach rozwojowych, ale również poprzez zapewnienie swoim mieszkańcom warunków dogodnych do założenia rodziny, pracy i rozwoju osobistego. Gmina Sośnie dostrzega, iż podstawą do jej rozwoju jest chęć rozwoju jej mieszkańców.

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie **wizji**, czyli obrazu gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Sośnie w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja gminy:

- obrazuje stan docelowy gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Sośnie brzmi następująco:

Gmina Sośnie w 2030 r. jest miejscem łączącym pokolenia i oferującym atrakcyjne, bezpieczne i zielone miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku. Rozwinięty sektor turystyki i przetwórstwa rolno-spożywczego tworzy silną gospodarkę gminy, zapewniając stabilne zatrudnienie jej mieszkańcom. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, zielona transformacja oraz dopasowana oferta usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych znacząco podniosły poziom życia mieszkańców.

Wizja Gminy Sośnie oparta jest na zrównoważonym rozwoju w oparciu o wielopokoleniową społeczność lokalną, łączącą rozwój gospodarczy z troską o stan środowiska naturalnego i ekologię. To miejsce oferujące swoim mieszkańcom rozmaite możliwości rozwoju, aktywności i współpracy, zachowujące silną tożsamość lokalną.

**2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane
rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia**

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Sośnie, w szczególności uwzględniającej jej sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a także mikro- i makrootoczenie sformułowano trzy główne cele strategiczne. Realizacja każdego z nich ma przybliżyć Gminę Sośnie do zrealizowania wizji, czyli pożądanego obrazu gminy w 2030 roku. Rozwinięciem celów strategicznych jest ich rozbitcie na kilka celów szczegółowych (operacyjnych), do których przypisane są kierunki działań, będące podstawową wiązką działań koniecznych do osiągnięcia, celem realizacji poczynionych założeń.

Poniższa tabela prezentuje cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami szczegółowymi (operacyjnymi). Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rozwoju Gminy Sośnie.

PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA	SPOŁECZNOŚĆ
CELE STRATEGICZNE		
1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia	2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja	3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas
CELE OPERACYJNE		
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia 2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych 3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza 3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

- 1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej**
- 1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu**
- 1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna**

Wśród priorytetowych celów związanych z aspektem przestrzennym znalazła się poprawa dostępności komunikacyjnej gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej. Poprzez rozwijanie infrastruktury drogowej rozumie się kooperację i współdziałanie z zarządcami dróg powiatowych i krajowych, celem poprawy ich stanu technicznego oraz rozwoju i uzupełnienia sieci. Aby zwiększyć dostępność komunikacyjną gminy niezbędne będzie podjęcie działań także w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj.: oświetlenie uliczne, odpowiednie oznakowanie dróg, bezpieczne przejścia dla pieszych, uzupełnianie sieci chodników i ścieżek pieszo-rowerowych itp. Dostępność odnosi się również do stopnia cyfryzacji i działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.

Walory środowiskowe, w tym unikalne krajobrazy i czyste powietrze stanowią jeden z najważniejszych atutów Gminy Sośnie. Kluczowe pozostaje zatem zachowanie środowiska naturalnego w stanie nie pogorszonym. Rozwój infrastruktury wodnej, w tym infrastruktury melioracji szczegółowej umożliwi zwiększenie poziomu retencji wód opadowych, przeciwdziałając negatywnym skutkom zachodzących zmian klimatu tj. deszcze nawalne czy susze fizjologiczne. Zmniejszony spływ powierzchniowy pozytywnie wpłynie na zanieczyszczenie poszczególnych komponentów biotycznych środowiska przyrodniczego. Z kolei rozwój infrastruktury sieciowej, w szczególności sieci kanalizacyjnej umożliwi stopniowe odstępowanie od korzystania z bezodpływowych zbiorników, zmniejszając ryzyko potencjalnego skażenia gruntów. Działania te istotne są zarówno ze względu na rolniczy charakter jednostki, jej potencjał środowiskowy oraz właściwe zarządzanie ograniczonymi zasobami wodnymi.

Zważając na ograniczone zasoby terenowe Gminy Sośnie, tym ważniejsze jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Bezpieczeństwo energetyczne stanowi z kolei podstawę do późniejszego rozwoju jednostki. Tym samym planuje się wyznaczenie gruntów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, przygotowanie katalogu gruntów inwestycyjnych oraz wyznaczenie gruntów pod rozwój odnawialnych źródeł energii.

W ramach pierwszego celu strategicznego, proponuje się trzy cele operacyjne, które stanowią podstawę do realizacji określonych kierunków działań. Poniższa tabela przedstawia oczekiwane rezultaty tych działań oraz wskaźniki, które informują o stopniu ich osiągnięcia.

**CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej • Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej • Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy • Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych, • Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji • Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy 	<p>Rozbudowa sieci dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i jego uczestników (pieszych, rowerzystów, kierowców) oraz zwiększenie komfortu podróżowania</p> <p>Zapewnienie wszystkim mieszkańcom możliwości podłączenia się do wysokiej jakości sieci internetowej</p> <p>Rozwój usług cyfrowych, w oparciu o swobodny dostęp do Internetu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych dróg gminnych (km) • Długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) • Długość wybudowanych ciągów pieszych, pieszo-rowerowych i ścieżek rowerowych (km) • Długość dróg utwardzonych na terenie gminy (km) • Długość wybudowanej sieci szybkiego Internetu (km) • Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci Internet (%)
<p>1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody 	<p>Prowadzenie zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba istniejących stacji uzdatniania wody na terenie gminy (szt.)

**CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnice: środowisko, przestrzeń, energia**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>go poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców • Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy • Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia • Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy • Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych • Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej • Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne • Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy • Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych 	<p>Zapewnienie dostatecznych ilości i jakości wody pitnej dla mieszkańców gminy</p> <p>Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb</p> <p>Wzrost poziomu retencji wody deszczowej</p> <p>Adaptacja do zachodzących zmian klimatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość sieci kanalizacyjnej (km) • Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%) • Długość istniejących rowów melioracyjnych (km) • Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu gminy (szt.) • Liczba prowadzonych działań na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców (szt.) • Liczba wymienionych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne wśród mieszkańców (szt.)

**CEL STRATEGICZNY 1:
Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<p>programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie</p>		
<p>1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy • Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych • Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych • Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej • Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej • Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców 	<p>Rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego</p> <p>Poprawa funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni</p> <p>Klaryfikacja i transparentność prowadzonej polityki przestrzennej</p> <p>Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości nieszkodliwej dla środowiska naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stopień pokrycia gminy MPZP (%) • Powierzchnia wyznaczonych działek inwestycyjnych na terenie gminy (m²) • Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.) • Liczba budynków użyteczności publicznej z instalacją OZE (szt.)

GOSPODARKA

Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia

2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję

W Gminie Sośnie widoczna jest potrzeba dywersyfikacji rynku pracy, głównie przez rozwijanie aktywności gospodarczej skutkującej powstaniem jednoosobowych działalności gospodarczych lub małych przedsiębiorstw. Gmina planuje rozwijać i promować swoją ofertę inwestycyjną, a także aktywnie działać poprzez zachęcanie i wspieranie mieszkańców w rozwijaniu przedsiębiorczości. Gmina Sośnie chce ponadto intensywnie rozwijać pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych na swoim terenie. Jest to forma zainwestowania na terenie gminy, którą zamierza ona promować wśród przedsiębiorców. W poszanowaniu dla rolniczego charakteru jednostki, niezwykle istotne jest również wsparcie tego sektora gospodarki, jak i przetwórstwa rolno-spożywczego. Ważne jest jednak jego unowocześnienie w zakresie współudziału w rozwijaniu funkcji: turystycznych (gospodarstwa agroturystyczne), edukacyjnych (zagrody edukacyjne), czy opiekuńczo-integracyjnych (gospodarstwa opiekuńcze). Bowiem, nie w pełni wykorzystywanym potencjałem gminy jest jej atrakcyjność turystyczna. Gmina Sośnie zamierza rozwinąć: bazę noclegową w oparciu o istniejącą Stację Biały Daniel, informację turystyczną, dostępną bazę rekreacyjną i wypoczynkową. Planowane jest również rozwijanie współpracy z lokalnymi rzemieślnikami, artystami i przedsiębiorcami, celem wypromowania produktów lokalnych. Odpowiednie zaplecze ma przyczynić się rozwoju potencjału turystycznego jednostki. Współpraca z mieszkańcami w tym zakresie może przynieść wymierne korzyści gospodarcze zarówno dla gminy jak i jej społeczności. Planowane jest także podjęcie szeregu działań uzupełniających, jak np. odnowienie szlaków pieszych, rowerowych i wodnych oraz ich wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą (kosze, stoły, ławki, miejsca na ogniska, itp.).

Mimo przynależności do szeregu stowarzyszeń, Gmina Sośnie dotychczas umiarkowanie angażowała się i korzystała z możliwości jakie owa przynależność stwarzała. Rozwinięcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz aktywna promocja gminy w oparciu o dostępne zasoby jest podstawą do rozwinięcia jej potencjału, zwłaszcza w zakresie sektora turystyki. Widoczny jest jednak również potencjał w zakresie współpracy gospodarczej, np. poprzez Stowarzyszenie AKO. Świadoma partycypacja i skupienie się na kooperacji z gminami ościennymi i podmiotami zewnętrznymi będzie skutkować pełnym wykorzystaniem potencjalnego efektu skali.

**CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych • Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne • Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych • Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej 	<p>Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie gminy</p> <p>Zróżnicowanie profilu gospodarstw rolnych obecnych na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej na terenie gminy, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń OZE</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości, a w konsekwencji również dochodów do budżetu gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działających podmiotów gospodarczych (szt.), • udział dochodów z tytułu podatku CIT (%), • poziom bezrobocia na terenie gminy (szt.), • liczba przedsiębiorstw wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (szt.), • liczba gospodarstw agroturystycznych, opiekuńczych i edukacyjnych (szt.), • liczba interesantów korzystających z punktu konsultacyjnego (szt.),
<p>2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody • Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne 	<p>Zwiększenie bazy i oferty turystycznej w gminie</p> <p>Poprawa rozpoznawalności i zwiększenie możliwości zaznajomienia się turystów z dziedzictwem lokalnym gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych tras turystycznych (szt.), • długość nowych tras turystycznych (km), • liczba tras wyposażonych

**CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne • Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp. • Poprawa funkcjonowania Stacji Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek • Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne • Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp. 	<p>Stworzenie infrastruktury turystycznej odpowiadającej potrzebom współczesnego turysty</p> <p>Pełne wykorzystanie istniejącej bazy noclegowej</p> <p>Zagospodarowanie terenów wokół Zalewu w Sośniach</p> <p>Promocja wydarzeń gminnych</p>	<p>w infrastrukturę towarzyszącą (szt.),</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba odnowionych tras turystycznych (szt.), • liczba udzielonych usług noclegowych w Stacji Biały Daniel (szt.), • liczba nowych elementów zagospodarowania przestrzennego przy Zalewie w Sośniach (szt.)
<p>2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy • Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia 	<p>Wzmocnienie rozpoznawalności gminy wśród potencjalnych inwestorów i mieszkańców</p> <p>Wzmocnienie powiązania między gminą a produktami i dobrami lokalnymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działań zrealizowanych z udziałem gminy w ramach Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy (szt.) • udział działań zrealizowanych z partycypacją gminy w

**CEL STRATEGICZNY 2:
Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
	<ul style="list-style-type: none"> • Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia • Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń 	Usystematyzowanie i wykreowanie świadomości marki gminy	ogóle działań Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy (%)

SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych

3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza

3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną

Jednym z najważniejszych wyzwań rozwojowych Gminy Sośnie są działania adaptacyjne i przeciwdziałające postępującemu starzeniu się społeczeństwa i emigracji osób młodych. Co warto podkreślić, w wielu przypadkach oferta gminy w pełni odpowiada potrzebom mieszkańców i jest pozytywnie przez nich oceniana, jak np.: dostęp i jakość edukacji i opieki na terenie gminy, rozwinięta oferta usług społecznych czy spędzania czasu wolnego dla osób starszych. Podstawowym zadaniem gminy jest dalsze poprawianie oferty usług dla mieszkańców, a tym samym poziomu jakości ich życia. Należy bowiem pamiętać, iż to oni stanowią najważniejszy kapitał jednostki.

W zakresie usług społecznych potrzebny jest z kolei rozwój oferty dla seniorów, bowiem animacja czasu wolnego jest niewystarczająca. Zważając na strukturę demograficzną społeczeństwa, ważne jest stworzenie miejsca dziennej opieki nad osobami starszymi. Rozwoju wymagają również kwestie związane z dostępem do pomocy medycznej, badań profilaktycznych i rehabilitacji. W przypadku niemożności realizacji pewnych działań na terenie gminy, ważne aby zapewnić dostęp do usług specjalistycznych np. poprzez organizację dowozu osób o ograniczonej mobilności lub niesamodzielnych.

Poza realizacją na wysokim poziomie podstawowych programów edukacyjnych, warto również rozwijać ofertę zajęć dodatkowych, kształtujących pasje wśród młodych osób. Priorytetem jest również zapewnienie możliwości dokształcania i zdobywania nowych umiejętności dla osób dorosłych i starszych, które mogą się realizować chociażby poprzez kursy zawodowe, formy warsztatowe czy zajęciowe. Edukacja również może odbywać się w ramach integracji międzypokoleniowej i stanowić podstawę do lepszego rozumienia zmieniającej się rzeczywistości. Punktem wyjścia dla takowej edukacji w Gminie Sośnie mogą być wielopokoleniowe zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej, które pozwolą mieszkańcom i rodzinom wspólnie troszczyć się o najbliższe otoczenie.

Ważnym aspektem są również aktywności czasu wolnego, w tym te z zakresu kultury i kultury fizycznej. W gminie planuje się tworzenie grafiku zajęć w ośrodku kultury z uwzględnieniem większej partycypacji społecznej, a także wszystkich grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych. Rozwinięta oferta kulturalna powinna odpowiadać potrzebom wszystkich mieszkańców. Dostępna infrastruktura sportowa i rekreacyjna pozostaje z kolei nie w pełni wykorzystana. W gminie planuje organizację większej ilości imprez o charakterze sportowym, które będą przyciągać mieszkańców oraz znajdą odzwierciedlenie w ich zdrowiu i kondycji fizycznej.

**CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych • Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej • Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej • Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych • Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych • Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp. • Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością • Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych 	<p>Poprawa dostępności dóbr i usług na terenie gminy</p> <p>Wzrost sprawności obsługi mieszkańców i skróceniu czasu oczekiwania na załatwienie sprawy urzędowej</p> <p>Zwiększenie poziomu integracji społecznej oraz tożsamości lokalnej</p> <p>Wzrost poziomu dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Wzrost efektywności działalności GOPS</p> <p>Poprawa dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, zwłaszcza wśród osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba realizowanych e-usług (szt.), • liczba odbywających się wydarzeń integracyjnych (szt.), • liczba osób starszych objętych usługami indywidualnymi (os.), • liczba budynków użyteczności publicznej z barierami architektonicznymi (szt.), • liczba realizowanych programów profilaktycznych (szt.), • liczba osób korzystających z usług transportu (os.), • liczba beneficjentów GOPS (os.),

**CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp. • Modernizacja i doposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców • Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dzieci do lat 3 • Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli • Większa indywidualizacja toku nauczania w przypadku uczniów z problemami w nauce lub szczególnie uzdolnionych • Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku • Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie • Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych • Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw lidarskich i obywatelskich wśród uczniów 	<p>Wzrost jakości świadczonych usług edukacyjnych i opiekuńczych</p> <p>Umożliwienie wcześniejszego powrotu rodziców na rynek pracy, zwłaszcza kobiet poprzez zwiększenie dostępności miejsc opieki na dzieci do lat 3</p> <p>Zapewnienie możliwości rozwoju osobistego, pasji i zainteresowań wśród dzieci i młodzieży</p> <p>Umożliwienie równego dostępu do edukacji dla wszystkich mieszkańców</p> <p>Lepsze dopasowanie profilu pracownika do bieżących potrzeb rynku pracy poprzez możliwość zmiany/uzupełnienia kwalifikacji</p> <p>Rozwój postaw prospołecznych i obywatelskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkół wyposażonych z infrastrukturą sportową (szt.), • liczba odbywających się zajęć doradztwa zawodowego (szt.), • liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych (szt.), • liczba uczestników Uniwersytetu III wieku (szt.), • udział wolontariuszy wśród ogółu dzieci szkolnych (%)

**CEL STRATEGICZNY 3:
Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
<p>3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych • Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie • Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek” • Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecenie części zadań własnych gminy stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności 	<p>Wzrost integracji społecznej</p> <p>Rozwój oferty kulturalno-sportowej odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom wszystkich grup wiekowych mieszkańców gminy</p> <p>Wzrost aktywności społecznej i zaangażowania w życie publiczne</p> <p>Poprawa wykorzystania istniejącej bazy sportowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminie (szt.), • liczba organizowanych w roku wydarzeń sportowych (szt.), • liczba utworzonych gminnych lig sportowych (szt.), • liczba NGO współpracujących z samorządem (szt.), • liczba uczestników organizowanych w gminie wydarzeń sportowych i kulturalnych (os.)

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Sośnie

Gmina Sośnie, mimo iż w ujęciu gospodarczym ma rolniczy charakter, nie cechuje się przewagą użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów. W gminie widoczne jest znaczące rozdrobnienie w strukturze użytkowania gruntów. Osady wiejskie stanowiące obecne sołectwa kształtowały się poprzez wyręb lasów wśród gęstej sieci cieków wodnych. Efektem tego jest stosunkowo zwarta zabudowa w poszczególnych miejscowościach, zwłaszcza w zakresie zabudowy jednorodzinnej i gospodarczej. O kulturze leśnej gminy świadczą z kolei licznie występujące leśniczówki, będące najczęściej odseparowane od reszty zabudowy mieszkalnej. Największe, zwarte kompleksy użytków rolnych można obserwować w południowej i centralnej części gminy, w rejonie miejscowości: Dobrzec; Kocina-Pawłów-Kąty Śląskie w kierunku Sośni i dalej w kierunku północno-zachodnim Młynika i Bogdaju. Łącznie użytki rolne zajmują nieco ponad 40% ogółu gruntów w gminie, podczas gdy lasy niespełna 56%. Należy jednak zaznaczyć, iż kompleksy leśne gminy objęte są prawnymi formami ochrony: w północno-zachodniej części gminy jest to park krajobrazowy Doliny Baryczy, z kolei w południowo-wschodniej obszar chronionego krajobrazu Wzgórz Ostrzeszowskich i Kotliny Odolanowskiej. Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest obszarowymi formami ochrony przyrody.

Rozbudowana sieć cieków wodnych przepływających przez teren gminy, przełożyła się na potrzebę stworzenia sztucznego zbiornika retencyjnego w Sośniach. Regulacja stosunków wodnych przełożyła się na brak występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy. Trzy główne rzeki to: Młyńska Woda, Kobylarka i Jaźwiniec. W przypadku dwóch pierwszych, stanowiły one podstawę do utworzenia stawów hodowlanych, które obecnie zajmują się przede wszystkim hodowlą karpia. Rzeki spływają w kierunku północno-zachodnim (zgodnie z nachyleniem kraju), dzięki czemu stawy hodowlane zlokalizowane są przede wszystkim w zachodniej części gminy, w miejscowościach Możdżanów, Szklarka Śląska i Janisławice.

Zwarte kompleksy leśne, m.in. w Kałkowskim czy Kuźnicy Kąckiej wpływają na dostępność transportową obszaru. Przez gminę z północnego-wschodu w kierunku południowo-zachodnim przebiega droga krajowa nr 25, stanowiąca podstawę systemu komunikacyjnego w gminie. Ponadto, sieć dróg składa się z dróg powiatowych i gminnych, wśród których ponad 37% stanowią drogi nieutwardzone. Do niektórych sołectw prowadzi jedynie jedna droga utwardzona, stanowiąca jedyny korytarz transportowy. W przypadku Granowca, Sośni i Pawłowa dostępny jest transport zbiorowy zapewniony przez realizowane połączenia kolejowe.

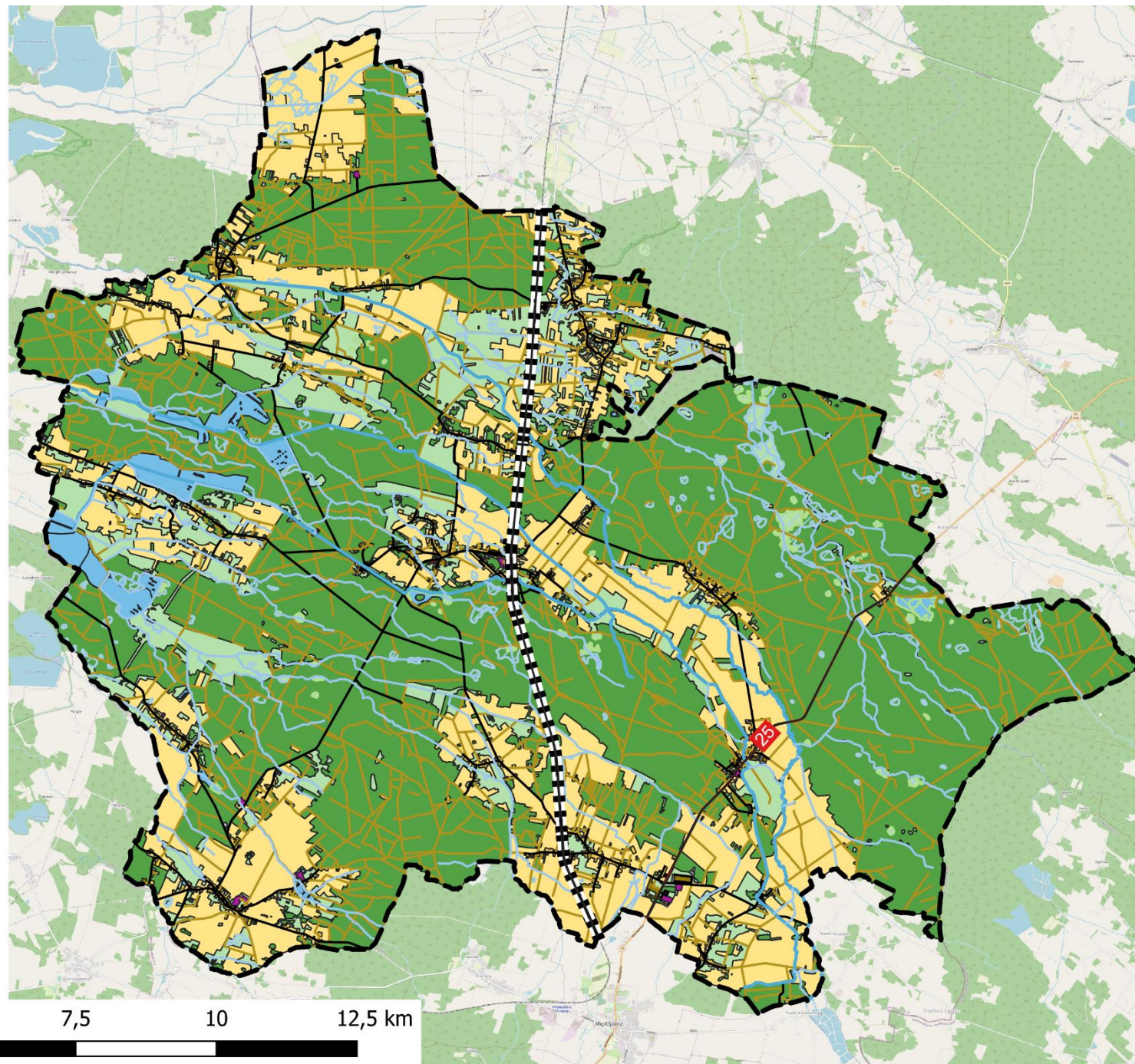
Głównym ośrodkiem, istotnym z perspektywy realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców jest Sośnie. Stanowi ono ośrodek lokalny, skupiający usługi z zakresu administracji publicznej, kultury, edukacji, opieki społecznej, czy rekreacji. Pozostałe miejscowości wykazujące cechy wspierające względem Sośni to Granowiec i Pawłów. Hierarchizacja ośrodków osadniczych w gminie jednoznacznie wskazuje na istotę aspektu komunikacyjnego.

Ryc. 8. Zagospodarowanie przestrzenne Gminy Sośnie

Legenda

- Sośnie
- Rzeki
- Strumień, potok lub struga
- Droga krajowa
- Drogi utwardzone
- Drogi gruntowe
- Linia kolejowa
- Szuwary
- Mokradła
- Wody powierzchniowe
- Zabudowa jednorodzinna
- Zabudowa wielorodzinna
- Zabudowa gospodarcza
- Zabudowa usługowa
- Zabudowa przemysłowa
- Przestrzeń publiczne
- Pozostałe tereny niezabudowane
- Grunty orne
- Uprawy trwałe
- Roślinność trawiasta
- Roślinność krzewiasta
- Grunty leśne
- Grunty nieużytkowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalnej Gminy Sośnie przedstawiony został w formie graficznej na poniższej rycinie. Z wyłączeniem podstawowych form użytkowania gruntów, model zawiera zhierarchizowany układ jednostek osadniczych, uzupełniony o podstawowe powiązania przyrodnicze występujące między nimi. Przedstawiono również główne korytarze sieci transportowych obecnych w gminie, na które składa się sieć dróg samochodowych i linia kolejowa nr 355. Wśród głównych elementów istotnych z punktu widzenia powiązań funkcjonalno-przestrzennych występujących na obszarze wskazano wybrane elementy infrastruktury technicznej i społecznej (Ryc. 9). Dodatkowo, kolejne opracowanie graficzne poświęcono prezentacji najważniejszych planowanych inwestycji na terenie gminy, wraz z planowanymi kierunkami rozwoju (Ryc. 10). Wśród działań priorytetowych przyjęto m.in.: rozwój sieci kanalizacyjnej w Granowcu i Mariaku, działania związane z budową szkoły w Cieszynie czy rozbudową infrastruktury pieszo-rowerowej.

Ryc. 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sośnie

Legenda

Sośnie

Ośrodek lokalny

Ośrodki sublokalne

Sołectwa

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

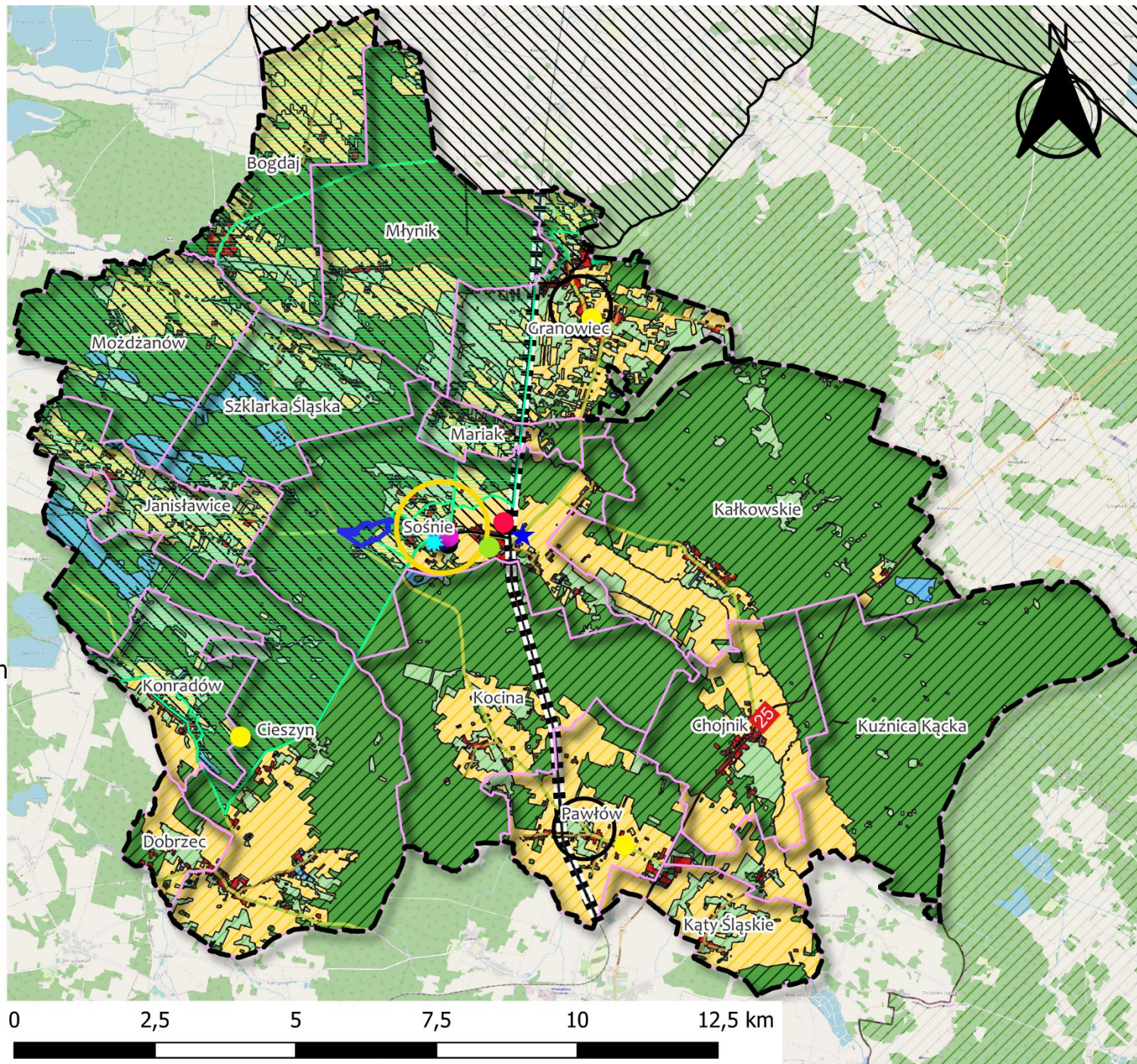
- SP ZOZ
- GOK
- GOPS
- Stacja elektroenergetyczna
- Kompleks sportowy
- Szkoły podstawowe
- Urząd gminy

System powiązań przyrodniczych

- pomniki przyrody
- pomnik przyrody
- Obszary Natura2000
- Park krajobrazowy Dolina Baryczy
- obszary chronionego krajobrazu

Główne elementy sieci transportowej

- Drogi powiatowe
- Drogi gminne
- Droga krajowa
- Linia kolejowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 10 Najważniejsze planowane inwestycje i kierunki rozwoju w Gminie Sośnie

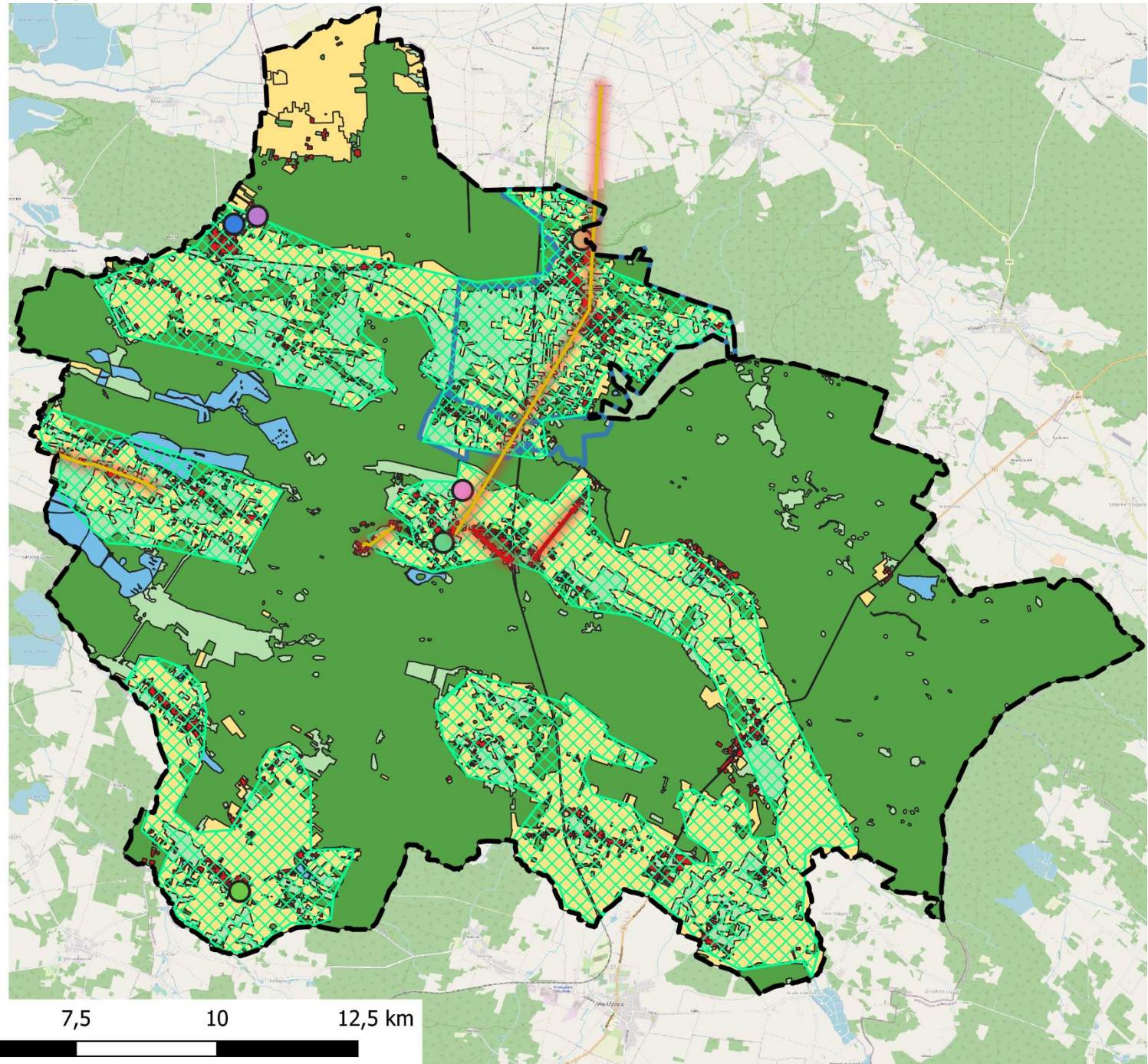

Legenda

- Sośnie
- Planowane ścieżki rowerowe
- Planowana przebudowa dróg gminnych

Najważniejsze inwestycje:

- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sośniach
- Rozbudowę i doposażenie Gminnego Żłobka w Sośniach
- Przebudowa parkingu przy cmentarzu w Granowcu
- Przebudowa parkingu przy kościele w Bogdaju
- Przebudowa parkingu przy cmentarzu w Bogdaju
- Budowa szkoły wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Cieszynie
- Strefy planowanego rozwoju pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych
- Planowana rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej

0 2,5 5 7,5 10 12,5 km

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla Gminy Sośnie

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami w poszczególnych miejscowościach.

Podstawowym opracowaniem definiującym politykę przestrzenną gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (które w drodze przyjętej nowelizacji uchwały ma zostać zastąpione przez Plan Ogólny). Ostatnia zmiana w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sośnie została przyjęta uchwałą nr XXXIII/208/2013 Rady Gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie. Jako, że nowelizowane studium pierwotnie opracowane zostało w 2000 r., wprowadzone zmiany odnosiły się do rozwoju głównie nowych form użytkowania gruntów, w tym przeznaczenia ich pod rozwój odnawialnych źródeł energii. W związku z tym, iż dokument nie w pełni odpowiada bieżącej polityce gminy, w dniu 20 października 2021 r. Rada Gminy Sośnie przyjęła uchwałę nr XXXIII/262/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie. Nowe studium wciąż pozostaje jednak w opracowaniu.

We wciąż obowiązującym akcie kierownictwa wewnętrznego wskazuje się jako cel nadrzędny na wszechstronny, zrównoważony, proekologiczny rozwój przestrzenny, uwzględniający cele strategiczne gminy:

- Zagwarantowanie mieszkańcom źródeł utrzymania i możliwości realizacji własnych aspiracji,
- Kształtowanie pożądanych warunków zamieszkania,
- Racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Świadome kształtowanie struktury osadniczej.

Tym samym, w ramach celów cząstkowych ujętych w sferach: ekonomicznej, społecznej, ekologicznej i przestrzennej wskazane zostały działania dotyczące bezpośrednio kwestii zagospodarowania przestrzennego. Zostały one następująco sformułowane dla celów:

- Ekonomicznych:
  - dopuszczenie do lokalizowania obiektów (przetwórnictwa) w strefach rolno-osadniczych (strefa rolnicza),
  - dopuszczenie do przekształceń zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej i umożliwienie lokalizowania funkcji produkcyjnych (nie pogarszających stanu środowiska), usługowych, obsługi rolnictwa, turystyki, handlu, gastronomii i drobnego rzemiosła,
  - wyznaczenie terenów potencjalnej aktywności gospodarczej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- Społecznych:
  - wyznaczenie obszarów dla których przewiduje się wprowadzenie zorganizowanej gospodarki ściekowej,

- realizacja budowy sieci gazowniczej zgodnie z opracowaną koncepcją gazyfikacji gminy,
- ochrona źródeł i zasobów wód podziemnych – wyznaczenie i utrzymanie stref ochronnych,
- opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jednostek wiejskich w pierwszej kolejności wsi największych,
- dopuszczenie do lokalizowania i przekształceń zabudowy umożliwiającej adaptację lub realizację obiektów służących zaspakajaniu potrzeb bytowych,
- określenie sposobu użytkowania obszarów funkcjonalnych (opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),
- dopuszczenie do lokalizacji funkcji nie kolidujących z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- wprowadzenie wytycznych konserwatorskich do sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Ekologicznych:
  - wyznaczenie stref, zachowanie istniejących form ochrony,
  - wyznaczanie stref działań zmierzających do objęcia ochroną,
  - określenie zasad użytkowania (sposoby podstawowe i dopuszczalne),
  - wyznaczenie strefy rolnej (produkcyjnej) wyłączonej z możliwości zabudowy,
  - wprowadzenie granicy polno-leśnej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
  - stosowanie zakazu lokalizacji inwestycji prowadzących do istotnych zmian środowiska,
  - wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii, w szczególności energię wiatru i energię promieniowania słonecznego,
  - lokalizowanie nowych funkcji o charakterze produkcyjnym mogących pogorszyć stan środowiska w wydzielonych strefach gospodarczych w oparciu o procedurę ocen oddziaływania na środowisko.

W celach przestrzennych wszystkie sposoby ich realizacji dotyczą zagospodarowania przestrzennego:

- utrzymanie wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- wyznaczenie stref o określonych sposobach zagospodarowania i użytkowania przestrzeni oraz konsekwentne przestrzeganie zasad realizacji ustaleń,
- ograniczenie rozwoju przestrzennego do zwartych kompleksów osadniczych,
- realizacja nowych obiektów kubaturowych na zasadzie wymiany kubatury w lukach zabudowy lub na zasadzie ograniczonego ekonomicznie uzasadnionego uzupełnienia struktur osadniczych z uwzględnieniem ochrony gruntów rolnych i zwartości struktur osadniczych,

- rehabilitacja budynków lub wymiana obiektów będących w złym stanie technicznym (stosowanie ulg i zachęt dla właścicieli nieruchomości podejmujących w/w zadania),
- budowa zorganizowanej gospodarki ściekowej na drodze rozwiązań zbiorowych i lokalnych.

Poza uwarunkowaniami o znaczeniu lokalnym i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, kształtowanie polityki przestrzennej opiera się również na rekomendacjach zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW). Zgodnie z jego zapisami, Gmina Sośnie została zaklasyfikowana do miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

W ramach realizacji Plan wyznacza 6 celów polityki przestrzennej, jakimi są:

- poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- poprawa dostępności komunikacyjnej, rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, plan określa zasady zagospodarowania. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, rewitalizację i ochronę obszarów o wysokich walorach historyczno-kulturowych oraz ich efektywne wykorzystanie (np. dla celów turystyki), ochronę najlepszych gleb i poprawę bilansu wodnego, modernizację sieci drogowej i kolejowej, rozwój transportu zbiorowego oraz poprawę dostępności sieci infrastruktury technicznej. PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej:

- Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej;
- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
- Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego,
- Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, PZPWW określa zasady zagospodarowania. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje w zakresie zagospodarowania przestrzennego, istotne dla Gminy Sośnie:

- w zakresie kształtowania efektywnej struktury sieci osadniczej:
  - uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie;
  - rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miast centralnych: Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz w granicach ośrodków gminnych, położonych w zasięgu

- aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych;
- ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
  - dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;
  - zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną;
  - zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych;
  - zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości;
  - zalesianie odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych;
  - zachowanie dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczanie ich przekształcania na inne cele;
  - zachowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego;
  - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy i innych trwałych form infrastruktury technicznej w obrębie naturalnych struktur przyrodniczych (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.), które pełnią rolę łączników ekologicznych w systemie przyrodniczym;
  - wyłączenie z zabudowy terenów leśnych i ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych), korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych, obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (10%) oraz w pasie 50 m od wału przeciwpowodziowego, a także terenów łąkowych w zasięgu systemu przyrodniczego;
  - realizacja działań rewitalizacyjnych w Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim, Odolanowie, Opatówku i Stawiszynie oraz na terenie pozostałych miejscowości, w szczególności na obszarach poprzemysłowych, powojennych i pokolejowych;
  - wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrów miast oraz cennych układów ruralistycznych.
- w zakresie poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:
    - poprawa parametrów technicznych układu drogowego;
    - rozbudowa drogi krajowej nr 25 stanowiącej kluczową oś komunikacyjną obszaru i zapewniającej najszybszy dostęp do autostrady A2;
    - rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych.
  - w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:
    - budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
    - zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni;

- ograniczanie zabudowy w sąsiedztwie kompleksów leśnych, w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych oraz pozostałych obszarów zagrożenia powodziowego;
- zapewnianie rezerw terenu dla ewentualnej relokacji zabudowy z terenów zagrożonych powodzią, poprawa retencji wód opadowych w obszarach gęstej zabudowy dla zmniejszenia wezbrań powodziowych;
- obniżanie emisji zanieczyszczeń, m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, wykorzystanie na szerszą skalę odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle i systemach komunikacji;
- zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych.
- w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:
  - określanie przeznaczenia, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu;
  - wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej.
- w zakresie wykorzystania i wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:
  - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych;
  - dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych;
  - ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.
- w zakresie rozwoju systemów infrastruktury technicznej:
  - rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych;
  - budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania.

Ponadto Gmina Sośnie została zakwalifikowana do 5 następujących obszarów:

- obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,

- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej są zaprezentowane kluczowe działania powiązane z intensywnością zachodzących procesów osadniczych. Gmina Sośnie zaliczona została w części południowo-wschodniej do strefy średniej intensywności procesów osadniczych, natomiast w części północno-zachodniej do strefy ograniczania intensywności procesów osadniczych. Zgodnie z poniższym opracowaniem Strategia rozwoju ponadlokalnego wskazuje na potrzebę istotę równoważenia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy z potrzebami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

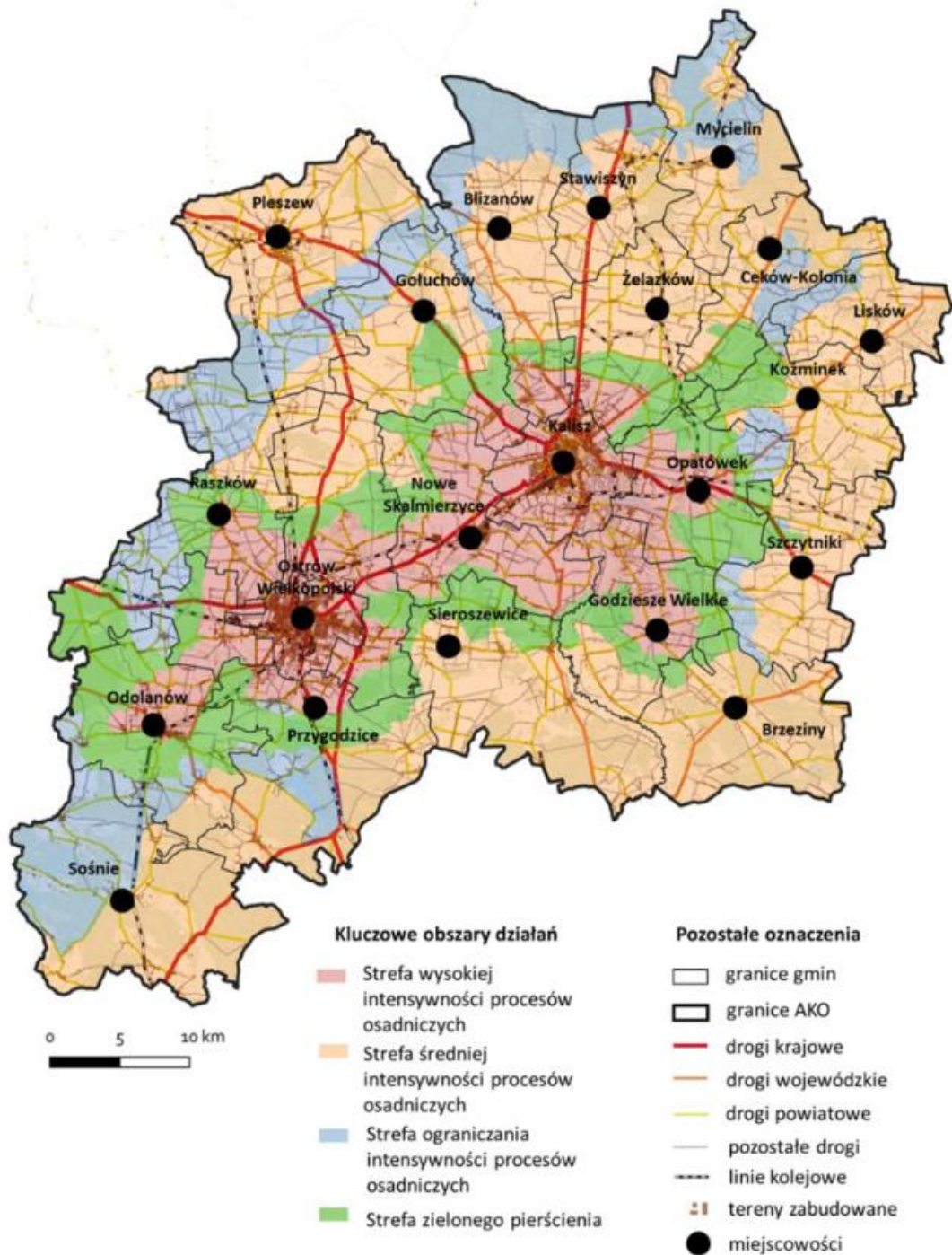
Dla stref średniej intensywności procesów osadniczych ustala się zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami rozwoju i ochrony rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez następujące rekomendacje dla polityki przestrzennej:

- minimalizowanie konfliktów przestrzennych poprzez integrację lokalnych polityk przestrzennych i strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie;
- poprawę warunków mieszkaniowych poprzez rewitalizację istniejących obszarów mieszkaniowych i wyznaczenie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, w tym przede wszystkim komunikacji zbiorowej, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych oraz uzupełnianie istniejących terenów mieszkaniowych w funkcje usługowe;
- dostosowanie nowych terenów inwestycyjnych do potrzeb i możliwości rozwoju poszczególnych obszarów poprzez wyznaczenie terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem umiarkowanej skali zachodzących procesów inwestycyjnych oraz możliwości finansowych samorządów lokalnych dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów położonych wokół ośrodków miejskich poprzez realizację inwestycji drogowych i kolejowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej i systemu ciągów rowerowych;
- tworzenie i rewitalizacja przestrzeni publicznych poprzez wyznaczenie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego;
- przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez poprawę retencji wodnej, poprawę jakości powietrza i zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeni zurbanizowanej;
- ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczenie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i modernizacja obszarów i obiektów zabytkowych.

Dla stref ograniczania intensywności procesów osadniczych ustala się równowagę rozwoju społeczno-gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody oraz zapewnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez następujące rekomendacje dla polityki przestrzennej:

- dostosowanie przestrzeni inwestycyjnych do pełnionych funkcji przyrodniczych poprzez zapobieganie rozlewaniu się i łączeniu obszarów zurbanizowanych, ograniczanie intensyfikacji istniejącej zabudowy, wykluczenie zabudowy w obrębie korytarzy dolin rzecznych oraz ograniczanie zainwestowania na obszarach stanowiących korytarze lądowe i kliny zieleni;
- ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego;
- poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów poprzez realizację inwestycji drogowych i kolejowych, w tym budowę, przebudowę i modernizację dróg powiatowych i gminnych, budowę systemu ciągów rowerowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej z uwzględnieniem potrzeb ochrony walorów przyrodniczych i zachowania ciągłości systemu przyrodniczego;
- ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzanie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i modernizację obszarów i obiektów zabytkowych;
- zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej i poprawę jej wyposażenia poprzez modernizację i rozbudowę istniejących obiektów oraz wyznaczanie i wyposażanie w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szkół i ośrodków zdrowia;
- zwiększenie znaczenia turystycznego obszaru na bazie istniejących walorów historyczno-kulturowych poprzez rozwój i modernizację bazy noclegowej, rozbudowę istniejącej infrastruktury turystycznej, wyznaczanie miejskich tematycznych szlaków turystycznych.

Ryc. 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej AKO – wizualizacja kluczowych obszarów działań.

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

Polityka przestrzenna gminy powinna być prowadzona w oparciu o podstawowe zasady wyszczególnione w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego oraz cechować się spójnością ze strategią rozwoju ponadlokalnego. W poniższej tabeli sformułowano rekomendacje dla gminy.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej,
- Minimalizowanie ruchu samochodowego na obszarach objętych formami ochrony przyrody poprzez priorytet komunikacji pieszej i rowerowej,
- Zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,
- Rozwój przestrzenny z uwzględnieniem występujących korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych,
- Przeciwdziałanie degradacji środowiska dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy,
- Wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- Ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zieleni przed lokalizacją uciążliwej działalności gospodarczej (tereny przemysłowe lub usługowe),
- Ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego, rolniczego lub bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, urządzeń infrastruktury melioracji szczełowej i konserwacje separatorów i osadników.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczym charakterem,
- Restauracja i konserwacja zabytków będących we władaniu gminy, celem zabezpieczenia zabytkowej tkanki urbanistycznej przed postępującą degradacją,
- Stopniowa komercjalizacja i adaptacja obiektów zabytkowych do wykorzystania na cele publiczne lub turystyczne,
- Kształtowanie świadomej postawy społecznej wobec istniejących w gminie zabytków, tradycji i kultury,
- Funkcjonalizacja, poprawa dostępności i powiązanie przestrzenne głównych zabytków gminnych z poszczególnymi miejscowościami.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Rozwijanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w oparciu o dogęszczanie i uzupełnianie już istniejących miejsc zabudowy,
- Kształtowanie zwartej struktury przestrzennej zabudowy wraz z niezbędnym wyposażeniem infrastrukturalnym,
- Wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną w oparciu o ustalenia poczynione na mocy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- Utrzymanie dotychczasowych dominant przestrzennych w postaci głównych budowli sakralnych,
- Ochrona przed zainwestowaniem gleb o wysokiej jakości, cechujących się wysoką przydatnością rolniczą,
- Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- Dopuszcza się przekształcenia gruntów rolnych o niższej przydatności rolniczej na tereny związane z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, turystykę, sport, rekreację lub wypoczynek,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688)

Na obszarze Sośnie nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z powyższym nie ustala się zasad i rekomendacji w tym zakresie.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- Uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy,
- Lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami ochrony przyrody i terenami o wysokiej przydatności rolniczej.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej i kolejowej,
- Wyposażenie terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną i społeczną przed jej planowanym zainwestowaniem,
- Poprawa dostępności i efektywności wykorzystania infrastruktury społecznej i technicznej poprzez zagęszczanie zabudowy,
- Wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- Egzekwowanie wymogów prawnych względem podłączania do sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków bytowych.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- Działania na rzecz rozwoju inicjatyw klastrowych w obszarze energetyki,
- Lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- Przeciwdziałanie fragmentaryzacji przestrzeni,
- W granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych i wiatrowych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Wśród planowanych kierunków działań nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, natomiast do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko zalicza się inwestycje związane z planowaną rozbudową dróg, rozwojem odnawialnych źródeł energii, rozbudową i modernizacją sieci wodno-kanalizacyjnej, dalszym wykorzystywaniem gruntów na cele związane z rolnictwem i hodowlą zwierząt.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

- Zwiększanie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy,

- Koncentracja obszarów wzdłuż obecnych i planowanych ciągów komunikacyjnych, wraz z ich integracją z ponadlokalnym układem komunikacyjnym,
- Uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, usługową i tereny cenne przyrodniczo,
- Wyposażenie terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w niezbędną infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną,
- Uzbieranie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową we wsiach,
- Utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- Kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- Przeciwdziałanie rozdrobnieniu areálu rolnego,
- Zalesienia gruntów naj słabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- Dopuszcza się zmiany profilu gospodarstw rolnych w kierunkach: agroturystyki, edukacji lub gospodarstw opiekuńczych, zgodnie z wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Sośnie nie posiada wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.). W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie zostały wskazane tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji czy rekultywacji.

W związku z powyższym ustala się jedynie ogólne rekomendacje:

- Utrzymanie ładu przestrzennego poprzez zachowanie możliwie zwartej struktury przestrzennej, z poszanowaniem walorów środowiskowych,
- Niezwłoczne podejmowanie działań w zakresie przeprowadzenia działań rekultywacyjnych, remediacyjnych lub rehabilitacyjnych jeżeli zajdzie ku temu konieczność,
- Racjonalne przekształcanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem dotychczasowego przeznaczenia, funkcji i walorów historyczno-społecznych.

4. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykać na obszarze Gminy Sośnie. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym i wojewódzkim, takimi jak *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)* oraz *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*. Współgranie celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku* wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku zalicza Gminę Sośnie do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej**, czyli obszaru funkcjonalnego dwóch powiązanych ze sobą ośrodków miejskich: Kalisza i Ostrowa oraz gmin sąsiadujących. Bilateralny charakter ośrodka stanowi unikalny obszar w skali województwa. AKO charakteryzuje się wysokorozwiniętą funkcją przemysłową obszaru, dzięki czemu występuje na jej obszarze duże zagęszczenie podmiotów gospodarczych. Obszar AKO charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zakresie dostępności komunikacyjnej. Głównym priorytetem rozwojowym pozostaje zatem poprawa dostępności komunikacyjnej, przede wszystkim poprzez dalsze integrowanie systemów komunikacyjnych między poszczególnymi gminami członkowskimi AKO, rozwój tras drogowych ruchu przyspieszonego oraz kolei. Wśród szczególnie niekorzystnych trendów w AKO należy z kolei wskazać na starzejące się społeczeństwo oraz ogólny ubytek liczby ludności. Niewspółmierny względem siebie jest również poziom rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych gmin i powiatów tworzących AKO, co determinuje potrzebę prowadzenia działań zmierzających do wyrównywania szans rozwojowych obszarów najslabiej rozwiniętych.

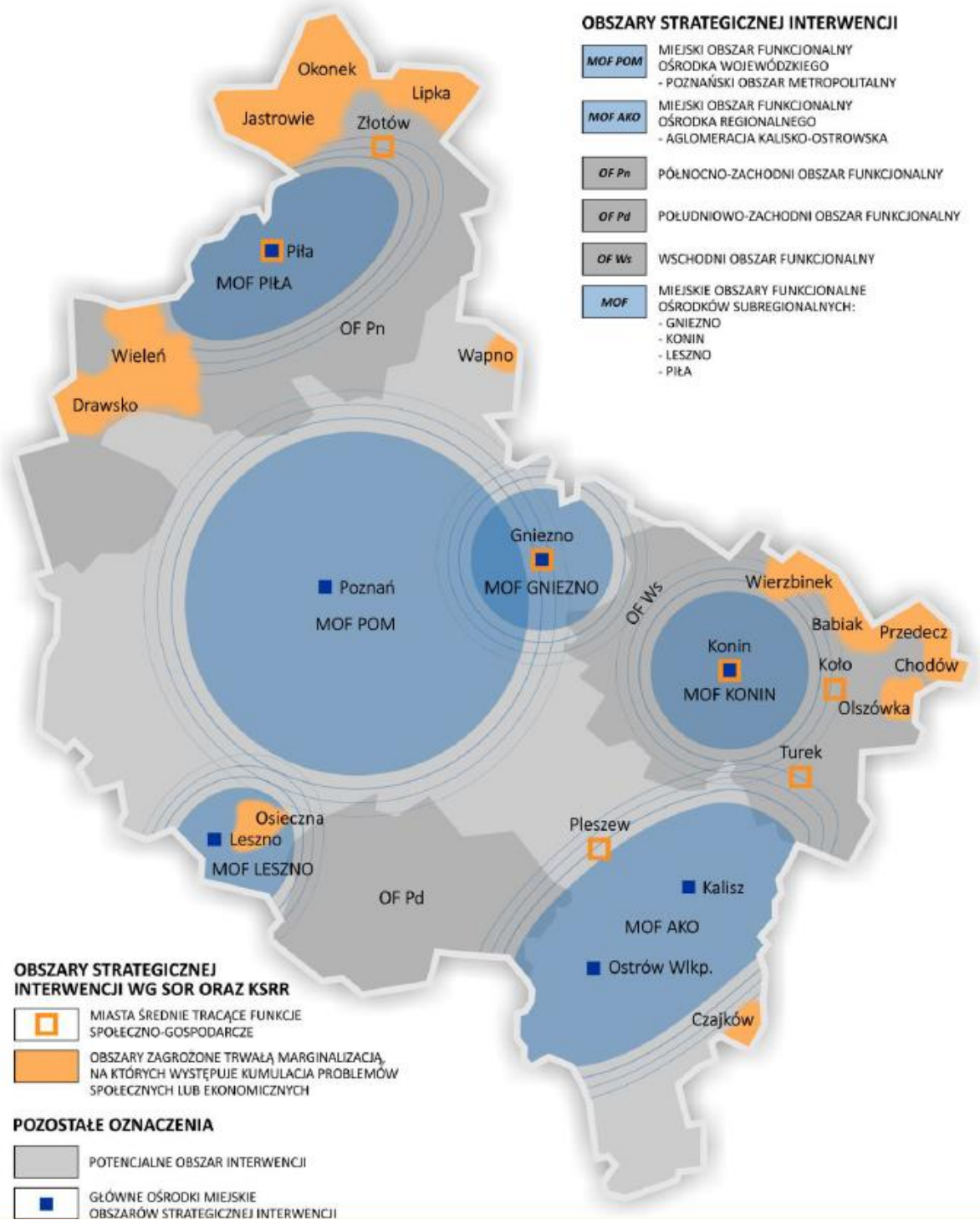
Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wskazanym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej będzie osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej
- Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej

Szczegółowe wytyczne zawarte zostały w *Planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego* wraz z *Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego*. Poniższa mapa przedstawia zasięg obszarów strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim.

Ryc. 12. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedne z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO • podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej • promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego • podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej 	<p>5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarczą</p> <p>4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej</p> <p>4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego</p> <p>4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządami, sektorem nauki i biznesu</p> <p>4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy</p>	<p>1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia</p> <p>1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej</p> <p>1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna</p> <p>2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja</p> <p>2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia</p> <p>2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję</p> <p>3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas</p>

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
	<ul style="list-style-type: none"> wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, rozwój szkolnictwa wyższego AKO wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu 		3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza
<p>2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne uzupełnienie oferty opieki zdrowotnej rozwój usług społecznych upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO 	<p>3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny</p> <p>3.1. Poprawa jakości i dostępności do edukacji na wszystkich jej etapach</p> <p>3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,</p>	<p>1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia</p> <p>1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury technicznej</p> <p>2. Przedsiębiorcza</p>

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
<p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO • wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe 	<p>wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych</p> <p>3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego</p> <p>3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców</p> <p>3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p>	<p>Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja</p> <p>2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p> <p>2.3. Aktywna promocja Gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję</p> <p>3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas</p> <p>3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych</p> <p>3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza</p> <p>3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej • zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami 	<p>1. Agglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność</p>	<p>1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia</p> <p>1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój</p>

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
<p>i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>Aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25;</p> <ul style="list-style-type: none"> dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem a Poznaniem rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y” w wariantcie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych budowa multimodalnego węzła 	<p>1.1. Rozwój zintegrowanego transportu</p> <p>1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności</p> <p>2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformację i poprawę jakości środowiska.</p> <p>2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacja do zmian klimatu</p> <p>2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody</p> <p>2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej</p> <p>2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowiska systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu</p>	<p>infrastruktury technicznej</p> <p>1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu</p> <p>1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna</p> <p>2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja</p> <p>2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</p>

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego o do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
	<p>transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego • wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji • wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń • przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym budowa Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie • poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii • rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze 	<p>gospodarki o obiegu zamkniętym</p>	

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
	<p>energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną 		
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej • rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach • rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji 	<p>5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usług publiczne o znaczeniu ponadlokalnym</p> <p>5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych , ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja miast i wsi</p> <p>5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych</p>	<p>1. Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia</p> <p>1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna</p> <p>2. Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja</p> <p>2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję</p> <p>3. Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla Ciebie, dla nas</p> <p>3.1. Rozwój usług</p>

Cele			
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego o do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla MOF Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.	Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030
		5.3. Wspieranie efektywnego zarządzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz	społecznych i senioralnych

Ponadto, zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego* wraz z *Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego*, Gmina Sośnie zaklasyfikowana została także do innych obszarów interwencji:

- **Obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,**
- **Obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,**
- **Obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,**
- **Obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,**
- **Obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.**

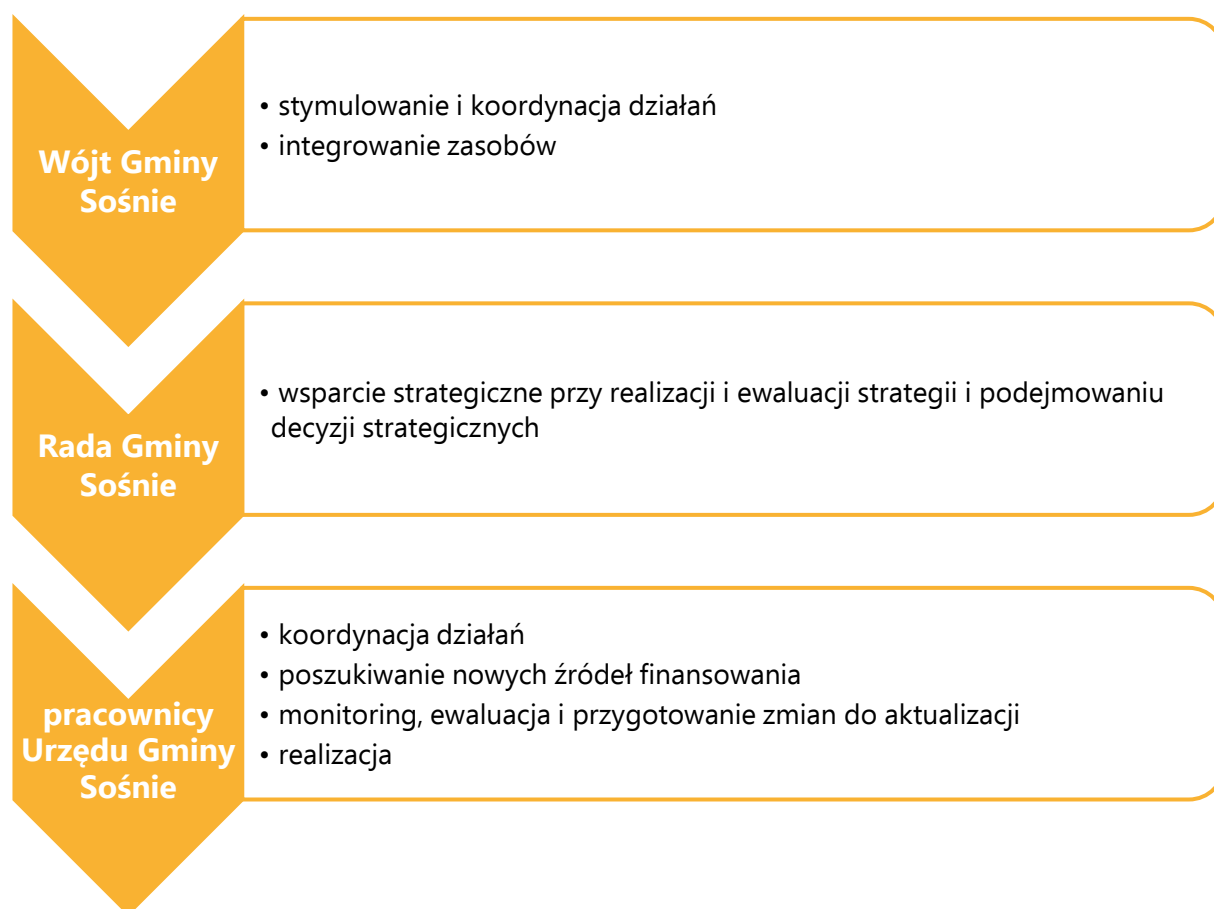
Szczegółowe cele polityki regionalnej dla każdego ze wskazanych powyżej obszarów ujęte zostały w *Planie*.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Sośnie, Rada Gminy Sośnie oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Sośnie będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raplocie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2022 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Sośnie). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej

powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Sośnie oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Sośnie będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Sośnie na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy Sośnie oraz jednostek organizacyjnych Gminy Sośnie.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, Aglomeracją Kalisko-Ostrowską oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań gminy.

Poniższa tabela (Tabela 2) przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2024-2030 na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2024-2030. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą ponad 303 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 34,1 mln zł i podatku od nieruchomości ponad 23,5 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast prawie 301,5 mln zł.

Tabela 8. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem
		PIT	podatek od nieruchomości	
2024	60 240 475,49 zł	4 442 900,00 zł	3 077 997,00 zł	61 049 172,66 zł
2025	37 827 793,00 zł	4 625 059,00 zł	3 204 195,00 zł	37 356 593,00 zł
2026	38 997 355,00 zł	4 768 436,00 zł	3 303 525,00 zł	38 526 155,00 zł
2027	39 969 788,00 zł	4 887 647,00 zł	3 386 113,00 zł	39 498 588,00 zł
2028	41 086 142,00 zł	5 024 501,00 zł	3 480 924,00 zł	40 614 942,00 zł
2029	42 151 782,00 zł	5 155 138,00 zł	3 571 428,00 zł	41 680 582,00 zł
2030	43 203 076,00 zł	5 284 016,00 zł	3 660 714,00 zł	42 731 876,00 zł
Ogółem	303 203 411,49 zł	34 187 697,00 zł	23 684 896,00 zł	301 457 908,66 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LXII/484/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2024-2032.

Natomiast potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2030 wyniesie około 61,2 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Sośnie

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	77
1.1. Informacje ogólne.....	77
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	79
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	82
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	86
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	86
2.2. Infrastruktura i środowisko	90
<i>Infrastruktura drogowa.....</i>	<i>90</i>
<i>Urządzenia sieciowe.....</i>	<i>91</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>93</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska.....</i>	<i>94</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	95
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>95</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>98</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>102</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	104
3.1. Demografia	104
3.2. Kapitał społeczny	110
<i>Żłobki i przedszkola.....</i>	<i>110</i>
<i>Edukacja .....</i>	<i>111</i>
<i>Kultura i sport .....</i>	<i>115</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne .....</i>	<i>116</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne Gminy .....</i>	<i>116</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne Gminy .....</i>	<i>118</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	118

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

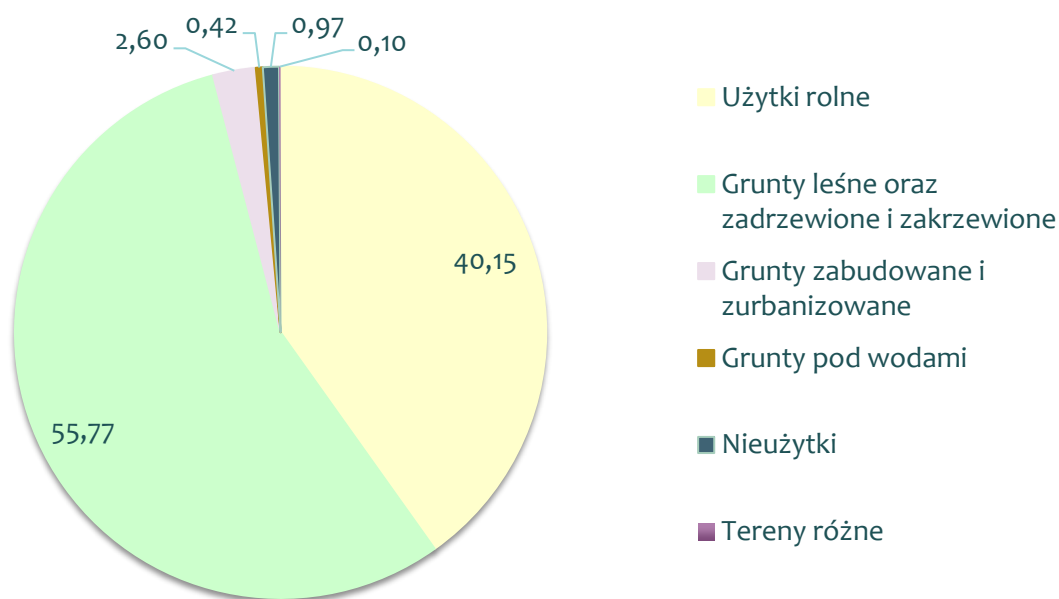
1.1. Informacje ogólne

Gmina Sośnie jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie ostrowskim. Gmina Sośnie graniczy z 8 gminami:

- od północnego-wschodu z gminami Odolanów i Przygodzice (pow. ostrowski),
- od południowego-wschodu z gminami Ostrzeszów i Kobyła Góra (pow. ostrzeszowski),
- od południa z gminą Międzybórz (pow. oleśnicki),
- od południowego-zachodu z gminą Twardogóra (pow. oleśnicki),
- od zachodu z gminą Krośnice (pow. milicki),
- od północnego-zachodu z gminą Milicz (pow. milicki).

W 2022 r. według danych GUS Gminę Sośnie zamieszkiwały 6 264 osoby, co stanowiło 4% wszystkich mieszkańców powiatu ostrowskiego. Powierzchnia gminy wynosi z kolei 187,72 km², co przekłada się na gęstość zaludnienia wynoszącą 33 os./km².

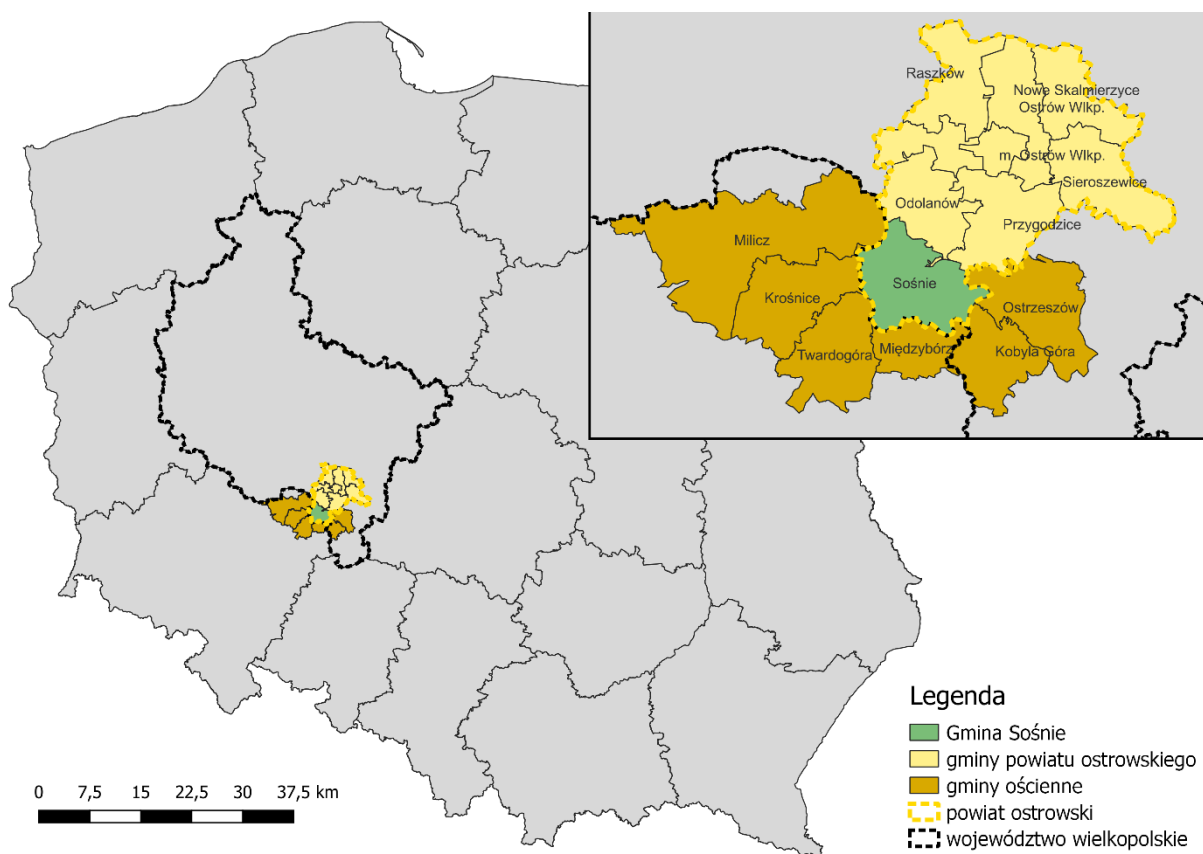
W strukturze użytkowania gruntów przeważają lasy i grunty leśne, które stanowią ok. 55% ogółu powierzchni gminy. Nieco ponad 40% powierzchni stanowią grunty orne, a blisko 3% powierzchni stanowią tereny znajdujące się pod wodami. Pozostałe 1,5% powierzchni to tereny zabudowane wraz z nieużytkami.

Ryc. 13 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Sośnie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim [za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowskiego do roku 2030].

Gmina podzielona jest na 17 sołectw: Bogdaj, Chojnik, Cieszyn, Dobrzec, Granowiec, Janisławice, Kałkowskie, Kąty Śląskie, Kocina, Konradów, Kuźnica Kącka, Mariak, Młynik, Możdżanów, Pawłów, Sośnie, Szklarka Śląska.

Ryc. 14. Położenie Gminy Sośnie na tle gmin ościennych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi gminne i powiatowe, łączące Sośnie z sąsiednimi gminami. Ponadto przez gminę przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice – Oleśnica. Dojazd do ośrodka powiatowego – Ostrowa Wielkopolskiego zajmuje ok. 40 min podróży samochodem. W podobnym czasie dotrzeć można również do Milicza czy Oleśnicy. Warto jednak zwrócić uwagę, że Ostrow Wielkopolski jest oddalony od Sośni jedynie o 29 km. Stan techniczny dróg, ich przepustowość oraz obecny układ wpływają jednak na wydłużenie czasu podróży. Gminę od ośrodka wojewódzkiego – Poznania dzieli 140 km, co przekłada się na odległość czasową wynoszącą 2h 30 min podróży samochodem. Zdecydowanie bliżej zlokalizowany jest Wrocław (70 km), do którego podróż trwa ok. 1h 15 min. Tym samym Gmina Sośnie jest marginalnie zlokalizowana zarówno w powiecie, jak i w województwie, co nie wpływa pozytywnie na dostępność komunikacyjną.

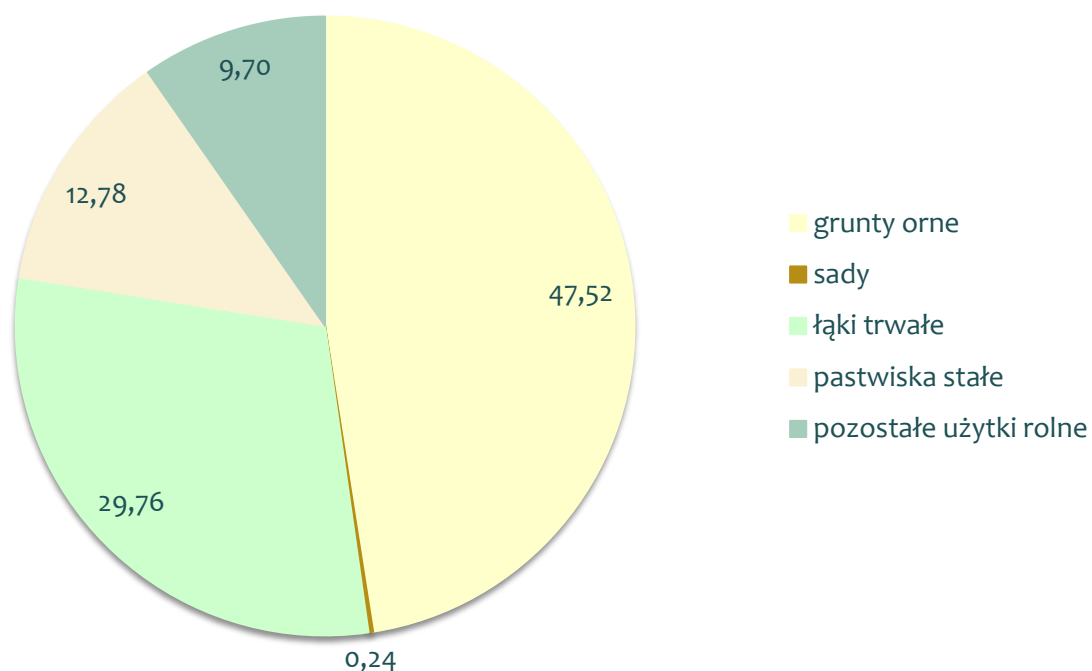
W Gminie Sośnie funkcjonuje transport szynowy w oparciu o linię kolejową nr 355 relacji Ostrow Wielkopolski – Grabowo Wielkie. Na terenie gminy zlokalizowane są dwa dworce kolejowe kategorii lokalnej; w Sośniach i Granowcu oraz jeden przystanek kolejowy w Pawłowie. Ze stacji w Sośniach i Granowcu dziennie kursuje 6 pociągów do Ostrowa Wielkopolskiego, z kolei z Pawłowa – 4. Podróż koleją do ośrodka powiatowego trwa ok. 1 godziny. W gminie funkcjonuje jedynie prywatny autobusowy transport zbiorowy, realizowany przez firmę Transport Osobowy Krajowy i Międzynarodowy Filipczak. Transportem zbiorowym autobusowym objęte jest Sośnie oraz Granowiec. Dostrzega się zatem problem związany z możliwościami przemieszczania się poza transportem indywidualnym, jednak organizacja gminnego transportu zbiorowego byłaby nieuzasadniona ekonomicznie ze względu na potencjalnie zbyt małe wykorzystanie go przez mieszkańców.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

Gmina Sośnie została zakwalifikowana do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej**. Tym samym, uznaje się iż w Sośniach widoczny jest pozytywny impuls rozwojowy związany z bliskim położeniem względem aglomeracji. Dzięki temu Sośnie zostało zaliczone do **obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych**. Do obszaru tego zaliczone zostały jednostki samorządu terytorialnego, cechujące się względnie dobrym położeniem oraz dostępnością komunikacyjną, będące równocześnie w stanie przyjmować i przekazywać innowacje. W ramach obszaru wśród podstawowych celów polityki regionalnej wymienia się m.in.: przeciwdziałanie procesom migracyjnym, rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki czy propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi.

Ze względu na duży udział użytków rolnych w Gminie Sośnie, a także etykę pracy rolników osiągających wysokie plony w stosunku do jakości gleb, terytorium gminy uznano za **obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej**. Do takich obszarów zaliczone zostały gminy cechujące się wysokim udziałem I sektora PKB w gospodarce lokalnej, a także mające strategiczne znaczenie ze względu na zapewnienie żywnościowego bezpieczeństwa regionu.

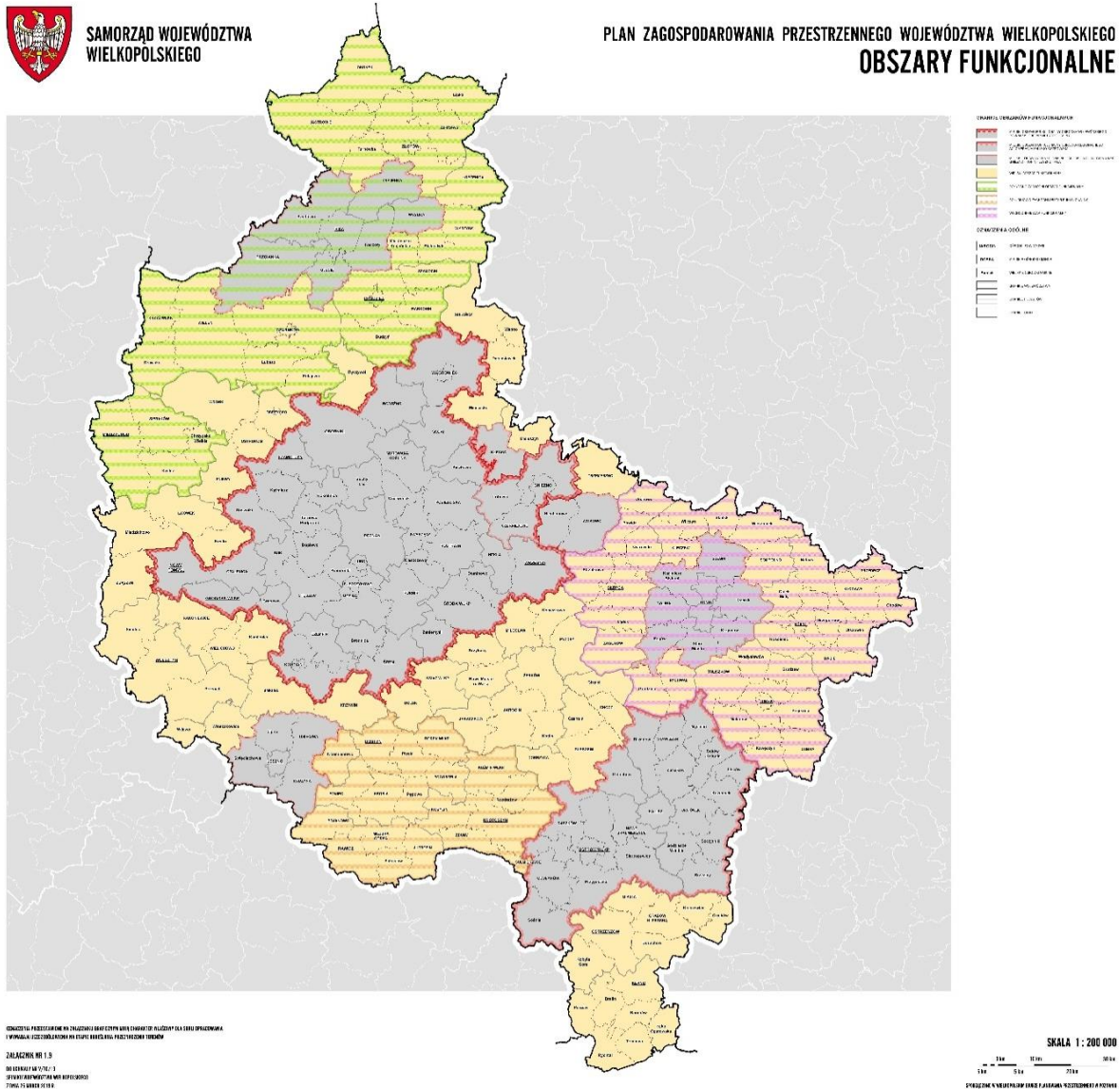
Ryc. 15 Struktura użytków rolnych w Gminie Sośnie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wielkopolskim [za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ostrowskiego do roku 2030].

Ponadto Gmina zalicza się do 3 innych obszarów interwencji:

- Obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- Obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe,
- Obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,

Granice omówionych obszarów funkcjonalnych przedstawione zostały na poniższej rycinie.

Ryc. 16. Granice obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Gmina Sośnie charakteryzuje się wysoką lesistością, kulturą rolną a także hodowlaną w zakresie akwakultury. Jakość gleb nie pozwala jednak na prowadzenie intensywnej produkcji rolnej. Według wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) biorącego pod uwagę aspekty związane z jakością i przydatnością rolniczą gleb, agroklimatem, rzeźbą terenu i stosunkami wodnymi gleb Gmina Sośnie osiągnęła wynik poniżej 52 pkt. (przedział ogólny 19,5 – 120 pkt). Tym samym została zaliczona do gmin o niskim potencjale do prowadzenia produkcji rolnej. Z wyjątkiem

Możdżanowa, wszystkie sołectwa gminy zostały zakwalifikowane jako obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) z ograniczeniami naturalnymi – strefa II (nizinne). Kwalifikacja ta poza oceną warunków gospodarowania na danym terenie, determinuje również wysokość dopłat kierowanych do lokalnych producentów rolnych. W stopniu ogólnym uwarunkowania oraz kierunki rozwoju przestrzennego gminy określone są w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzonym w roku 2000 i poddawanych późniejszym aktualizacjom. Najnowsza aktualizacja przyjęta została Uchwałą nr XXXIII/208/2013 Rady Gminy Sośnie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnie z dnia 28 czerwca 2013 r. Zważając na znaczny stopień dezaktualizacji danych zawartych w studium, w dniu 20 października 2021 r. Rada Gminy Sośnie przyjęła Uchwałę nr XXXIII/262/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnie.

Gmina nie posiada dużych rezerw terenowych w związku z bardzo wysokim udziałem terenów leśnych i rolniczych. Związane jest to z niemożliwością odlesienia czy odrolnienia części ziem ze względu na wysokie klasy bonitacyjne gleb oraz ich ochronę. Rozwój zabudowy mieszkaniowej czy usługowej związany ma być z miejscowym jej zagęszczeniem. Rozwój działalności gospodarczej w ramach przyjętego Studium został przewidziany w granicach miejscowości Sośnie, Cieszyn i Pawłów. Działalność gospodarcza również powinna być intensyfikowana w obecnych ramach przestrzennych jej występowania. Dopuszcza się przekształcenia funkcji na terenach częściowo zindustrializowanych w ramach działalności spółdzielni kółek rolniczych czy baz produkcji zwierzęcej. Niemniej, przekształcenia te również wiązałyby się z koniecznością zmiany przeznaczenia użytkowania gruntów na cele nierolnicze. Dostrzega się potrzebę wyznaczenia stref aktywności gospodarczej, jednak jest to zadanie utrudnione ze względu na przedstawione uwarunkowania wewnętrzne.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Sośnie na koniec 2022 roku obowiązywało 5 planów miejscowych, a 2 pozostawały w trakcie opracowania. W gminie nie obowiązują akty uchwalone przed 2003 r. Obowiązujące plany miejscowe dotyczą przede wszystkim uporządkowania kwestii związanych z obecnymi na terenie gminy odwiertami górniczymi i rurociągami. Plan miejscowy wyznacza również w środkowej części obrębu geodezyjnego Granowiec obszar o powierzchni ok. 75 ha dla posadowienia farmy wiatrowej. Tym samym, stopień pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niewielki i wynosi niespełna 1,5% ogółu powierzchni gminy.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w Gminie Sośnie. Liczba wydawanych decyzji w Gminie utrzymuje się na poziomie od 50 do 83 na rok, co daje średnio blisko 68 decyzji wydawanych rocznie. Odnosząc się do liczby decyzji wydawanych w powiecie ostrowskim ogółem, udział Gminy Sośnie w owej liczbie wynosi jedynie ok. 5%. Porównując jednak wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla Gminy Sośnie i powiatu ostrowskiego, okazuje się, że w latach 2018-2021 był on wyższy w gminie niż w powiecie, co oznacza, iż w gminie wydawanych jest więcej decyzji niż średnio w innych gminach w powiecie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Tab. 9. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Sośnie	50	68	78	60	83
	powiat	1347	1261	1351	1315	1546
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Sośnie	7,60	10,35	12,23	9,49	13,25
	powiat	8,34	7,80	8,45	8,26	9,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Znikomy udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy determinuje potrzebę wydawania większej liczby decyzji o warunkach zabudowy. Jest to alternatywa dla planów miejscowych, która jednak nie donosi się do całokształtu zagospodarowania przestrzennego Gminy. Prowadzenie polityki przestrzennej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy może prowadzić do znaczącego rozproszenia zabudowy, wzrostu kosztów obsługi nieruchomości i chaosu urbanistycznego.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Gmina Sośnie położona jest w prowincji Niziny środkowoeuropejskiej, podprowincji Niziny środkowopolskie, makroregionie Obniżenia Milicko-Głogowskiego (zwanego również Pradolina Barucko-Głogowską), mezoregionie Kotliny Milickiej (zwanej też Kotliną Odolanowską). Jest to mezoregion będący pradoliną powstałą podczas cofania się lądolodu, w wyniku działalności wód roztopowych. Poprzez osiągnięty niewielki nurt wody, a także licznie rozczłonkowane koryta, przeważała działalność akumulacyjna wody nad erozyjną. W wyniku tych procesów powstało równoleżnikowe zagłębienie o płaskim dnie i niezbyt żyznych glebach (z przewagą gleb piaszczystych, głównie bielcowych). Jednak poza lasami i łąkami, w regionie Kotliny Milickiej charakterystyczną cechą krajobrazu są liczne stawy hodowlane powstałe w dolinie Baryczy. Kolejnym typowym elementem krajobrazu są liczne, aczkolwiek niewielkie cieki wodne. Tym samym na terenie Gminy Sośnie można wyróżnić strugi, strumienie i rzeki, odwadniające tereny. Najważniejszym z nich jest Młyńska Woda, na której utworzono zbiornik retencyjny w Sośniach. Jest to sztuczne jezioro zaporowe powstałe poprzez pogłębienie misy zabagnionego stawu. Wody jeziora są regularnie zarybiane, będąc pod zarządem Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Kaliszu. Mimo, iż rzeźba terenu w Gminie Sośnie nie jest zbyt zróżnicowana, to towarzyszą jej unikalne krajobrazy i malownicze scenerie leśne. Deniwelacje terenu sięgają maksymalnie 84 m, bowiem najniższy położony punkt w gminie znajduje się we wsi Bogdaj na wysokości 115 m n.p.m, najwyższym zaś jest Winna Góra – 199 m n.p.m.

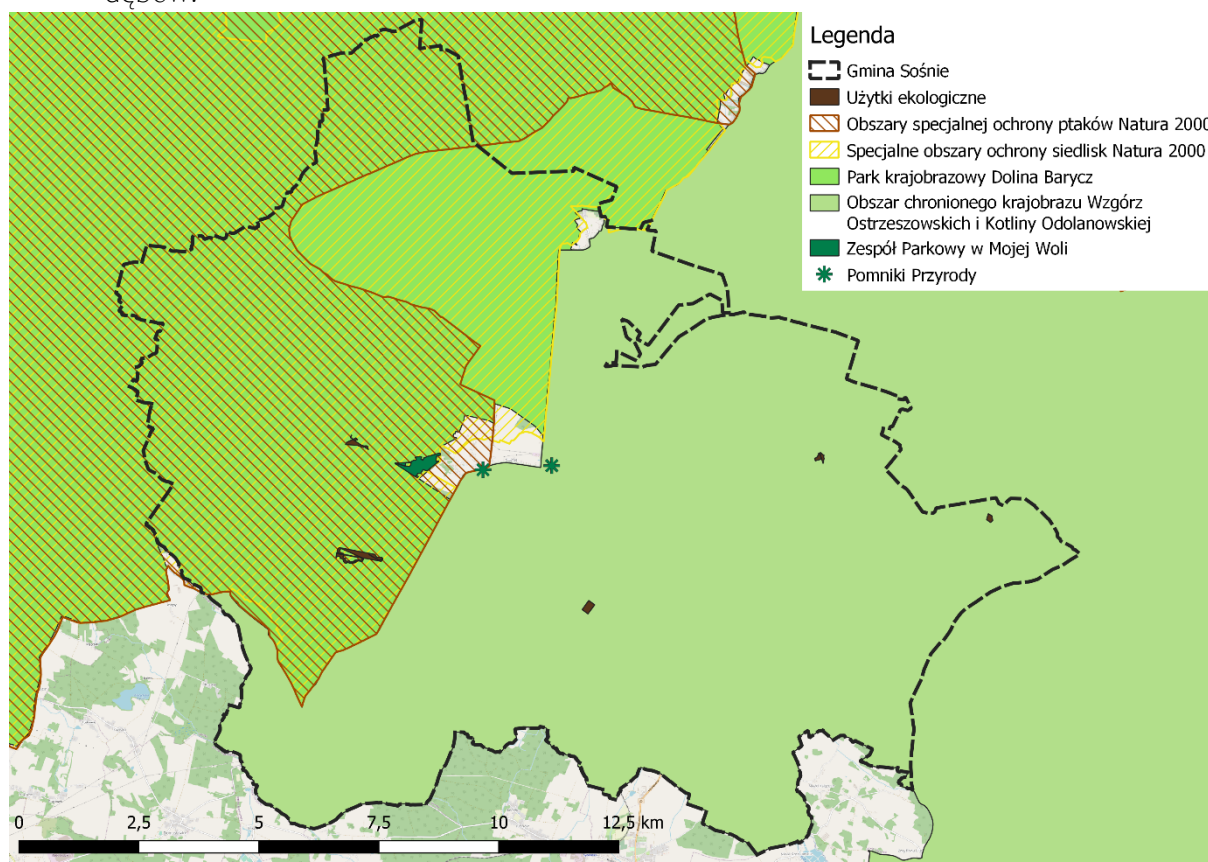
Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Zdecydowana większość terenu gminy objęta jest formami ochrony przyrody. Należą do nich:

- Park Krajobrazowy Dolina Baryczy – w północno-zachodniej części Gminy roztaczają się stawy rybne, lasy i podmokłe łąki reprezentując trzy typy siedlisk występujących w parku. Część wielkopolska parku zajmuje łącznie powierzchnię 17 tys. ha, z czego 7 423,5 ha powierzchni znajduje się w Gminie Sośnie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska – w południowo-wschodniej części gminy występuje obszar chroniący przed degradacją

tereny o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym ze względu na zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie regeneracji przyrody. Zajmuje ok. 45% powierzchni Gminy Sośnie;

- 3 pomniki przyrody: zespół parkowy w Mojej Woli, dąb „Jan” w Możdżanowie oraz aleja 145 dębów.

Ryc. 17. Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Sośnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Pomniki przyrody w Sośniach stanowią obiekty przyrody ożywionej o ponadprzeciętnych walorach wizualnych. Zespół pałacowo-parkowy w Mojej Woli zajmuje powierzchnię ok. 10 ha, na których wzrasta ok. 80 gatunków drzew, krzewów i pnączy. Dąb „Jan” jest z kolei niezwykle okazem, którego obwód pnia osiągnął 830 cm. Aleja dębów znacząca niegdyś trakt ze Szklarki Śląskiej do Sośni stanowi nieodłączny element wyróżniający krajobrazu.

Gmina Sośnie wyróżnia się przede wszystkim wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które stanowią o ich atrakcyjności turystycznej. Ponadto na terenie gminy obecne są również zabytki ruchome i nieruchome wpisane do gminnej ewidencji zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 33/2023 Wójta Gminy Sośnie. Łącznie do gminnej ewidencji zabytków nieruchomych wpisane zostało 168 obiektów sakralnych oraz świeckich, a ponadto 6 obiektów ruchomych i 31 stanowisk archeologicznych.

Do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisane zostały 3 obiekty z trzech miejscowości Gminy Sośnie, a są to:

Cieszyn

- kościół par. pw. św. Michała Archanioła, 4 ćw. XVII, nr rej.: 525 z 31.12.1990

Kałkowskie

- wiatrak „paltrak”, drewn., 1900, nr rej.: 263/Wlkp/A z 22.11.2005

Sośnie

- zespół pałacowy Moja Wola, ul. Sztolcmana 1-5, nr rej.: 1048/Wlpk/A z 4.04.1975:
  - pałac, 1825, 1907
  - park, 1 poł. XIX – XX.

Spoglądając na charakter zabytków umieszczonych w gminnej ewidencji, widać jej leśno-rolniczy charakter. Dominują zabudowania myśliwskie, zagrodowe (obory, stodoły), mieszkalne (w tym leśniczówki i gajówki) i pełniące funkcje sakralne (kościół, cmentarze).

Obiekty te powiązane są z historycznym kształtowaniem się miejscowości tworzących współczesną Gminę Sośnie. O przewadze działalności na terenach leśnych świadczą nazwy miejscowości tj. Sośnie, Chojnik czy Piła. Z kolei o obecności hut żelaza przypominają nazwy miejscowości: Kuźnicy Kąckiej czy Kuźnicy Sośnieńskiej, a huty szkła – Szklarka Śląska. Najstarszą metrykalnie miejscowością gminy jest Cieszyn datowany na 1155 r. W latach 60. XIII w. pojawiły się z kolei wzmianki o miejscowości Sośnie. W wiekach średnich powstały ponadto miejscowości: Kąty Śląskie, Kuźnica Kącka, Pawłów, Konradów, Chojnik i Surmin. Miejscowości: Bogdaj, Czesławice, Granowiec, Janisławice, Jarnostów, Kałkowskie, Mariak, Młynik, Możdżanów i Szklarka Śląska datowane są na XVII-XVIII w. Średniowieczny charakter miejscowości widoczny jest również w ich strukturze przestrzennej, często prezentują one bowiem typ łańcuchówki. Inną nazwą tego typu morfologicznego wsi jest wieś leśno-łanowa. W tego typu osadach zabudowania lokalizowane były wzdłuż jednej bądź obu skrajni drogi, gdzie na przodzie wykarczowanego lasu stawiano dom, zaś za nim wstęgami rozchodziły się pola. Sięgały one aż pod granicę lasu, czy do rzeki. Wśród określeń gwarowych określających takowe miejscowości można się natknąć na „kąty”, które występują również w nazwach miejscowości gminnych.

Wśród walorów kulturowych w Gminie Sośnie, należy zwrócić uwagę również na obecne atrybuty lokalne, w tym walory turystyczne i produkty lokalne. Gmina Sośnie pozostaje zrzeszona w ramach inicjatyw partnerskich gmin zlokalizowanych w obrębie doliny Baryczy. Tym samym, głównym gatunkiem hodowlanym wśród ryb jest karp oraz pochodne tego gatunku. Gmina uczestniczy w kolorowym szlaku karpia po Dolinie Baryczy łączącym zarówno gminy słynące z hodowli znakomitych ryb, jak i swej urokliwej lokalizacji. Sośnie aktywnie uczestniczy również w obchodzonych Dniach Karpia, które stanowią cykl wydarzeń, w stowarzyszonych w ramach szlaku gminach trwający niemal trzy miesiące. Lokalni rzemieślnicy czy producenci naturalnej żywności mogą również wnioskować o promowanie ich produktów znakiem handlowym „Dolina Baryczy Poleca”. Gmina posiada również obiekt noclegowy, powstały poprzez rewitalizację harcówki i utworzenie Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach. Ośrodek oferuje 40 miejsc noclegowych, a ponadto dysponuje salą kominkową i wędzarnią, a także boiskiem zewnętrznym. Przy ośrodku działa wypożyczalnia rowerów, co zachęca turystów do podejmowania aktywnego wypoczynku w oparciu o okoliczne trasy rowerowe.

Przez gminę przebiegają bowiem dwa szlaki rowerowe PTTK Ostrów Wielkopolski, o łącznej długości na terenie gminy 45,4 km:

- szlak czerwony – szlak prowadzący dookoła powiatu ostrowskiego, w tym przez miejscowości Gminy Sośnie,
- szlak niebieski – szlak prowadzący z Ostrowa Wielkopolskiego do Mojej Woli.

Na terenie Gminy Sośnie jest ponadto wytyczony Szlak konny w Dolinie Baryczy. Liczy on sobie ponad 100 km długości, prowadząc m.in. przez miejscowości Moja Wola czy Możdżanów. Opracowania kartograficzne uwzględniają również szlaki kajakowe obecne na terenie gminy: szlak Polskiej Wody i szlak Młyńskiej Wody. Szlaki te jednak nie są często uczęszczanymi przez turystów, ze względu na niskie poziomy wód osiągnane przez rzeki, a także związany z tym poziom trudności tras.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu ostrowskiego w latach 2018-2022. Odnotowany przyrost w powiecie ostrowskim wyniósł 2 341 przedsiębiorstw. Gmina Sośnie odnotowała zdecydowanie najmniejszy wzrost liczby przedsiębiorstw w analizowanym okresie (wzrost o 99) w porównaniu do pozostałych gmin. Po Sośniach, najmniejszy przyrost obserwuje się w gminach Raszków i Sieroszewice (wzrost o 168 podmiotów gospodarczych). Przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Sośnie w roku 2022 stanowiły 2,9% (555 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie ostrowskim. Jest to najmniejszy udział w skali powiatu. Gmina Sośnie jest jednostką o zdecydowanie najmniejszym stopniu rozwoju przedsiębiorczości w powiecie, również w porównaniu do pozostałych gmin wiejskich.

Tab. 10. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		Zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Odsetek w powiecie	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Odsetek w powiecie	
powiat ostrowski	17 081	100,0%	19 422	100,0%	2 341
m. Ostrów Wielkopolski	9 249	54,1%	10 064	51,8%	815
Nowe Skalmierzyce	1 202	7,0%	1 476	7,6%	274
Odolanów	1 223	7,2%	1 416	7,3%	193
Ostrów Wielkopolski	1 858	10,9%	2 256	11,6%	398
Przygodzice	1 189	7,0%	1 415	7,3%	226
Raszków	1 107	6,5%	1 275	6,6%	168
Sieroszewice	797	4,7%	965	5,0%	168
Sośnie	456	2,7%	555	2,9%	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Sośnie przeważały firmy działające w zakresie budownictwa (151 podmiotów), handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (106 podmiotów), przetwórstwa przemysłowego (66 podmiotów) i pozostałej działalności usługowej (65 podmiotów). Ich udział wśród wszystkich podmiotów na terenie gminy wyniósł odpowiednio 27%, 19% i 12% (w przypadku dwóch ostatnich sekcji). Mimo mniejszego udziału podmiotów zaliczanych do sekcji A, czyli rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (5% udziału), to rolnictwo stanowi podstawę gospodarki gminnej. W gminie z kolei nie rozwija się działalność związana z leśnictwem i gospodarką leśną, również poprzez wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody. Mimo bogatych terenów łowieckich, takowe również się nie rozwija na terenie gminy, przyjmując jedynie formę zajęcia okazjonalnego.

Tab. 11. Podmioty działające na terenie Gminy Sośnie w 2022 roku

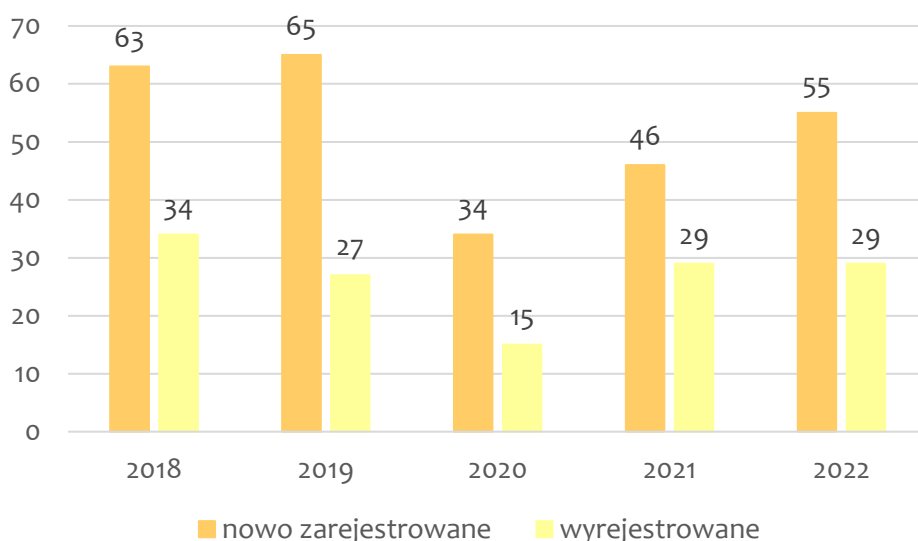
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	151	27%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	106	19%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	66	12%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	65	12%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29	5%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	27	5%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22	4%
SEKCJA P Edukacja	15	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	10	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	2%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	1%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród największych podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wyróżnia się m.in.:

1. CERTUS – produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych;
2. GUMO-PLAST – produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa;
3. MASTERPLAST – produkcja opakowań z tworzyw sztucznych;
4. Dino Polska S.A. – handel detaliczny;
5. LEBEX – produkcja mebli;
6. Henryk Mensfeld – Usługi transportowe – transport;
7. Adam Gałach – Usługi Transportowe – transport;
8. Piotr Kołeczko – Usługi Transportowe – transport;
9. Usługi Ogólnobudowlane Anna Chleboś – usługi budowlane;
10. ROLKOM sp. z o.o. – usługi komunalne;
11. ZHU ROLBUD – sprzedaż materiałów budowlanych;
12. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Janas” – produkcja mebli kuchennych.

Większe zakłady produkcyjne zlokalizowane są w południowo-zachodniej części gminy, na granicy z województwem dolnośląskim (miejscowości: Cieszyn, Konradów). Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Sośnie. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2022. W całym analizowanym okresie liczba podmiotów nowo zarejestrowanych przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych, co jest zjawiskiem zdecydowanie pozytywnym. Najmniej firm zarejestrowano, ale także wyrejestrowano w roku 2020, na co mogła wpłynąć pandemia, która zahamowała proces decyzyjny związany z prowadzeniem własnej działalności. Od roku 2020 notuje się roczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Ponadto w latach 2021-2022 liczba wyrejestrowanych podmiotów utrzymała się na stałym poziomie, dzięki czemu przyrost rzeczywisty firm na terenie gminy wzrasta.

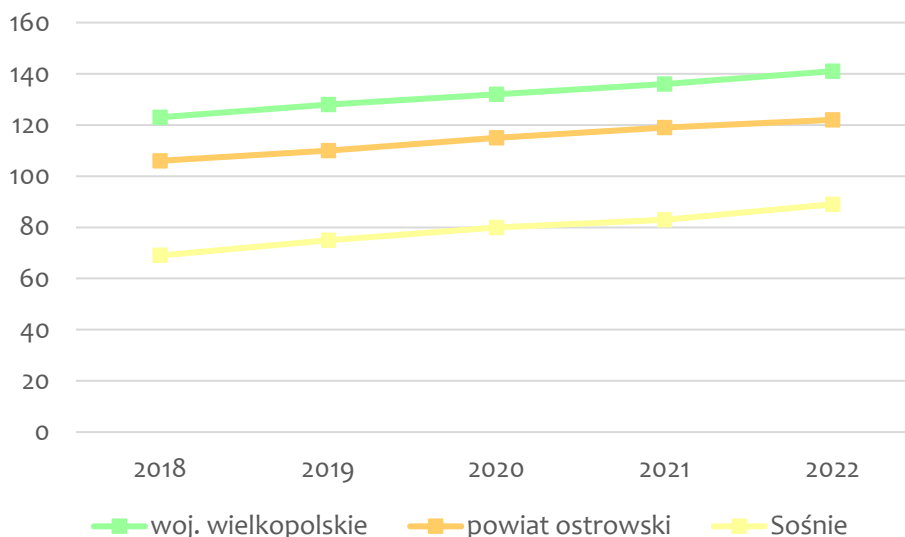

Ryc. 18. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Sośnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższej rycinie przedstawione zostało z kolei kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. W latach 2018-2022 wartość wskaźnika dla gminy była corocznie znacznie niższa niż średnia dla powiatu i województwa. Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat. Dynamika wzrostu również jest zbliżona we wszystkich jednostkach.

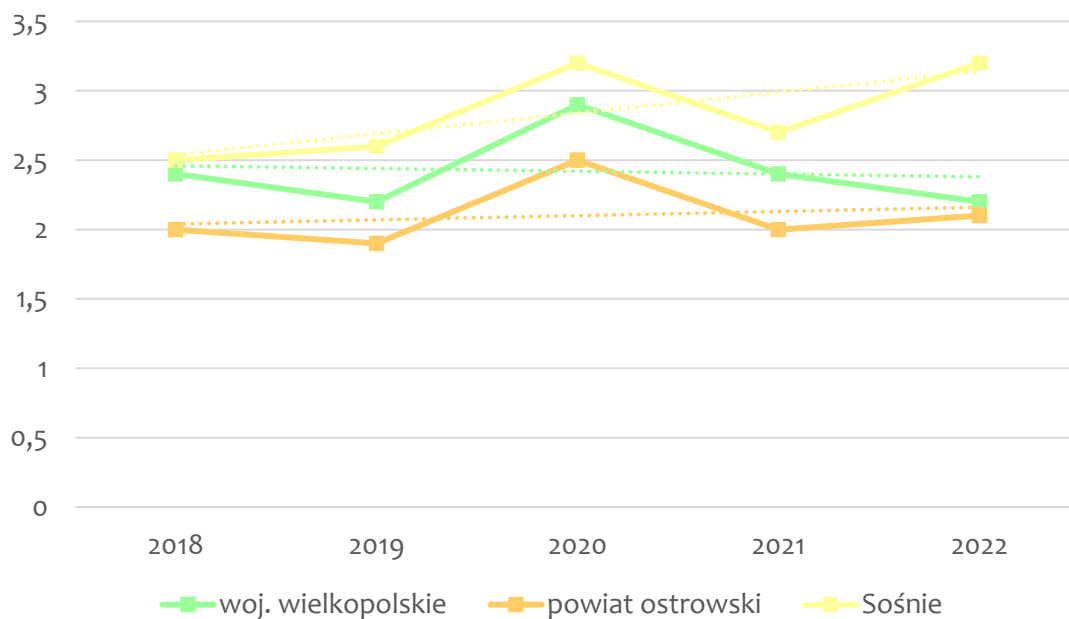

Ryc. 19. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina ze względu na wprowadzone obszarowe formy ochrony przyrody posiada ograniczone możliwości rezerwowania gruntów pod działalność gospodarczą czy budownictwo mieszkaniowe. Ograniczenia te w zakresie rozwoju przemysłu, zarówno w ujęciu chłonności terenu jak i położenia komunikacyjnego gminy, nakazują kierunkować ofertę w stronę mikro i małych przedsiębiorców. Władze gminne zauważają potrzebę wyznaczenia inwestycyjnych gruntów gminnych oraz ich uzbrojenia w podstawowe media. Wśród potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców na terenie gminy najbardziej pożądanymi będą przedsiębiorstwa związane z branżą turystyczną, w tym: usługi gastronomiczne, usługi noclegowe, usługi rozrywkowo-rekreacyjne. Gmina Sośnie poprzez swoją lokalizację może bowiem stanowić ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny dla mieszkańców dużych aglomeracji, w tym Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, aglomeracji wrocławskiej czy poznańskiej.

W gminie obserwuje się wysoki odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców, w wieku produkcyjnym. Poniższa rycina prezentuje dane dla Gminy Sośnie w latach 2018-2022 w zestawieniu ze średnimi dla powiatu i województwa. W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek widoczny jest wyraźny wzrost bezrobocia w roku 2020, co powiązane było bezpośrednio z pandemią Covid-19. Postpandemiczne uwarunkowania rynkowe doprowadziły do spadku wskaźnika w 2021 roku. Niestety, w przypadku Sośni rok 2022 przyniósł ponowny wzrost poziomu bezrobocia do poziomu z okresu pandemii – 3,2%. Wzrost w analizowanym okresie jest tym bardziej zauważalny, bowiem wyniósł 0,7 punktu procentowego (z 2,5% w 2018 roku, do 3,2% w 2022 roku). Z kolei w przypadku tendencji obserwowanych w województwie, widoczny jest dalszy, systematyczny spadek poziomu bezrobocia (z poziomu 2,4% w 2018 roku, do poziomu 2,2% w 2022 roku). W powiecie ostrowskim poziom bezrobocia z wyłączeniem szczytowego roku 2020, jest stabilny i wynosi ok. 2%.

Ryc. 20. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych zawartych w Barometrze zawodów 2023 Wojewódzkiego Urzędu Pracy w powiecie ostrowskim występują deficyty w aż 69 zawodach, a liczba ta wzrasta. Jedynie w trzech powiatach województwa występuje więcej zawodów deficytowych. Świadczy to o osiągniętym braku równowagi na rynku pracy, w ujęciu potrzeb pracodawców i wykształcenia potencjalnych pracowników. Wśród zawodów deficytowych są m.in.:

- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- pedagodzy,
- pielęgniarki i położne,
- nauczyciele (zarówno nauczyciele praktycznej nauki zawodu, przedmiotów ogólnokształcących, przedmiotów zawodowych, przedszkoli jak i szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych).

W powiecie nie stwierdzono żadnych nadwyżek zawodów. Równowagę osiągnięto z kolei m.in. w zawodach: animator kultury i organizator imprez, pracownik przetwórstwa spożywczego czy instruktor rekreacji i sportu.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Na infrastrukturę drogową w Gminie Sośnie składa się 8,3 km dróg krajowych (DK25), 67 km dróg powiatowych oraz 101 km dróg gminnych. W gminie nie występują drogi wojewódzkie. Spośród 101 km dróg będących pod zarządem gminy, 38 km to drogi nieutwardzone.

Najważniejszym szlakiem drogowym w gminie jest droga krajowa numer 25 relacji Bobolice – Oleśnica. Droga biegnie na osi północny wschód – południowy zachód, przecinając miejscowości Bronisławka, Chojnik czy Pawłów. Przez główną miejscowość gminy – Sośnie przebiega jedynie droga powiatowa nr 5335P relacji Odolanów-Sośnie-Cieszyn. Z Odolanowa, korzystając z drogi

wojewódzkiej nr 445 można w najkrótszym czasie dotrzeć do ośrodka powiatowego – Ostrowa Wielkopolskiego. Jest to zatem niezwykle istotna trasa dla Sośni.

Niewątpliwym problemem w Gminie Sośnie jest wysoki udział dróg nieutwardzonych w ogóle dróg gminnych. Drogi gruntowe są przede wszystkim podatne na zmienne warunki atmosferyczne, przez co częściej przejazd nimi może być utrudniony lub uniemożliwiony. Potencjalnym problemem w gminie może być zatem wykluczenie komunikacyjne.

Na terenie gminy występują nieliczne ścieżki rowerowe o łącznej długości 1,9 km. Miejscowości gminne częściowo zostały wyposażone w ciągi piesze, jednak w dalszym ciągu dostrzega się potrzebę poprawy bezpieczeństwa drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem pieszych i rowerzystów. Modernizacja infrastruktury drogowej, z uwzględnieniem ścieżek pieszorowerowych, oświetlenia, przejść dla pieszych pozwoli na swobodne i bezpieczne przemieszczanie się mieszkańców na terenie Gminy Sośnie.

Wydatki z budżetu gminy w dziale transport i łączność nie są stałe i ulegają wahaniom na przestrzeni lat. W analizowanych latach 2017-2022 wydatki te zmieniały się od 2,1 mln zł do 4,1 mln zł. W analizowanych 6 latach łącznie wydatkowano nieco ponad 16 mln zł w dziale transport i łączność. Dokładne wartości rok do roku przedstawiono w tabeli poniżej. Średnio stanowiły one 7% całkowitych wydatków gminy w badanym okresie.

Tab. 12. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2017-2022 w Gminie Sośnie (zł)

2017	2018	2019	2020	2021	2022
2 389 874,97	2 648 867,08	2 277 453,43	2 191 572,92	2 316 645,02	4 189 388,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczenie wody oraz odprowadzanie ścieków z terenu Gminy Sośnie jest Rolkom sp. z o.o. Firma zajmuje się obsługą urządzeń wodno-kanalizacyjnych, ich eksploatacją, a także działaniami remontowo-modernizacyjnymi. Gmina Sośnie posiada 100% udziałów w spółce. W celu realizacji usług komunalnych spółka dzierżawi od gminy mienie w postaci oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną w Sośniach, sieci wodociągowej, hydroforni oraz stacji uzdatniania wody w miejscowościach Chojnik, Dobrzec i Granowiec.

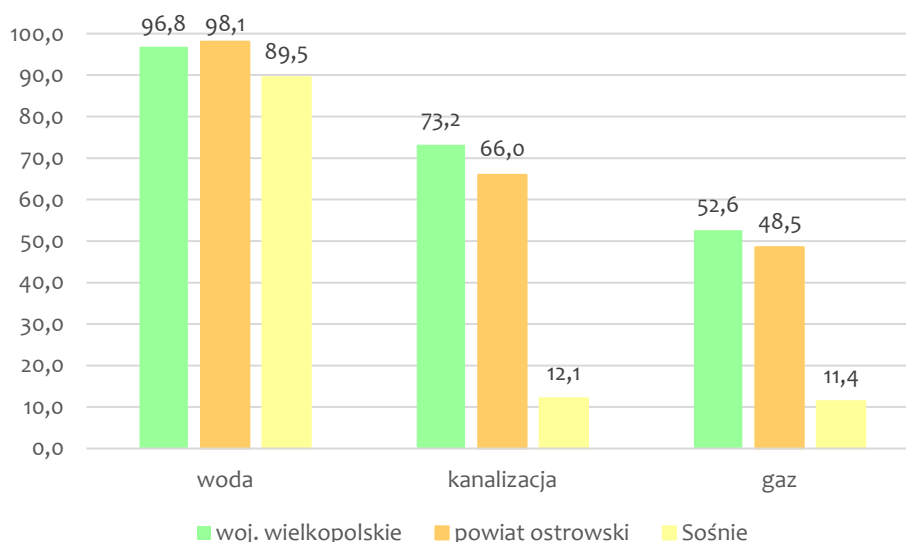
W 2021 roku dostęp do sieci wodociągowej w Gminie Sośnie miało 89,5% mieszkańców. Jednakże dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy miało jedynie 12,1% mieszkańców. Oznacza to, iż 77,4% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, bez zapewnienia usługi odbioru ścieków komunalnych. Taki stan wyposażenia w infrastrukturę komunalną wymusza na mieszkańcach posiadanie bezodpływowych zbiorników gromadzących ścieki komunalne lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Indywidualne gospodarowanie ściekami komunalnymi najczęściej odbywa się ze szkodą dla środowiska przyrodniczego, poprzez często występujące zaniedbania w zakresie konserwacji zbiorników bezodpływowych, ich nielegalnego opróżniania lub powstałych uszkodzeń. Gmina podejmuje działania w zakresie kontroli wywozu nieczystości płynnych, a także prowadzi inwentaryzację szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Działania te mają zminimalizować powstające szkody dla środowiska naturalnego.

Gmina Sośnie dostrzegając problem związany z bardzo niskim dostępem do sieci kanalizacyjnej, przystąpiła do rozbudowy oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Sośnie. Inwestycja ma zostać oddana do użytku pod koniec roku 2023. Dzięki poczynionym działaniom usprawniony zostanie proces oczyszczania ścieków, a w najbliższej przyszłości będzie możliwość rozbudowy sieci

kanalizacyjnej. Obecna przepustowość oczyszczalni wynosi bowiem 130 m³ na dobę, co nie pozwoliłoby na zwiększenie liczby obsługiwanych mieszkańców.

Mieszkańcy miejscowości Sośnie, Granowiec oraz Bogdaj posiadają dostęp do sieci gazowej, za której rozbudowę odpowiedzialne są podmioty ANCO sp. z o.o. oraz G.EN. GAZ Energia sp. z o.o. Łącznie z sieci gazowej korzysta ok. 11,4% mieszkańców gminy. Mieszkańcy gminy wyrażają ograniczone zainteresowanie podłączeniem do sieci gazowej, co może być związane z rosnącymi cenami gazu, a także koncepcjami proekologicznymi zakładającymi odchodzenie od eksploatacji gazu jako źródła ciepła, czy ciepłej wody użytkowej. Ponadto, należy zaznaczyć, iż koszty podłączenia do sieci pokrywane są bezpośrednio przez interesanta, tym samym wycena wykonania podłączenia może być różna w zależności od usytuowania konkretnej posesji. Powyższe czynniki wraz z dotychczasowym sposobem ogrzewania lokalu mieszkalnego będą kluczowe dla zainteresowania rozwojem sieci gazowej na terenie gminy.

Na poniższym wykresie zestawiono kształtowanie się dostępu do urządzeń sieciowych w Gminie Sośnie, województwie wielkopolskim oraz powiecie ostrowskim w 2021 roku według danych GUS. W zakresie dostępu do sieci wodociągowej, wszystkie analizowane jednostki osiągnęły wysoki poziom dostępności. Niemniej, Gmina Sośnie osiągnęła najniższy wynik. W przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej, Gmina wypadła znacznie gorzej niż średnia dla powiatu i województwa. Niedorozwój sieci kanalizacyjnej w przypadku Gminy Sośnie jest znaczący. Gazyfikacja gminy również jest na znacznie niższym poziomie niż średnia dla powiatu i województwa. Jednak, jak zostało wspomniane, mieszkańcy gminy nie wykazują szczególnego zainteresowania rozwojem sieci gazowej. Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku gmin wiejskich dostęp do sieci gazowej ogólnie jest niewielki. Na obszarach wiejskich województwa wielkopolskiego dostęp do sieci gazowej w 2021 roku posiadało 30,5% mieszkańców.

Ryc. 21. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Sośnie w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród głównych operatorów odpowiedzialnych za zapewnienie dostępu do Internetu w gminie jest Plus, INEA, Orange, PROMAX, ZAPNET, Operator WSS, czy T-Mobile. W gminie ok. 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do Internetu. Występują jednak duże rozbieżności w prędkości oferowanego łącza, a ze względu na dużą lesistość terenu wciąż występują tzw. białe plamy, czyli miejsca bez dostępu do Internetu. Internet szerokopasmowy dostępny jest jedynie w Sośniach

i Granowcu. Najmniejszym stopniem dostępu do sieci charakteryzują się miejscowości Kąty Śląskie, Bronisławka i Jerzówka.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

W Gminie Sośnie podmiotem odpowiedzialnym za odbiór odpadów jest Rolkom sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Wielkopolskiej 11 w Sośniach. Na podstawie zawartych z gminą umów dzierżawy spółka korzysta z mienia w postaci wysypiska śmieci wraz ze spalarnią odpadów zlokalizowanych w Cieszynie oraz Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Sośniach. Na potrzeby spółki w 2023 roku został również zakupiony nowy niskoemisyjny pojazd do odbioru odpadów.

PSZOK w Sośniach dostępny jest dla mieszkańców gminy w środy i piątki w godzinach 10-12 oraz 16-18. Utworzenie PSZOK w 2020 r. miało za zadanie przede wszystkim zapewnić prawidłowe obchodzenie się mieszkańców gminy z odpadami gabarytowymi, budowlanymi, porozbiórkowymi czy potencjalnie niebezpiecznymi (przeterminowane leki, baterie, akumulatory). Poprzez swoją działalność PSZOK zapewnia właściwe postępowanie z odpadami, neutralizuje lub minimalizuje ich negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zapobiega zanieczyszczeniu środowiska naturalnego.

Odbiór odpadów bezpośrednio z nieruchomości odbywa się w 6 frakcjach: bioodpady, szkło, metale i tworzywa sztuczne, papier, popiół i żużel z palenisk domowych, niesegregowane (zmieszane).

Odpady z nieruchomości zamieszkałych zbierane są w następującej częstotliwości:

- niesegregowane (zmieszane) – 1 raz na dwa tygodnie;
- szkło – 1 raz na miesiąc;
- papier i tektura – 1 raz na miesiąc;
- tworzywa sztuczne, drobny metal – 1 raz na miesiąc;
- bioodpady w okresie od kwietnia do listopada – 1 raz na dwa tygodnie, od grudnia do marca – 1 raz na miesiąc;
- popiół w okresie od października do kwietnia – 1 raz na dwa tygodnie, od maja do września – brak odbioru.

Pozostałe frakcje odpadów przyjmowane są w PSZOK.

W tabeli poniżej przedstawiono podstawowe dane z zakresu gospodarki odpadami w Gminie Sośnie w latach 2018-2022. W analizowanym pięcioleciu z pewnością zjawiskiem niekorzystnym jest fakt, iż mimo spadku liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi rośnie łączna masa zebranych odpadów. Od 2020 roku można jednak zaobserwować systematyczny spadek tonażu odebranych odpadów zmieszanych, co przekłada się na wzrost udziału odpadów segregowanych w łącznej strukturze odpadów. Analizowany był również osiągnięty w gminie poziom recyklingu poszczególnych frakcji odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wymagany poziom recyklingu został spełniony w gminie jedynie w roku 2018. Od 2021 roku nastąpiła zmiana sposobu obliczania wskaźnika poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, jednak w Gminie Sośnie pozostają spełnione minimalne wymagania w tym zakresie. Niezwykle pozytywnie wygląda z kolei poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych, bowiem rokrocznie wszystkie

takie odpady są poddawane właściwym procesom. Gmina spełnia również zakładane wymagania względem poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tab. 13. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sośnie w latach 2018-2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		5 671	5 670	5 639	5 558	5 549
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		1 486,71	1 548,22	1 522,10	1 793,14	1 619,96
<i>zmieszane</i>		1 031,82	1 086,10	1 121,86	1 058,36	929,76
<i>segregowane</i>		454,89	462,12	400,24	734,78	690,20
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		31%	30%	26%	41%	43%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,26	0,27	0,27	0,32	0,29
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	<i>gmina</i>	32,61%	36,05%	32,16%	x	x
	<i>wymagany</i>	30	40	50	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	<i>gmina</i>	100,00%	100,00%	100,00%	250,66%	x
	<i>wymagany</i>	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	<i>gmina</i>	35,85%	28,63%	22,64%	30,36%	x
	<i>wymagany</i>	<40	<40	<35	<35	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	<i>gmina</i>	x	x	x	31,98%	25,02%
	<i>wymagany</i>	x	x	x	>20	>25

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Gospodarka odpadami w Gminie Sośnie prowadzona jest zatem w zgodzie z obowiązującymi przepisami i spełnia ich wymogi. Nie zmienia to jednak faktu, iż należy wciąż dbać o rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców i spadek łącznego tonażu odbieranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najważniejszym działaniem z zakresu gospodarki odpadami dla Gminy powinno być tym samym budowanie postaw świadomych i proekologicznych wśród mieszkańców, które przełożą się na wykreowanie stałej tendencji do spadku tonażu odbieranych odpadów oraz wzrostu udziału odpadów segregowanych.

Działania te pozwolą nie tylko spełniać założone poziomy odzysku i recyklingu odpadów, ale również przełożą się na utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego w Gminie Sośnie.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zmiany klimatyczne związane z antropopresją i emisją zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego zmuszają do podejmowania natychmiastowych działań ukierunkowanych na

ochronę i wsparcie komponentów biotycznych i abiotycznych środowiska. Zważając na unikalne warunki środowiskowe oraz koncentrację wielu cennych przyrodniczo obiektów zdecydowana większość obszaru gminy została objęta powierzchniowymi formami ochrony przyrody. Brak uciążliwej działalności przemysłowej oraz wysokotowarowego rolnictwa sprawia, iż gmina jest stosunkowo czysta ekologicznie i atrakcyjna wizerunkowo. Niemniej, konieczne jest dalsze podejmowanie działań *ex-ante* zmierzających do podtrzymania wysokich walorów przyrodniczych.

Gminna ewidencja źródeł ciepła jest stale uzupełniana, w miarę napływu złożonych deklaracji w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Zdecydowanie najpowszechniej użytkowanym źródłem ciepła w Gminie Sośnie są kotły na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek). Indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe są źródłem niskiej emisji, która znacząco obniża jakość powietrza. Drugim najbardziej rozpowszechnionym źródłem ciepła jest ogrzewanie z wykorzystaniem energii elektrycznej. Odnawialne źródła energii stanowią jedynie 4% ogółu źródeł ciepła w gminie. Jest to niewielki udział, choć należy podkreślić, iż pozytywnym zjawiskiem jest ich występowanie na terenie gminy.

Tab. 14. Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Sośnie według stanu na 2022 rok

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	% udział źródeł ciepła w gminie
Stałe (węgiel, miał, ekogroszek)	1480	49,07
Gaz	180	5,97
Energia elektryczna	420	13,93
Sieć ciepłna	17	0,56
OZE	123	4,08
Inne	796	26,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w Granowcu wyznaczone zostały tereny pod budowę farmy wiatrowej. Ogólne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii w Gminie Sośnie są korzystne, zwłaszcza w przypadku wykorzystania wiatru. W ostatnich latach w gminie wydano również decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla budowy farm fotowoltaicznych oraz biogazowni. Działania te mają na celu rozwój alternatywnych metod pozyskiwania energii elektrycznej, która zapewni podtrzymanie wysokiego standardu jakości środowiska. Zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego jest czynnikiem niezbędnym, warunkującym naturalne predyspozycje gminy do rozwoju funkcji turystycznych.

Jedyna stacja monitoringu jakości powietrza jest zlokalizowana na budynku Urzędu Gminy. Okresowo pomiar jakości powietrza w jednostce samorządu terytorialnego jest zlecany do wykonania przez podmiot zewnętrzny. Dzięki tym działaniom, jakość powietrza jest na bieżąco monitorowana. Zgodnie z tendencjami krajowymi oraz licznie występującymi w gminie indywidualnymi źródłami ciepła na paliwa stałe, jakość powietrza ulega obniżeniu w miesiącach zimowych i wczesnowiosennych. Widoczna jest zatem potrzeba ograniczania niskiej emisji, a także rozbudowy systemu monitoringu stanu powietrza o kolejne punkty pomiarowe.

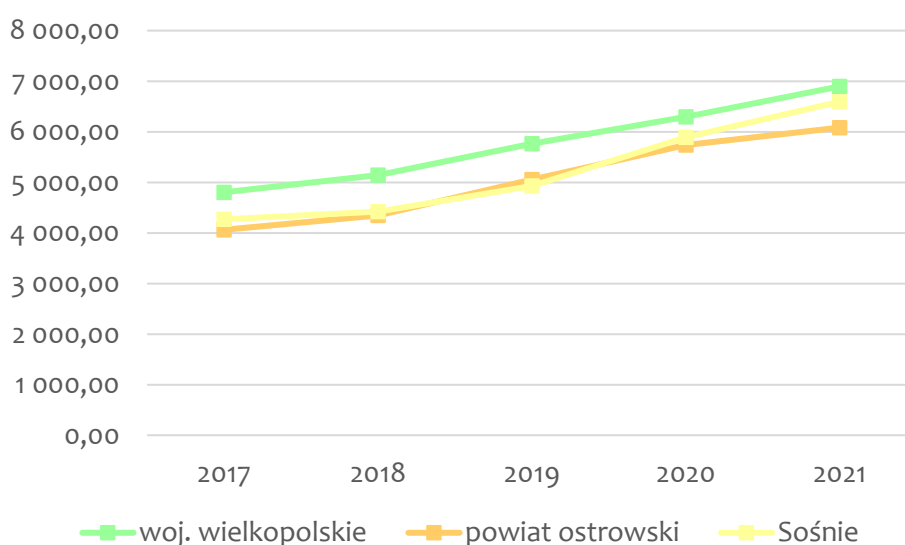
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022 wzrosły niemal dwukrotnie z nieco ponad 28 mln zł w roku 2017 do nieco ponad 56 mln zł w roku 2022. Zdecydowanie największy wzrost zanotowano

między rokiem 2021 a 2022 – o blisko 15 mln. Związane jest to głównie z dotacją pozyskaną przez gminę na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Sośniach.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. W analizowanym pięcioleciu wskaźnik wzrastał rok do roku we wszystkich analizowanych jednostkach. W Gminie Sośnie dochody ogółem na 1 mieszkańca w 2017 roku wynosiły 4 269,78 zł, podczas gdy w 2021 roku było to już 6 594,98 zł. (wzrost o 2 325,20 zł). W przypadku powiatu oraz województwa również zauważalny jest wzrost dochodów, odpowiednio o 2 018,90 zł i 2 093,18 zł. Niemniej to w gminie wzrost jest najbardziej dynamiczny, co poskutkowało zmniejszeniem się różnicy między dochodami ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie i w gminie z 534,10 zł w 2017 roku do 302,08 zł w 2021 roku. W przypadku zestawienia dochodów Sośni do dochodów powiatu widoczny jest natomiast wzrost różnicy między jednostkami, z ok. 200 zł w 2017 roku do ponad 500 zł w 2021 roku.

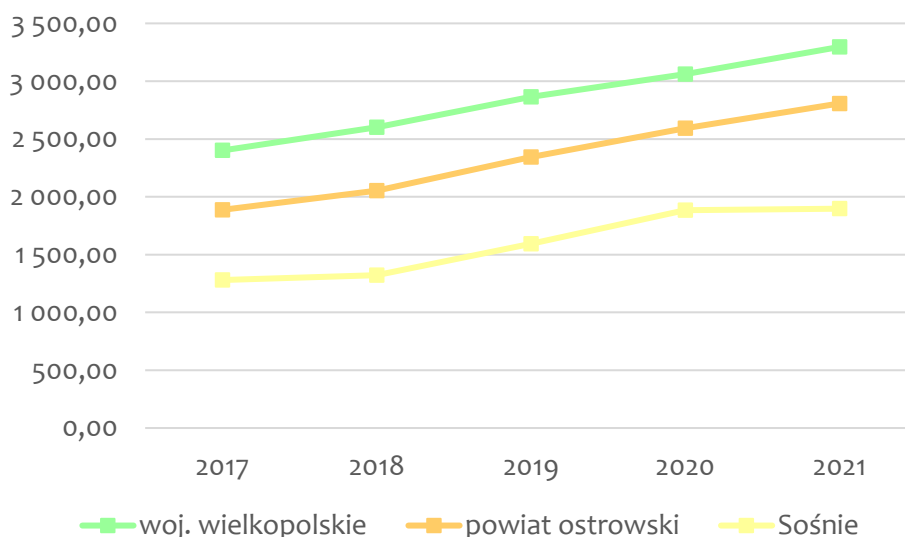

Ryc. 22. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mniej korzystnie wygląda sytuacja w przypadku analizy jedynie dochodów własnych jednostek w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W przypadku Sośni, na 1 mieszkańca w 2017 roku przypadało 1 279,98 zł, natomiast w 2021 roku było to już 1 897,06 zł. Różnica wyniosła 617,08 zł. Nie zmienia to jednak faktu, iż dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca zarówno w powiecie jak i województwie są znacznie wyższe niż w Gminie Sośnie, a różnica między nimi na przestrzeni lat się jedynie powiększa. W powiecie ostrowskim na 1 mieszkańca w 2017 roku przypadało 1 887,16 zł, w 2021 roku było to już 2 807,11 zł (wzrost o 919,95 zł). W przypadku województwa, w 2017 roku na 1 mieszkańca przypadało 2 400,73 zł, w 2021 roku zaś 3 296,10 zł (wzrost o 895,37 zł). Tym samym, w 2017 roku różnice między dochodami w przeliczeniu na 1 mieszkańca między Gminą Sośnie a powiatem i województwem wynosiły odpowiednio 607,18 zł i 1 120,75 zł, podczas gdy w 2021 roku wyniosły one już odpowiednio 910,05 zł i 1 399,04 zł. Zachodzące zmiany prezentuje poniższa rycina.

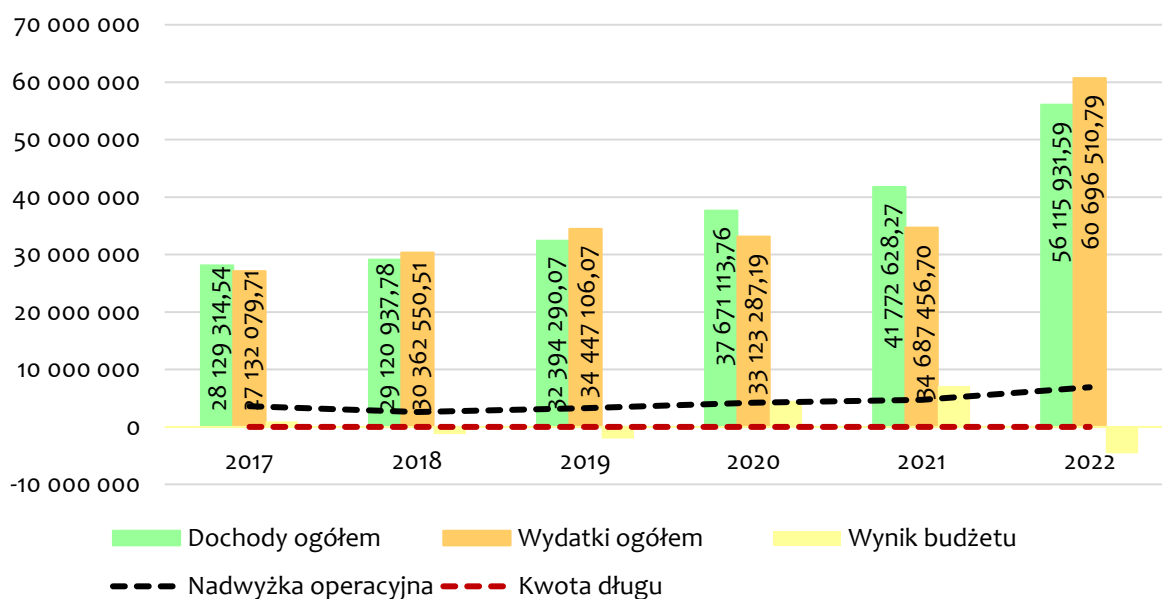
Ryc. 23 Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 roku udział dochodów bieżących w ogóle dochodów budżetowych wyniósł 78%, podczas gdy jeszcze w 2021 roku było to 86%. Obserwowany spadek udziału dochodów bieżących jest bezpośrednio skorelowany z rosnącym udziałem dochodów majątkowych, a wśród nich przede wszystkim ze wzrostem dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje. Od 2020 roku obserwuje się regularny wzrost pozyskiwanych dotacji i środków przeznaczanych na inwestycje. W 2022 roku osiągnięto rekordową kwotę prawie 12,5 mln złotych. Związane jest to z realizacją inwestycji rozbudowy oczyszczalni ścieków w Sośniach, która została dofinansowana w ramach RP „Polski Ład” (szacowana wartość inwestycji to ok. 21 mln zł.). Mimo spadku udziału, dochody bieżące gminy również rosną. Zauważalny jest przede wszystkim wzrost udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz dochodów z tytułu dotacji i środków na cele bieżące.

Widoczny jest również stopniowy wzrost wydatków Gminy Sośnie. W 2017 roku wydatki bieżące gminy kształtowały się na poziomie nieco ponad 24 mln zł podczas gdy w 2022 roku wyniosły one ponad 36,5 mln zł. Stopniowo wzrastały zarówno wydatki bieżące na pokrycie wynagrodzeń i ich pochodnych, jak i pozostałe. Gmina Sośnie w analizowanych latach nie posiadała zobowiązań kredytowych, w związku z czym nie ponosiła kosztów obsługi długu. Wzrost wydatków bieżących jest oczywiście zjawiskiem naturalnym. Dynamika wzrostu jest zależna od wielu czynników makroekonomicznych, w tym między innymi od poziomu inflacji. Ważne jest zatem to, aby budżet gminy był zbilansowany, a wzrost wydatków bieżących współmierny do wzrostu dochodów bieżących gminy.

Poniższy wykres prezentuje wykonanie budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022. W latach 2018-2019 oraz w roku 2022 wynik budżetu gminy był ujemny, a zatem wydatki ogółem przewyższyły dochody ogółem. Z kolei w latach 2017 i 2020-2021 odnotowano nadwyżki budżetowe odpowiednio w kwocie: 1 mln zł, 4,5 mln zł oraz 7 mln zł. Nadwyżka operacyjna budżetu (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) w latach 2017-2022 zwiększyła się z poziomu 3,5 mln zł do prawie 7 mln zł.

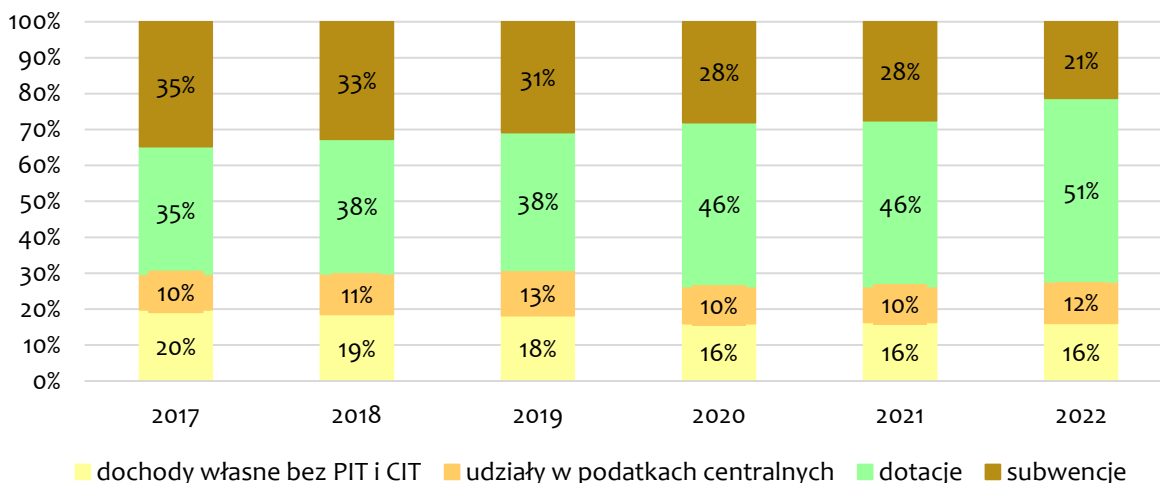

Ryc. 24. Wykonanie budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022
 Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych gminy wyróżnia się dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Dochody własne gminy stanowią najważniejszą składową jej budżetu, obejmując przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Gmina nie posiada pełnej decyzyjności względem wysokości uiszczanych opłat czy podatków, ale w określonym zakresie może regulować ich stawki. Posiada również możliwość wprowadzania ulg czy zwolnień, a także umarzania należności. Dzięki temu jest zdolna do oddziaływania na lokalne podmioty gospodarcze, a co za tym idzie posiada pewne możliwości kreowania miejscowej gospodarki.

Poniższy wykres prezentuje strukturę dochodów budżetu Gminy Sośnie w latach 2017-2022. W analizowanym okresie dotacje nieprzerwanie mają największy udział w strukturze dochodów. Ponadto ich udział w ogóle dochodów stopniowo wzrasta. Drugą co do wielkości udziału grupą są subwencje, których udział jednak systematycznie spada. Niewielkimi fluktuacjami cechuje się udział w podatkach centralnych, mieszcząc się w przedziale 10-13%. Przechodząc do dochodów własnych gminy w analizowanym okresie obserwuje się systematyczny spadek ich udziału w ogóle dochodów, z 20% w 2017 roku do 16% w 2022 roku. W 2022 roku dochody własne Gminy Sośnie wraz z udziałem w podatkach centralnych stanowiły zaledwie 28% dochodów ogółem. Jest to zjawisko niekorzystne, świadczące o małej samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Gmina Sośnie potrafi skutecznie pozyskiwać środki ze źródeł zewnętrznych na finansowanie swoich potrzeb. Sama jednak posiada niewielki wpływ na kształtowanie struktury i wysokości dochodów. Przekłada się to również na możliwości związane z oddziaływaniem na lokalny rynek gospodarczy, w tym pobudzanie jego aktywności.

Ryc. 25. Struktura dochodów Gminy Sośń w latach 2017-2022
 Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Analizując dochody Gminy Sośń w oparciu o dochody podatkowe, najbardziej znaczącym był podatek od osób fizycznych (PIT), którego kwota wzrosła z 2,7 mln zł w 2017 roku do 6,4 mln zł w 2022 roku. Drugim znaczącym źródłem dochodów podatkowych gminy jest podatek od nieruchomości, który jednak cechuje się znacznie mniejszą dynamiką wzrostu niż podatek PIT (wzrost z 2,5 mln zł w 2017 roku do 2,9 mln zł w 2022 roku). Gmina posiada stosunkowo wysokie wpływy z opłaty eksploatacyjnej oraz podatku leśnego. Najmniejsze dochody generują z kolei wpływy z opłaty skarbowej oraz podatku rolnego.

Szczegółowe kwoty przedstawia poniższa tabela.

Tab. 15. Dochody podatkowe Gminy Sośń w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	2 776 213,00	3 208 682,00	4 069 885,00	3 804 927,00	3 995 614,00	6 402 174,57
CIT	38 479,53	66 334,84	36 641,53	109 582,67	203 596,24	107 362,68
Podatek rolny	48 328,86	48 672,88	50 484,51	54 636,49	55 162,60	50 232,99
Podatek od nieruchomości	2 590 484,52	2 593 897,88	2 409 670,94	2 626 486,05	2 828 215,00	2 900 477,41
Podatek leśny	271 375,00	283 167,00	275 999,40	282 259,00	291 054,00	317 306,00
Podatek od środków transportowych	180 832,13	167 553,07	190 588,75	202 274,05	193 809,46	201 400,54
Podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	7 971,84	7 829,85	9 638,91	8 311,46	20 504,59	31 587,51
Podatek od czynności cywilnoprawnych	85 902,61	108 573,21	122 430,03	155 796,40	207 860,02	253 596,12
Wpływy z opłaty skarbowej	18 577,15	18 246,00	21 132,00	24 648,33	44 131,52	30 294,00
Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	725 329,23	699 415,21	762 913,96	719 886,55	733 319,72	748 319,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Warto zauważyć, iż gmina rokrocznie nie przyjmuje najwyższych możliwych stawek podatku, a ponadto stosuje ulgi i zwolnienia w ramach podatku od nieruchomości oraz podatku od środków

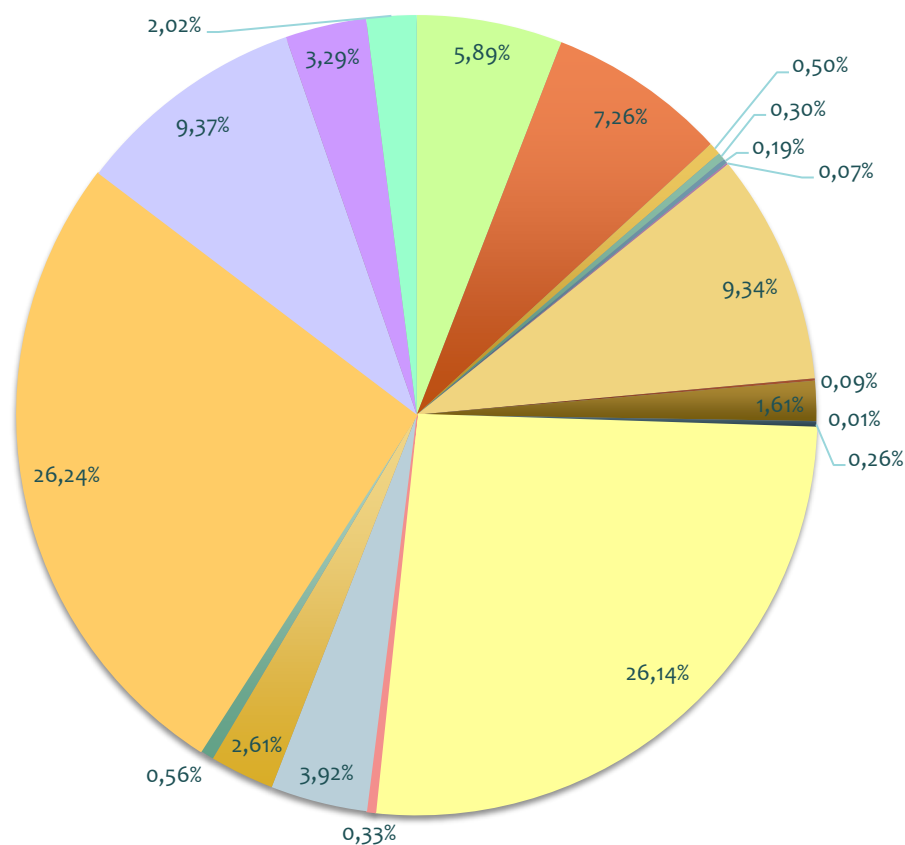
transportowych. Gmina posiada zatem wyższy potencjał podatkowy. Sumarycznie, w latach 2017-2022 łączna wysokość umniejszenia wpływów z podatków wyniosła blisko 6,5 mln zł. W ramach podatku od nieruchomości umniejszono dochód o 5,6 mln zł, z kolei w ramach podatku od środków transportu o 760 tys. zł.

Tab. 16. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Sośnie w latach 2017-2022 (zł)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podatek od nieruchomości	wykonanie	2 590 484,52	2 593 897,88	2 409 670,94	2 626 486,05	2 828 215,00	2 900 477,41
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	674 739,07	720 434,72	713 181,89	617 744,72	560 919,04	540 575,01
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	303 826,64	304 046,64	304 118,43	309 561,00	313 124,40	321 979,05
Podatek od środków transportowych	wykonanie	180 832,13	167 553,07	190 588,75	202 274,05	193 809,46	201 400,54
	skutki obniżenia górnych stawek podatków	94 856,78	101 742,54	113 352,32	120 134,49	133 234,49	157 217,95
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	7 200,00	6 450,00	7 200,00	7 200,00	7 200,00	5 400,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki w latach 2017-2022 w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej, największy udział przypadają na: oświatę i wychowanie oraz rodzinę (oba po 26%). Następnie, przeciętnie największym udziałem charakteryzowały się działy: administracja publiczna oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (oba po 9%). Z kolei 7% wydatków poczynionych zostało w ramach działu transport i łączność. Szczegółową uśrednioną strukturę wydatków prezentuje poniższa rycina.

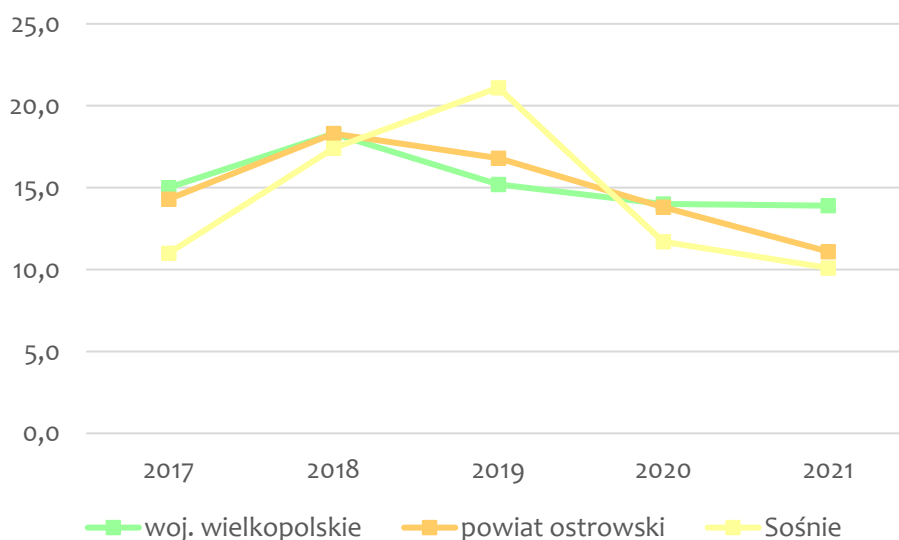
- Rolnictwo i łowiectwo
- Transport i łączność
- Turystyka
- Gospodarka mieszkaniowa
- Działalność usługowa
- Informatyka
- Administracja publiczna
- Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa
- Obsługa długu publicznego
- Różne rozliczenia
- Oświata i wychowanie
- Ochrona zdrowia
- Pomoc społeczna
- Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej
- Edukacyjna opieka wychowawcza
- Rodzina
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- Kultura fizyczna i sport

Ryc. 26. Struktura średnich wydatków Gminy Sośnie w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Sośnie na tle powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Z analizy wynika,

że największy udział nakładów inwestycyjnych Gmina Sośnie poniosła w 2019 roku (21,1%). Najniższy z kolei odnotowano w 2021 roku (10,1%). Średnio w analizowanym okresie udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił ok. 14%. Dla powiatu i województwa rok 2018 był tym z najwyższym udziałem wydatków inwestycyjnych. Wyniósł on wtedy 18,3% dla obu jednostek. Uśredniając, zarówno w powiecie, jak i w województwie wydatki inwestycyjne stanowią nieznacznie większą część wydatków ogółem w porównaniu do Sośni. Obserwowany jest ponadto spadek aktywności inwestycyjnej gminy w latach 2020-2021. Należy jednak podkreślić, iż wszystkie analizowane jednostki w roku 2021 poświęciły na inwestycje najmniejszą część swojego budżetu w porównaniu do pozostałych analizowanych lat.

Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

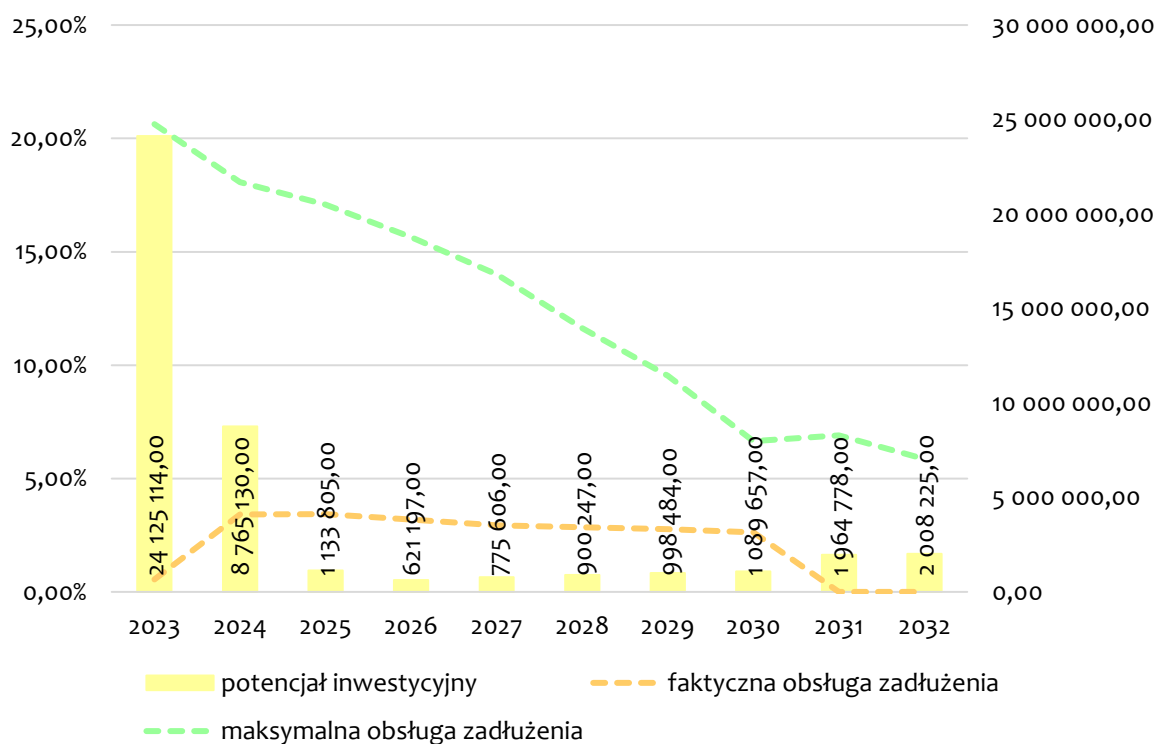
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Poniższa rycina prezentuje kształtowanie się maksymalnego poziomu obsługi zadłużenia Gminy Sośnie na lata 2023-2032 na podstawie podjętej przez Radę Gminy Uchwały nr LVIII/446/2023 z dnia 30 sierpnia 2023 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2023-2032. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Wskaźnik służy przede wszystkim ocenie i predykcji zdolności kredytowej Gminy, a co za tym idzie jej możliwości inwestycyjnych. Zgodnie z prezentowanym wykresem, Gmina Sośnie zaciągnęła w 2023 roku kredyt w wysokości 4,7 mln zł, którego spłata planowana jest do końca 2030 roku. Obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia pozwala jednak na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Na niniejszym wykresie zaprezentowany został również potencjał inwestycyjny Gminy, poprzez który rozumie się sumę środków finansowych pozostałych do dyspozycji po pokryciu wszelkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie zaciągniętych zobowiązań w postaci obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2032. Skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy Sośnie we wskazanym okresie wyniesie ok. 42 mln zł. Jest to kwota, którą potencjalnie gmina będzie mogła przeznaczyć na inwestycje w najbliższej dekadzie. Należy jednak mieć na uwadze, iż Wieloletnia Prognoza Finansowa precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza przygotowywana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które

w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie. Z tego względu przewidywania odnoszące się do lat kolejnych należy przyjmować jedynie szacunkowo oraz mieć na uwadze, iż potencjał inwestycyjny gminy może ulegać zmianom.

Ryc. 28. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Sośnie na lata 2023-2032

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LVIII/446/2023 Rady Gminy Sośnie z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Sośnie na lata 2023-2032.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

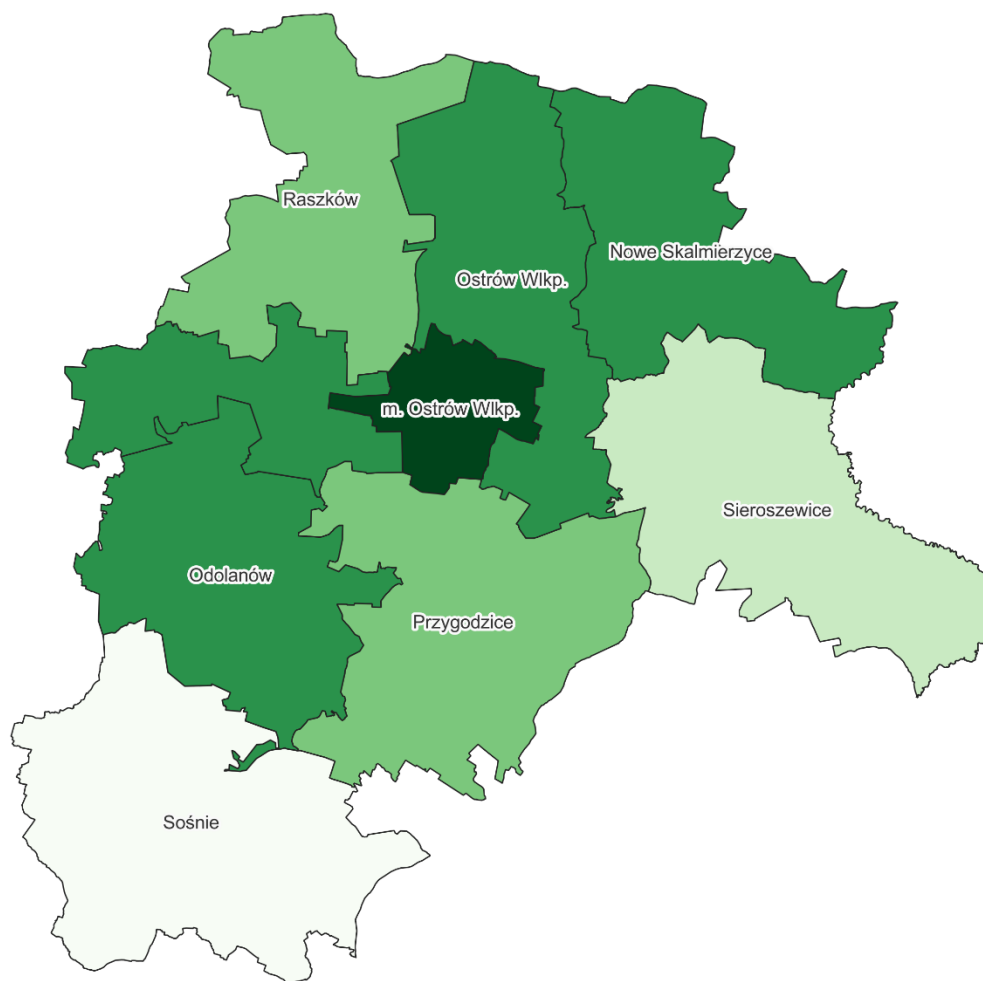
3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej.

Według danych GUS Gmina Sośnie w 2022 roku liczyła 6 264 mieszkańców. Zważając na powierzchnię gminy wynoszącą 187,72 km² daje to gęstość zaludnienia wynoszącą 33,4 os/km². W porównaniu z resztą gmin powiatu ostrowskiego była to zdecydowanie najniższa wartość wskaźnika.

Legenda

Gęstość zaludnienia [os/km²]

- 33 - 33
- 33 - 57
- 57 - 85
- 85 - 128
- 128 - 1665

Ryc. 29. Gęstość zaludnienia w powiecie ostrowskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. W powiecie ostrowskim liczba ludności w latach 2018-2022 zmniejszyła się o 2 605 osób, co przełożyło się na średnią dynamikę zmian liczby ludności wynoszącą 99,6%. Analizując sytuację gmin powiatu ostrowskiego wyraźne zarysowuje się zachodzące zjawisko suburbanizacji. Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski traci mieszkańców (średnia dynamika na poziomie 99,2%) na rzecz gmin bezpośrednio z nią graniczących: Nowych Skalmierzyc (średnia dynamika 100,8%), gminy wiejskiej Ostrów Wielkopolski (średnia dynamika 100,2%) i Przygodzic (średnia dynamika 100,6%). W gminach, które nie graniczą z miastem powiatowym, obserwowany jest odpływ ludności. Przez wzgląd na swoje

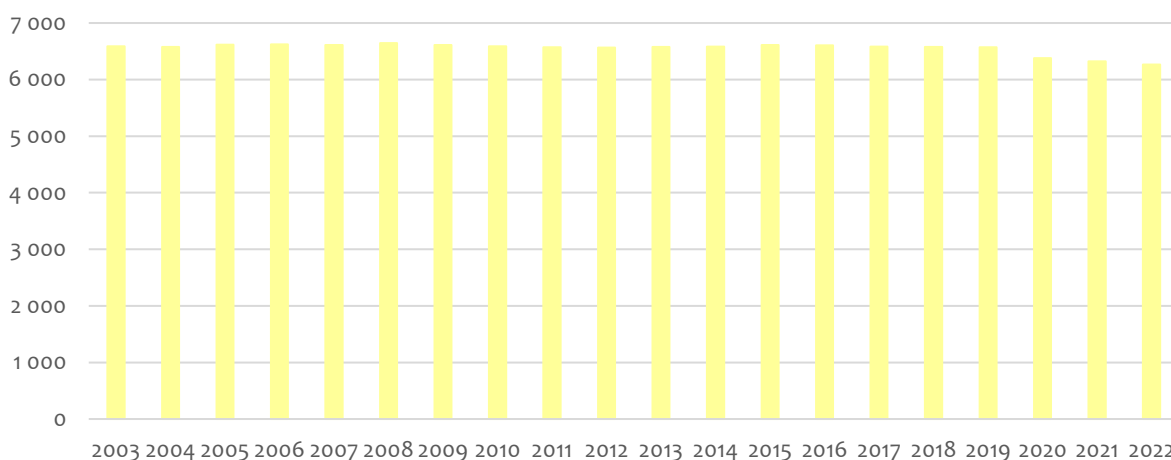
marginalne położenie Gmina Sośnie najszybciej traci mieszkańców, osiągając dynamikę zachodzących zmian na poziomie 98,8%. Między rokiem 2018 a 2022 gmina straciła 315 mieszkańców. Ludność zamieszkująca Gminę stanowi 4% ludności powiatu.

Tab. 17. Zmiany liczby ludności w powiecie ostrowskim w latach 2018-2022

JST	2018	2019	2020	2021	2022	Udział w 2022 r.	Średnia dynamika
powiat ostrowski	161 519	161 581	159 843	159 293	158 914	100%	99,6%
m. Ostrów Wielkopolski	72 050	71 931	70 868	70 296	69 755	44%	99,2%
Nowe Skalmierzyce	15 478	15 563	15 774	15 910	15 986	10%	100,8%
Odolanów	14 628	14 655	14 506	14 474	14 439	9%	99,7%
Ostrów Wielkopolski	19 097	19 147	19 078	19 146	19 261	12%	100,2%
Przygodzice	12 123	12 179	12 219	12 285	12 403	8%	100,6%
Raszków	11 901	11 849	11 580	11 501	11 461	7%	99,1%
Sieroszewice	9 663	9 684	9 440	9 361	9 345	6%	99,2%
Sośnie	6 579	6 573	6 378	6 320	6 264	4%	98,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W szerszej, dwudziestoletniej perspektywie w Gminie również zauważalny jest niewielki odpływ ludności. Niemniej, proces nasilił się począwszy od 2019 roku, a największy spadek odnotowano między rokiem 2019 a 2020 kiedy ubyło 195 mieszkańców Gminy. Przed rokiem 2019 zmiany liczby ludności w ujęciu rok do roku mieściły się w zakresie od -34 do 42.

Ryc. 30. Liczba ludności w Gminie Sośnie w latach 2003-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmiany liczby ludności są zależne od zachodzących procesów demograficznych, do których zalicza się przyrost naturalny, saldo migracji czy strukturę płci i wieku mieszkańców. Jak wynika z poniższej tabeli współczynnik przyrostu naturalnego w województwie wielkopolskim w 2022 roku wynosił -2,16 promila. Dodatni wynik współczynnika odnotowano jedynie w gminach Nowe Skalmierzyce (0,13 promila) i Przygodzice (0,24 promila). Związane jest to z procesem suburbanizacji i osiedlaniem się osób chcących założyć rodzinę na obszarach podmiejskich. Tym samym, najniższe wartości współczynnika przyrostu naturalnego przyjął w mieście Ostrów Wielkopolski (-4,91 promila). W Gminie Sośnie współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł -1,9 promila, co jest przeciętną wartością (w 3 gminach powiatu odnotowano niższą wartość wskaźnika, z kolei w 4 gminach odnotowano wyższą

wartość wskaźnika). Istotnym jest jednak fakt, iż przyrost naturalny w gminie jest wyższy zarówno od wskaźników dla powiatu jak i województwa. W przypadku dynamiki omawianego współczynnika, we wszystkich jednostkach jest ona ujemna, co wskazuje na pogłębiający się problem z dzietnością i wzrastającą przewagą liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych.

W przypadku współczynnika salda migracji w gminach powiatu ostrowskiego widoczne jest dużo większe zróżnicowanie. Rozpiętość odnotowanych wyników wynosi od -6,66 do 7,70 promila. Niestety, najniższym współczynnikiem salda migracji charakteryzuje się Gmina Sośnie (-6,66 promila). Ponadto, ujemne wartości odnotowano również w mieście Ostrów Wielkopolski oraz gminie Raszków. W przypadku pozostałych gmin współczynnik osiągnął wartości dodatnie, co przełożyło się również na wynik całego powiatu ostrowskiego (0,1 promila). W województwie wielkopolskim współczynnik salda migracji również jest dodatni i wynosi 0,4 promila. Obserwując średnie zmiany współczynnika od 2018 roku w przypadku żadnej jednostki nie należy spodziewać się zmiany obecnego trendu.

Suma współczynnika przyrostu naturalnego oraz współczynnika salda migracji określa współczynnik przyrostu rzeczywistego. W przypadku Gminy Sośnie współczynnik ten jest oczywiście ujemny (-8,56 promila), co znajduje odzwierciedlenie w zmniejszającej się liczbie ludności. Wskazuje to bowiem, iż rocznie z każdego 1 tys. mieszkańców Gminy Sośnie ubywa średnio 8,56 osoby. Utrzymanie się obecnych tendencji oznacza dla Gminy ubytek ponad 50 mieszkańców rocznie, co jest sytuacją dalece niekorzystną.

Tab. 18. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

JST	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		Saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
woj. wielkopolskie	-2,16	-0,80	0,40	0,01
powiat ostrowski	-2,93	-0,66	0,10	0,31
m. Ostrów Wielkopolski	-4,91	-0,76	-3,45	-0,34
Nowe Skalmierzyce	0,13	-0,13	3,96	0,51
Odolanów	-2,28	-1,05	1,04	0,23
Ostrów Wielkopolski	-3,02	-0,60	7,66	1,89
Przygodzice	0,24	-0,44	7,70	2,09
Raszków	-1,57	-1,19	-2,44	-0,21
Sieroszewice	-0,64	-0,24	0,86	0,97
Sośnie	-1,90	-0,40	-6,66	-1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Biorąc pod uwagę dalsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Sośnie, zaobserwować można postępujący odpływ mieszkańców w wieku 25-34 lata. Przywołany przedział wiekowy przyjmuje się nazywać „wiekiem kreatywnym”. Są to osoby, które zakończyły swoją edukację i rozpoczynają karierę zawodową ze świeżym i często innowacyjnym spojrzeniem na szereg aspektów. Dzięki temu młodzi dorośli są grupą implementującą zmiany zachodzące w gospodarce czy na rynku pracy. Jest to również wiek, w którym często osoby decydują się założyć rodzinę, co przekłada się na sytuację demograficzną społeczności lokalnej. W Sośniach mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem stanowią jedynie 11,46%. W 2018 roku ich udział wynosił 14,87%, co przełożyło się na

dynamikę zachodzących w ostatnim pięcioleciu zmian w wysokości 77%. Jest ona znacznie niższa niż w powiecie czy województwie, co wskazuje na szybszy ubytek mieszkańców w przedziale wiekowym 25-34 lat.

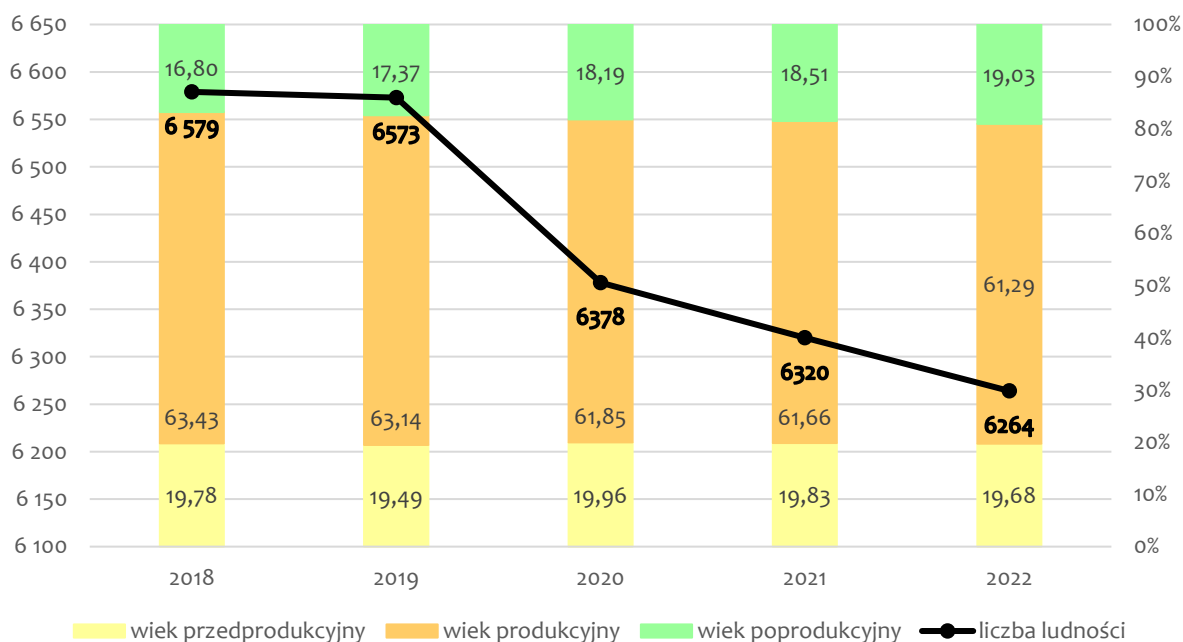
Widoczne jest także postępujące starzenie się społeczeństwa, które uwidacznia wskaźnik dotyczący ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 19,4 osoby w wieku poprodukcyjnym, z kolei w 2022 roku liczba ta wzrosła do 23,5 osób. Jest to odsetek wciąż niższy niż w województwie czy powiecie, aczkolwiek dynamika zachodzących zmian wskazuje, iż proces w Sośniach postępuje szybciej (średnia dynamika 121%). W przyszłości będzie to zatem prowadziło do zmniejszania się różnic między gminą, a powiatem i województwem.

Tab. 19. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Sośnie w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek

JST	Mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
woj. wielkopolskie	14,53	13,13	90%	24,20	27,70	114%
powiat ostrowski	14,63	12,39	85%	24,60	28,70	117%
Sośnie	14,87	11,46	77%	19,40	23,50	121%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

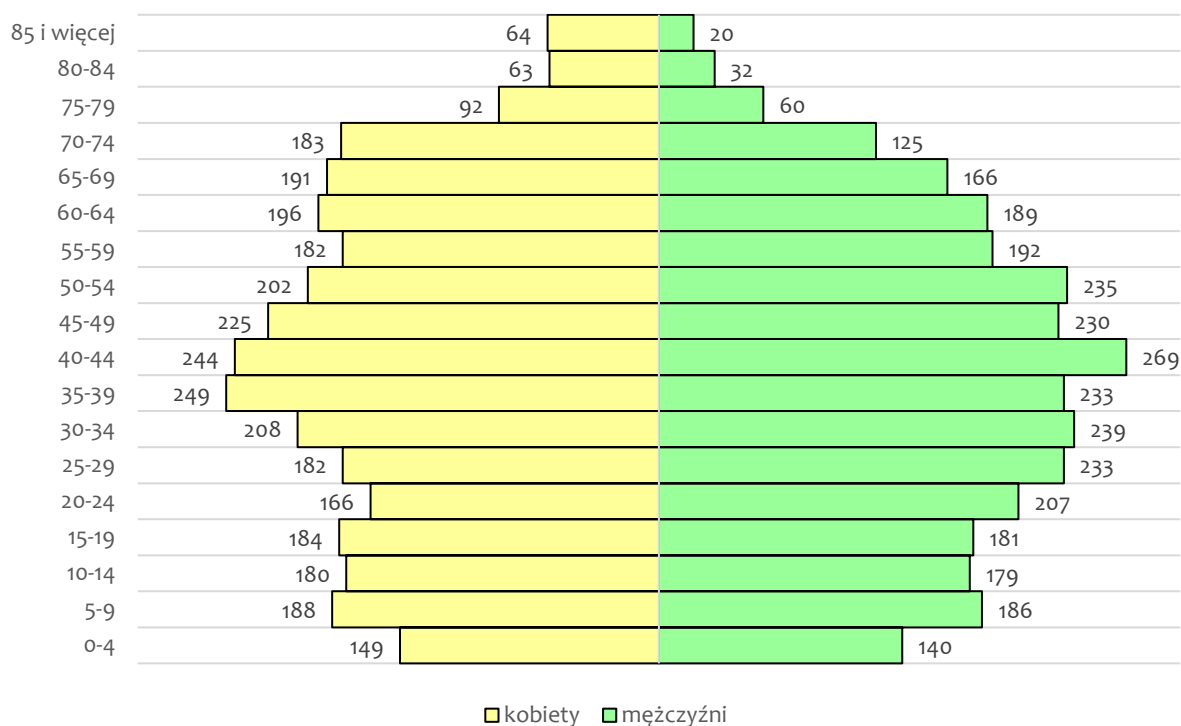
Powyższe wnioski potwierdza poniższa rycina prezentująca zmiany strukturalne zachodzące wśród ludności gminy w latach 2018-2022. Ukazana została także liczba ludności ogółem zamieszkująca Sośnie. Widoczny jest systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym kosztem zmniejszającego się udziału osób w wieku produkcyjnym (zmiana o 2,2% punktu procentowego). Udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się z kolei na względnie stałym poziomie, wynoszącym niespełna 20%. Ostatnie pięciolecie przyniosło ponadto spadek liczby ludności gminy, łącznie o 315 osób.

Ryc. 31. Struktura i liczba ludności w Gminie Sośnie w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarach wiejskich poza starzeniem się społeczeństwa często istotnym czynnikiem jest malejący współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn). W latach 2018-2022 współczynnik ten wzrósł jednak z wartości 99 do 101. Rozkład płci w poszczególnych przedziałach wiekowych prezentuje poniższy wykres.

Ryc. 32 Piramida płci i wieku w Gminie Sośnie w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Sośnie widoczny jest znaczny deficyt kobiet względem mężczyzn w przedziale wiekowym 20-34 lata. W tym przedziale współczynnik feminizacji wynosi zaledwie 88. Oznacza to, iż znacznym problemem demograficznym jest odpływ młodych kobiet z terenu gminy. Tak wysoka przewaga liczebna mężczyzn w społeczeństwie związana z emigracją młodych kobiet będzie determinowała spadek poziomu dzietności, jak również prowadziła do przemian w przyjętym modelu rodziny. Skutkiem migracji kobiet jest również malejący odsetek ludności w wieku kreatywnym. Wśród najmłodszych obserwuje się niewielką przewagę urodzeń płci żeńskiej. W przedziale wiekowym powyżej 70 lat zdecydowanie dominują kobiety, co jest zjawiskiem typowym. Najczęściej powiązane jest to z większą troską o zdrowie przywiązywaną przez kobiety oraz fizycznie mniej szkodliwymi pracami wykonywanymi w ramach obowiązków zawodowych.

Biorąc pod uwagę stopniowe starzenie się społeczeństwa, zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym, a także niski współczynnik feminizacji w przedziale wiekowym 20-34 lata sytuację demograficzną w gminie można określić jako niekorzystną. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym kosztem wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym może prowadzić do braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spadku dochodów gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych (PIT). Brak odpowiedniego zbilansowania społeczeństwa ze względu na płeć będzie z kolei prowadził do dalszych przemian, w tym mieszania się wiejskiego i miejskiego stylu życia lub emigracji również mężczyzn chcących założyć rodzinę. Całokształt zmian demograficznych zachodzących w gminie może zatem prowadzić do wzrostu zapotrzebowania na usługi senioralne, pogłębienia procesu wyludniania się gminy oraz ubożenia zarówno gminy jak i jej społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie jest zapewniona poprzez funkcjonowanie Gminnego Żłobka w Sośniach. Żłobek zapewnia 24 miejsca opieki, z których wszystkie pozostają wykorzystane. Jest on również dostosowany do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością i wymagających szczególnej opieki. Miesięczna opłata za pobyt dziecka w placówce wynosi 700 zł. Dodatkowa opłata za wyżywienie dziecka wynosi 7 zł/dzień. Placówka sprawuje opiekę nad dziećmi od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30-16.30, zgodnie z potrzebami rodziców.

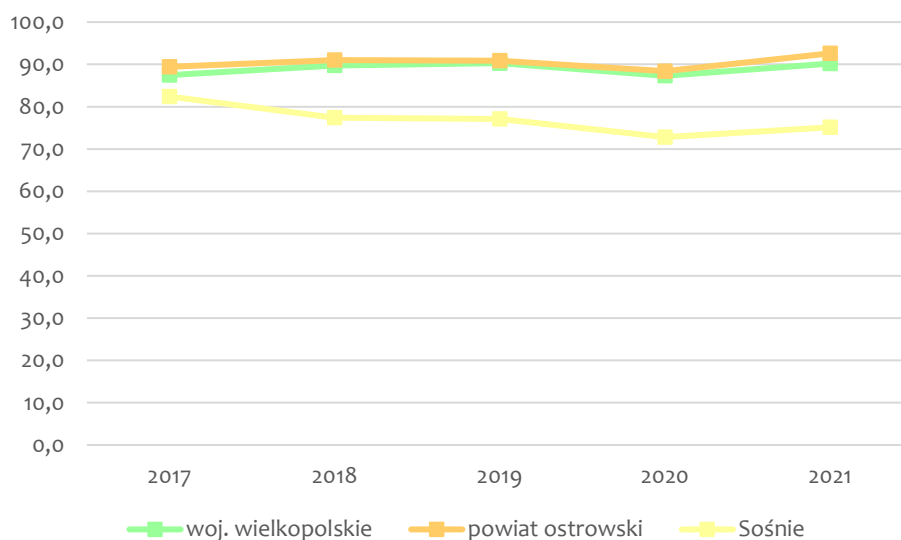
Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia w Gminie Sośnie sprawowały w roku szkolnym 2021/2022: Przedszkole Samorządowe w Sośniach, Przedszkola Publiczne w Granowcu, Cieszynie i Pawłowie (obecnie wygaszone na rzecz nowoutworzonego Przedszkola w Chojniku) oraz Oddział Przedszkolny w Bogdaju. Szczegółowe informacje dotyczące placówek umieszczono w tabeli poniżej. W Gminie Sośnie nie funkcjonują przedszkola prywatne.

Tab. 20. Przedszkola na terenie Gminy Sośnie

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Publiczne Przedszkole w Cieszynie	25	1	25	7:30 - 14:30
2.	Oddział Przedszkolny w Bogdaju	13	1	13	8:00 - 13:30
3.	Publiczne Przedszkole w Granowcu	47	2	23,5	7:30 - 15:30
4.	Publiczne Przedszkole w Pawłowie	44	2	22	7:30 - 15:30
5.	Przedszkole Samorządowe w Sośniach	100	4	25	8:00 - 16:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W 2021 roku upowszechnienie opieki przedszkolnej na terenie Gminy Sośnie wyniosło 75%. Jest to stosunkowo niski poziom dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, również w porównaniu do średniego poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej w powiecie i województwie. W przypadku Gminy Sośnie nietypowym jest również fakt, iż odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli spada, podczas gdy w pozostałych analizowanych jednostkach wzrasta.

Ryc. 1. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym w 2022 roku był nieznacznie niższy niż w roku 2021. Widoczny jest jednak znaczny wzrost kosztów utrzymania względem roku 2020. Przepuszczalnie tendencja wzrostowa w tym zakresie zostanie podtrzymana również w kolejnych latach.

Tab. 21. Koszt opieki przedszkolnej w Gminie Sośnie w latach 2020-2022 (zł)

	2020	2021	2022
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	811,11	949,66	912,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Edukacja

W Gminie Sośnie funkcjonowało w roku szkolnym 2021/2022 5 szkół podstawowych, które mieściły się w Bogdaju (obecnie działająca jako szkoła filialna), Cieszynie, Granowcu, Pawłowie i Sośniach. Największą placówką jest Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sośniach, w której naukę w roku szkolnym 2021/2022 pobierało 209 uczniów. Dzieci uczęszczają do szkoły w ramach 9 prowadzonych oddziałów, których średnia wielkość wynosiła 23 uczniów. Placówki w Pawłowie i Granowcu miały odpowiednio 101 i 107 uczniów. Zdecydowanie najmniejszą placówką w gminie była szkoła w Bogdaju, do której uczęszczało jedynie 13 uczniów w ramach 2 oddziałów. W żadnej z gminnych szkół nie ma potrzeby prowadzenia zmianowego systemu nauczania.

Tab. 22. Szkoły na terenie Gminy Sośnie

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Bogdaju	13	2	6,5	4,55
2.	Szkoła Podstawowa im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Cieszynie	60	8	7,5	11,83
3.	Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Granowcu	107	7	15,28	15,78
4.	Szkoła Podstawowa w Pawłowie	101	8	12,63	16,4
5.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sośniach	209	9	23,22	24,39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Gmina Sośnie jest na zaawansowanym etapie prac związanych z budową nowej siedziby Szkoły Podstawowej im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Cieszynie, która pomieści 80 uczniów, a także 50 dzieci w wieku przedszkolnym. Budynek ma być w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością i szczególnymi potrzebami. Szkoła będzie również posiadała halę gimnastyczną.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach gminnych jest stosunkowo wyrównany. Zachodzące różnice w liczbie sal lekcyjnych, czy dostępnych komputerów są związane z liczbą uczniów uczęszczających do placówki. Zdecydowanie pozytywnym aspektem jest dostęp do gabinetu pielęgniarki w każdej ze szkół. Ponadto wszystkie placówki są wyposażone w świetlice, gdzie dzieci i młodzież mają zapewnioną opiekę. Przy każdej szkole jest również dostępny parking. Różnice między placówkami widoczne są jednak w zakresie dostępu do infrastruktury sportowej. Szkoła w Sośniach dysponuje halą sportową, w Granowcu jest sala gimnastyczna. Z kolei w Cieszynie i Pawłowie nie znajdują się tego typu obiekty sportowe. Cieszyńska szkoła jako jedyna nie posiada również monitoringu. Uczniowie szkół w Cieszynie i Granowcu nie mają ponadto do dyspozycji szafek. W żadnej ze szkół nie ma specjalistycznych pracowni językowych, nie są również prowadzone klasy specjalne (dwujęzyczne, integracyjne czy sportowe). Ogólny stan bazy dydaktycznej jest zatem zadowalający, aczkolwiek wymaga rozwoju w pewnych aspektach, a także doposażenia placówek. Z pewnością pierwszym krokiem do dalszego rozwoju bazy dydaktycznej na terenie gminy jest budowa nowej szkoły w Cieszynie. Ma to być nowoczesny budynek dostępny dla osób z niepełnosprawnością oraz wyposażony w infrastrukturę sportową.

Tab. 23. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Sośnie w roku szkolnym 2021/2022

Nazwa szkoły:	ZS Cieszyn	ZS Granowiec	ZS Pawłów	ZS Sośnie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	8	11	11	17
Liczba obiektów sportowych / sal gimnastycznych (szt.)	0	1	0	1
Pracownie językowe	nie	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	17	22	25	27
Projektory multimedialne (szt.)	8	9	7	12
Kamery - monitoring szkolny	nie	tak	tak	tak

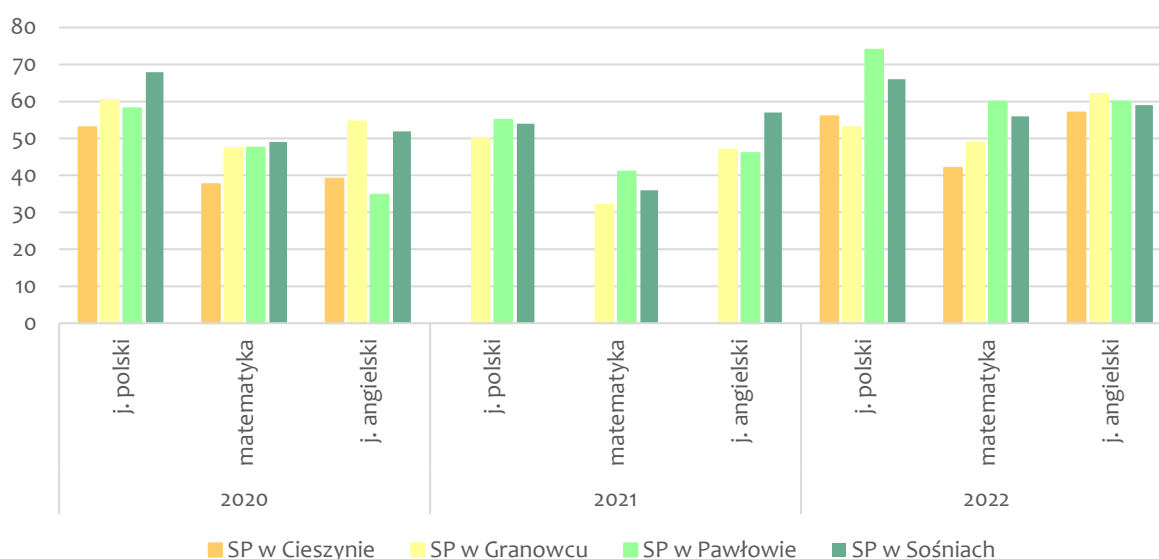

Szafki dla każdego ucznia	nie	nie	tak	tak
Świetlice	tak	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

W obowiązującym systemie edukacji przyjętych jest wiele form wewnętrznej i zewnętrznej ewaluacji postępów czynionych przez uczniów na poszczególnych etapach nauki. Sprawdziany, czy kartkówki będą formą wewnętrznego, międzyokresowego sprawdzenia stanu wiedzy. Z kolei przykładem zewnętrznych form spełniania poszczególnych wymagań edukacyjnych będą egzaminy okresowe, egzaminy przedmiotowe czy egzaminy zawodowe. Z uwagi, na to iż w Gminie Sośnie prowadzona jest edukacja na poziomie podstawowym, poziom nauczania został przeanalizowany na podstawie wyników egzaminów ósmoklasisty w latach 2020-2022 w gminnych szkołach oraz w zestawieniu ze średnimi wynikami osiąganymi przez uczniów szkół w powiecie i w województwie.

Porównując średnie wyniki szkół w gminie zauważyć można, iż najlepiej wypadają szkoły w Sośniach i Pawłowie. Nieco słabsze wyniki osiągają uczniowie szkoły w Granowcu. Najśłabsze wyniki uzyskują uczniowie szkoły w Cieszynie. W roku 2021 w Szkole Podstawowej w Cieszynie do egzaminów przystąpiło jedynie 5 uczniów, co nie pozwoliło na wyciągnięcie miarodajnej średniej dla placówki. Z kolei do szkoły w Bogdaju w analizowanym okresie nie uczęszczali uczniowie przystępujący do egzaminów.

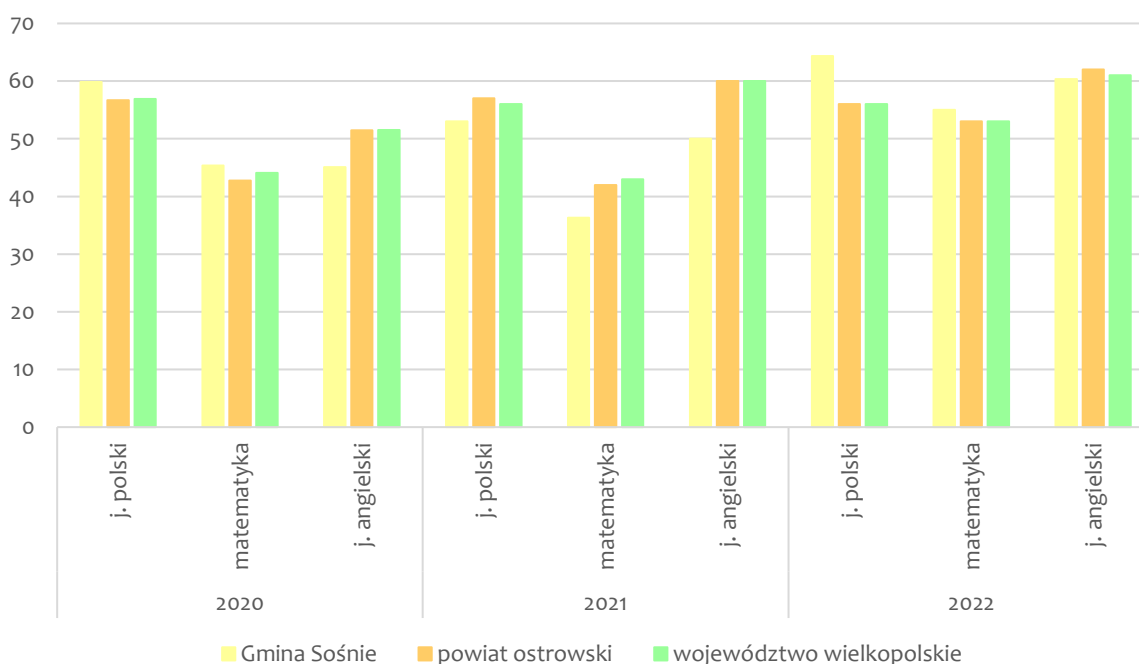

Ryc. 33. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Sośnie w latach 2020-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2020-2022.

W porównaniu z powiatem i województwem Gmina Sośnie wypada na zbliżonym poziomie. Niemniej obserwuje się duże rozbieżności w wynikach osiąganych rok do roku we wszystkich analizowanych jednostkach. Przede wszystkim rok 2021 był trudny dla uczniów ze względu na nauczanie zdalne, co znalazło odzwierciedlenie w słabszych wynikach egzaminów we wszystkich analizowanych jednostkach. W gminie najlepiej wypadają egzaminy z języka polskiego, których wyniki z wyłączeniem roku 2021 były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa. Relatywnie słabiej wypadają wyniki egzaminów z języka angielskiego, gdzie uczniowie gminy osiągają wyniki niższe niż średnie dla powiatu i województwa, choć różnice w wynikach są coraz mniejsze, co jest dobrym prognostykiem na przyszłość. W przypadku egzaminu z matematyki we wszystkich jednostkach obserwuje się

bardzo duże rozbieżności w wynikach. Z wyłączeniem roku 2021 wyniki egzaminu w gminie były jednak nieznacznie wyższe niż średnia dla powiatu i województwa. Generalnie jednak obserwowana jest tendencja wzrostowa średnich wyników egzaminów zarówno w gminie, jak i powiecie i województwie.

Ryc. 34. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Sośnie w latach 2020-2022 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2017-2022. Wydatki bieżące ponoszone na oświatę stale wzrastają, łącznie w analizowanym okresie o blisko 2,5 mln zł. Najwyższy udział w wydatkach bieżących mają wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły ponad 8 mln zł w 2022 r. W analizowanym okresie wzrosły z kolei o 2,3 mln zł. Pozostałe wydatki bieżące wahają się między 1,8 mln zł a 2,6 mln zł. Największe inwestycje w dziale oświaty zostały poczynione w 2022 roku, choć należy podkreślić, iż Gmina Sośnie regularnie inwestuje zbliżone środki finansowe w rozwój oświaty. Mimo, iż subwencja oświatowa wzrasta rok do roku to stopień pokrycia wydatków w dziale oświaty zmniejsza się z 65% w 2017 roku do 61% w 2022 roku.

Tab. 24. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Sośnie w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	8 825 085,34	8 817 290,00	9 672 262,17	8 698 086,46	10 412 939,79	11 205 656,51
Wydatki bieżące, w tym:	8 070 608,10	8 273 641,56	8 976 451,17	8 582 096,46	9 912 697,98	10 955 252,51
Wynagrodzenia i pochodne	6 066 946,81	6 438 968,28	6 856 421,18	6 769 598,56	7 721 079,81	8 333 132,09
Pozostałe wydatki bieżące	2 003 661,29	1 834 673,28	2 120 029,99	1 812 497,90	2 191 618,17	2 622 120,42
Wydatki majątkowe	754 477,24	543 648,44	695 811,00	115 990,00	500 241,81	250 404,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	5 738 011,00	5 678 110,00	5 932 950,00	5 972 803,00	6 251 522,00	6 832 340,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 087 074,34	3 139 180,00	3 739 312,17	2 725 283,46	4 161 417,79	4 373 316,51
Stopień pokrycia	65%	64%	61%	69%	60%	61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Podmiotem realizującym zadania z zakresu kultury jest Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Sośniach. Działalność kulturalna w Gminie jest prowadzona i rozwijana we współpracy z Urzędem Gminy Sośnie, jednostkami organizacyjnymi gminy oraz lokalnymi stowarzyszeniami. GOKiGBP czynne jest w poniedziałki, środy i piątki w godzinach 7:30 – 17:30, a we wtorki i czwartki w godzinach 7:30 – 17:00. Ośrodek jest również dzierżawcą 14 świetlic wiejskich zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Bogdaju, Chojniku, Dobrzecu, Granowcu, Janisławicach, Kałkowskim, Kątach Śląskich, Kocinie, Konradowie, Młyniku, Możdżanowie (Centrum Wypoczynkowo-Rekreacyjne „Rybakówka”), Pawłowie, Sośniach i Szklarce Śląskiej.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sośniach należy zaliczyć upowszechnianie kultury, sztuki, nauki i czytelnictwa. Istotnym elementem działalności ośrodka jest także krzewienie tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców.

Wśród głównych działań ośrodka należy wymienić organizację festynów, koncertów, spotkań autorskich, przedstawień teatralnych, występów tanecznych i innych wydarzeń, w których organizację angażowane są Rady Sołeckie, stowarzyszenia czy mieszkańcy. W okresie wakacji czy ferii zimowych przygotowywana jest również specjalna oferta dla dzieci i młodzieży pozwalająca aktywnie wypoczywać na terenie Gminy Sośnie. Wśród najważniejszych cyklicznych wydarzeń odbywających się w gminie można wymienić: Dzień Gminy Sośnie, dożynki gminne, jarmark bożonarodzeniowy, koncert noworoczny, kolację rybną.

Poniżej przedstawiono obiekty sportowe, którymi dysponuje Gmina Sośnie. Organizowane są w nich wspomniane wyżej zajęcia sportowe oraz różnego wydarzenia i imprezy. Część z obiektów wymaga jednak podjęcia działań remontowych lub rozbudowy.

Tab. 25. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Sośnie

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu
Kompleks sportowy w Sośniach (pełnowymiarowe boisko trawiste do piłki nożnej, kort tenisowy, boisko do siatkówki plażowej, zaplecze sanitarne) - ul. Wielkopolska 29, 63-435 Sośnie	stan bardzo dobry - nie wymaga remontu
Boisko typu orlik przy SP w Sośniach - ul. Wielkopolska 43, 63-435 Sośnie	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Boisko typu orlik przy SP w Cieszynie - ul. Kościelna, 63-435 Cieszyn	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Hala sportowa w Sośniach - ul. Wielkopolska 43, 63-435 Sośnie	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Sala gimnastyczna przy SP w Granowcu	stan dobry - częściowo wymaga remontu
Boisko piłkarskie z murawą naturalną w Szklarce Śląskiej	stan bardzo dobry – nie wymaga remontu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Ponadto, w gminie znajdują się boiska wielofunkcyjne zlokalizowane w Bogdaju, Janisławicach, przy Zespole Szkół w Granowcu, przy Zespole Szkół w Pawłowie oraz na terenie Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Biały Daniel” w Sośniach. Mieszkańcy mogą również korzystać z otwartych stref aktywności i siłowni zewnętrznych zlokalizowanych przy hali sportowej w Sośniach, w sąsiedztwie bloków mieszkalnych w Sośniach, w Możdżanowie, Chojniku, Cieszynie, Kocinie i Kałkowskim.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Bezpieczeństwa mieszkańców oraz porządku publicznego w gminie pilnują funkcjonariusze Posterunku Policji, zlokalizowanego w Sośniach przy ul. Wielkopolskiej 47. Posterunek podlega pod Komendę Powiatową Policji w Ostrowie Wielkopolskim. Zatrudnienie w Sośniach znajduje pięciu policjantów. Wśród najczęściej popełnianych przestępstw na terenie gminy są z kolei: kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, kradzieże mienia, kradzieże z włamaniami oraz przemoc w rodzinie.

Na terenie Gminy Sośnie działają również 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG) i tym samym odpowiadają na zgłoszenia z całego powiatu ostrowskiego. Jednostki te zlokalizowane są w Sośniach przy ul. Witosa 2a oraz w Granowcu przy ul. Kolejowej 5. Ponadto na terenie gminy działa jeszcze 6 jednostek OSP, które nie są wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a zatem ich rejonem operacyjnym jest jedynie terytorium Gminy Sośnie. Są to OSP w Bogdaju, Chojniku, Cieszynie, Kałkowskim, Możdżanowie i Pawłowie. Z wyjątkiem OSP w Możdżanowie, jednostki są wyposażone w wozy gaśnicze. Gmina wydatkuje środki w ramach działu bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa między innymi na bieżące utrzymanie jednostek (ubezpieczenia, badania lekarskie, konserwacja sprzętu), ale również na zakup dodatkowego wyposażenia. Średnio wydatki poczynione w ramach wspomnianego działu w ostatnich 6 latach stanowiły 2% ogółu wydatków.

Na terenie Gminy Sośnie nie ma zlokalizowanych punktów monitoringu wizyjnego.

Otoczenie wewnętrzne gminy

Na terenie Gminy Sośnie działalność prowadzą liczne organizacje pozarządowe. W ramach zrzeszenia sympatyków poszczególnych miejsc czy dziedzin pozwalają one w większym gronie dzielić się wiedzą, doświadczeniem, a także wspólnie się rozwijać i działać. Obecność organizacji pozarządowych jest również bardzo istotna ze względu na ogólną aktywność społeczną oraz poziom integracji lokalnej społeczności. Ich zaangażowanie pozwala realizować szereg działań we współdziałaniu z samorządem lokalnym. Wśród nich wyróżnia się m.in.:

- Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjne Pasikonik z siedzibą w Kocinie,
- Stowarzyszenie „NADAL RAZEM” z siedzibą w Sośniach,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Kocina,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Granowca „GRANOWIEC 300”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Pawłowie,
- Stowarzyszenie PRZYJAZNE OTOCZENIE z siedzibą w Cieszynie,
- Stowarzyszenie „Razem dla Sośni”,

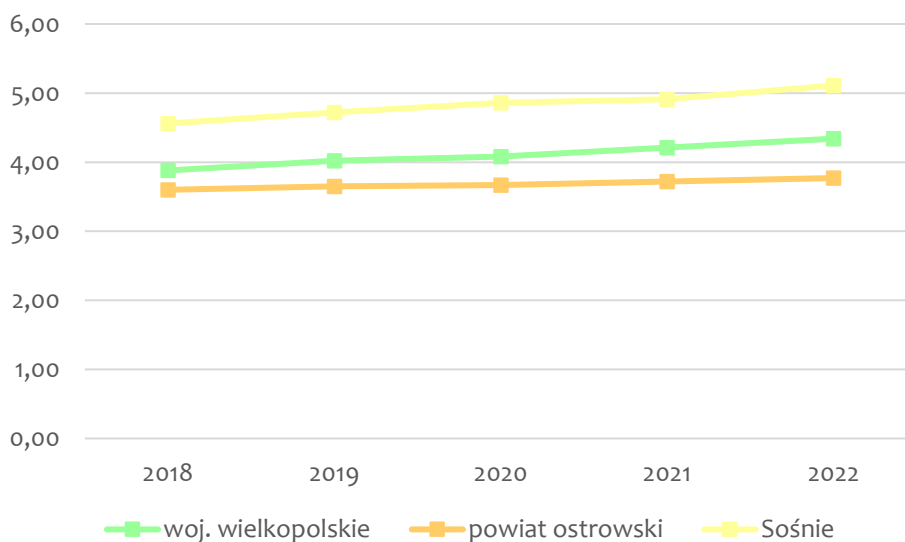
- Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ” przy Zespole Szkół w Granowcu,
- Uczniowski Klub Sportowy „TĘCZA” przy Zespole Szkół w Cieszynie,
- Uczniowski Klub Sportowy „IKAR” w Sośniach,
- Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „św. Michał” przy Zespole Szkół w Cieszynie.

Ochotnicze Straże Pożarne realizują zadania nie tylko z zakresu ochrony przeciwpożarowej, ale stanowią ważne akceleratory życia publicznego organizując m. in.: zawody sportowo-strażackie, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, czy pokazowe akcje ratownicze.

W ramach współpracy rozwijanej między samorządem a organizacjami pozarządowymi przyznawane są dofinansowania na realizację zadań z zakresu nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz innych. W ramach przedstawionego zakresu współpracy realizowane są zadania obejmujące m.in.:

- organizację i prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- animację czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- organizację wydarzeń gminnych, np. jarmarku bożonarodzeniowego czy festynów.

Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik obrazujący liczbę działających w Gminie Sośnie stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika w Gminie Sośnie analizowana jest w latach 2018-2022 w zestawieniu ze średnią dla powiatu ostrowskiego oraz województwa wielkopolskiego. We wszystkich analizowanych jednostkach wskaźnik rośnie, pozostając zdecydowanie najwyższy w Gminie Sośnie. Świadczy to o wysokim zaangażowaniu społecznym oraz aktywnej postawie prezentowanej przez mieszkańców gminy w ramach działalności stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych.

Ryc. 35. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywny jest również trend obserwowany w Gminie Sośnie, bowiem odnotowana dynamika wzrostu jest wyższa niż w powiecie czy województwie. Wysoki poziom zaangażowania społecznego może również być powiązany z wysokim przywiązaniem do lokalnych tradycji, zwyczajów i kultury.

Poczucie tożsamości lokalnej jest niewątpliwie jednym z kluczowych czynników, stanowi bowiem wyraz głęboko zakorzenionej chęci partycypacji w rozwoju jednostki.

Otoczenie zewnętrzne gminy

Gmina Sośnie jest członkiem 3 związków i stowarzyszeń międzygminnych. Są to:

- Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska – jest to stowarzyszenie zrzeszające 25 jednostek samorządu terytorialnego, zarówno gmin jak i powiatów wchodzących w skład aglomeracji kalisko-ostrowskiej;
- Stowarzyszenie „Partnerstwo Dla Doliny Baryczy” – jest to stowarzyszenie zrzeszające gminy położone w dolinie rzeki Baryczy, które w oparciu o unikalne walory regiony starają się rozwijać głównie sektor turystyki;
- Wielkopolskie Partnerstwo dla Doliny Baryczy – jest to organizacja działająca aktywnie na rzecz zrównoważonego rozwoju Doliny Baryczy.

Partnerstwo we wskazanych stowarzyszeniach stanowi cenne pole dialogu wspomagające rozwój i integrujące działania samorządowe. Wymiana doświadczeń i praktyk, wspólne podejmowanie działań czy inicjatyw powoduje rozwój Gminy na wielu płaszczyznach.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców z terenu Gminy Sośnie zapewniana jest przez dwa ośrodki podstawowej opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sośniach,
- Gabinet Lekarski – Jacek Gęsior.

Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego zlokalizowana jest w oddalonym od Sośni o 29 km Ostrowie Wielkopolskim.

Gmina Sośnie aktywnie wspomaga profilaktykę zdrowia m.in.: w zakresie badań mammograficznych, badań wzroku i słuchu czy badań diagnostycznych w kierunku raka jelita grubego poprzez nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń oraz mediów (m.in. energii elektrycznej) firmom realizującym badania w ramach kontraktów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia. Ponadto władze lokalne każdorazowo przeprowadzają działania zmierzające do rozpropagowania informacji o możliwości wykonania badań wśród mieszkańców, celem promowania profilaktyki zdrowia.

Głównym podmiotem świadczącym usługi społeczne na terenie Gminy Sośnie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Wielkopolskiej 41 w Sośniach. Elementarnym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które znalazły się w trudnych sytuacjach życiowych, a także zapobieganie takim sytuacjom. Do podstawowych zadań pomocy społecznej należą: wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań mających na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem. W osiągnięciu wyznaczonych celów służy udzielanie pomocy: finansowej, rzeczowej, usługowej, poradnictwa oraz pracy socjalnej.

Działania podejmowane w gminie prowadzone i koordynowane są zgodnie z obowiązującymi opracowaniami: Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii, Programem Wspierania Rodziny i Rozwoju

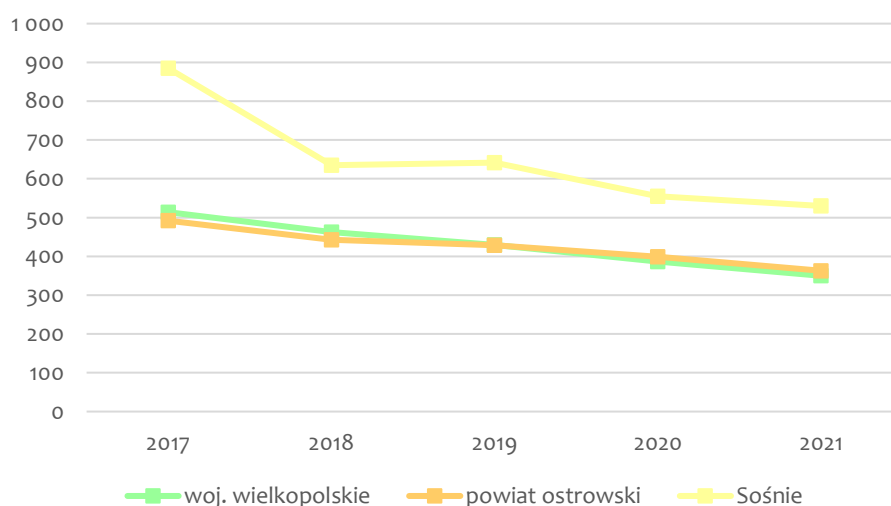
Pieczny Zastępczej, Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sośnie.

W realizację programów zaangażowane pozostają następujące jednostki: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, grupa wsparcia Anonimowych Alkoholików „Moja Wola”, funkcjonariusze Posterunku Policji w Sośniach, organizacje pozarządowe.

Wśród prowadzonych działań z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i leczenia uzależnień należy wymienić utrzymanie świetlicy terapeutycznej, pomoc terapeuty uzależnień, prowadzenie warsztatów z zakresu profilaktyki uzależnień dla uczniów szkół gminnych, organizację spotkań integracyjnych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i rodzin osób uzależnionych, inicjowanie spotkań świątecznych i okolicznościowych. Zaangażowane jednostki aktywnie kolportują materiały promocyjne akcji profilaktycznych (broszury, plakaty, wizytówki), prowadzą zajęcia budujące świadomość wśród dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów z zakresu problematyki społecznej, w tym uzależnień, przemocy, czy kryzysów zdrowia psychicznego.

Bezpośrednio przy siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje również Klub Seniora, który stanowi ważną przestrzeń integracyjną i aktywizującą osoby starsze z terenu Gminy Sośnie. Klub jest miejscem pożytkowania czasu wolnego w sposób kreatywny, wspiera włączenie społeczne oraz niweluje poczucie odosobnienia wśród osób starszych.

Wykres poniżej przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Sośniach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021. W całym analizowanym okresie we wszystkich jednostkach obserwowany był spadek beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Niemniej jednak, liczba beneficjentów pomocy społecznej w gminie jest zdecydowanie najwyższa spośród analizowanych jednostek, podczas gdy w powiecie i województwie wskazania są zbliżone. Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności świadczy o wzmożonych problemach społecznych występujących w gminie.

Ryc. 36. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnie na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizie zapotrzebowania na usługi z zakresu pomocy społecznej należy również wziąć pod uwagę strukturę wieku ludności zamieszkującej gminę. Wśród głównych powodów korzystania z usług

pomocy społecznej na podstawie sporządzanych sprawozdań można wskazać: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. Wskazane problemy przenikają się, potęgując problemy społeczne obserwowane w gminie. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na potrzebę rozwoju usług senioralnych oraz dedykowanych dla osób z niepełnosprawnością. W Gminie Sośnie obserwuje się bowiem problemy z zakresu wykluczenia społecznego grup szczególnie narażonych.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego. Polityka mieszkaniowa w Gminie Sośnie prowadzona jest w oparciu o Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy na lata 2019-2023. W uchwale nr XXII/113/2016 Rady Gminy Sośnie z dnia 20 stycznia 2016 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Sośnie zostały określone szczegółowe kryteria warunkujące możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobu gminy. Tym samym do kryteriów zalicza się wysokość dochodów, metraż powierzchni użytkowej lokalu przypadający na 1 osobę, zamieszkiwanie wraz z osobą z niepełnosprawnością oraz nieposiadanie tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego. Z kolei pierwszeństwo najmu lokalu będą miały osoby, które:

- utraciły miejsce zamieszkania na skutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru;
- dysponują orzeczeniem sądu uprawniającym do otrzymania lokalu socjalnego;
- osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu znajdującego się w budynku podlegającym rozbiórce wobec zamierzeń inwestycyjnych gminy.

W wyżej wymienionych przypadkach nie stosuje się ponadto kryterium dochodowego wobec osób ubiegających się o lokal. Gmina Sośnie dysponuje 19% ogółu lokali mieszkalnych, w tym 7 lokalami socjalnymi. Liczba lokali, którymi dysponuje gmina pozostaje niezmienna w okresie ostatnich 5 lat. Z kolei średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi obecnie ok. 96 miesięcy, czyli 8 lat. Gmina nie dysponuje mieszkaniem wspomaganymi ani chronionymi.

Szanowni Państwo,
W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Sośnie na lata 2024-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety.
Ankieta jest anonimowa.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy Sośnie?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków/klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez miasto (DPS, Klub Seniora)?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						

Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w mieście?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						

<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						

Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w mieście w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania/zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży

- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć: kobieta   mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat   18-25 lat   26-35 lat   36-45 lat   46-55 lat
56-65 lat   powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student   rolnik   przedsiębiorca   osoba pracująca   osoba
bezrobotna
 emeryt / rencista   inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem gminy   nie jestem mieszkańcem gminy

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Cel strategiczny 1: Zielona Gmina Sośnie: środowisko, przestrzeń, energia

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Zwiększenie dostępności gminy poprzez rozwój infrastruktury drogowej	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg gminnych, parkingów, chodników, ścieżek rowerowych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej				
	Poprawa bezpieczeństwa w sąsiedztwie dróg m.in.: poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, poprawę stanu oznakowania drogowego, doświetlenie i odpowiednie oznakowanie przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach montaż sygnalizacji świetlnej				
	Budowa, rozbudowa i modernizacja tras rowerowych (w tym dróg rowerowych oraz pieszo-rowerowych) na terenie gminy				
	Utwardzenie intensywnie eksploatowanych dróg gruntowych				
	Współpraca z zarządcami dróg wyższego rzędu, w szczególności dróg powiatowych, celem ich rozbudowy i modernizacji				
	Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu i współpraca z operatorami, celem zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom gminy				
1.2. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego poprzez prowadzenie	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z modernizacją istniejących stacji uzdatniania wody				
	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wraz z jej doprowadzeniem do możliwie jak największej liczby mieszkańców				
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy				

zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i łagodzenie skutków zmian klimatu	Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia				
	Prowadzenie stałej ewidencji i okresowych kontroli zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne zlokalizowanych na terenie gminy				
	Rozbudowa, przebudowana i odbudowa urządzeń melioracji szczegółowej, w tym rowów melioracyjnych				
	Wsparcie w zakresie prawidłowego retencjonowania wody deszczowej				
	Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie szybkiego reagowania na klęski żywiołowe i zjawiska ekstremalne				
	Rozszerzenie zakresu działań na rzecz podniesienia świadomości i prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy				
	Zwiększanie stopnia informacji dla mieszkańców w zakresie prowadzonych programów wsparcia na rzecz podniesienia jakości środowiska w gminie				
1.3. Racjonalna gospodarka przestrzenna i energetyczna	Opracowanie Planu Ogólnego dla gminy				
	Aktualizacja i opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Wyznaczenie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej				
	Sporządzenie katalogu działek inwestycyjnych, wraz z ich odpowiednim przeznaczeniem w opracowaniach planistycznych				
	Wyznaczenie terenów pod lokalizację instalacji pozyskujących energię ze źródeł odnawialnych				
	Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej				
Zwiększanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej					
Wsparcie działań na rzecz zwiększenia liczby małych inwestycji OZE wśród mieszkańców i przedsiębiorców					

Cel strategiczny 2: Przedsiębiorcza Gmina Sośnie: rolnictwo, turystyka, promocja

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Dywersyfikacja rynku pracy poprzez rozwój aktywności gospodarczej i promowanie samozatrudnienia	Wspieranie rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w szczególności w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, edukacyjnych i opiekuńczych				
	Utworzenie punktu konsultacyjnego i doradczego dla producentów rolnych, mającego na celu ich integrację, zdobywanie nowych rynków zbytu i wsparcie przekształcenia gospodarstw w agroturystyczne, opiekuńcze lub edukacyjne				
	Promocja możliwości inwestycyjnych w gminie wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych				
	Wsparcie mieszkańców w zakresie aktywizacji zawodowej i zakładania działalności gospodarczej				
2.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejących terenów rekreacyjnych, gminnych zabytków i pomników przyrody				
	Współpraca z lokalnymi rzemieślnikami, artystami, przedsiębiorcami i stowarzyszenie „Partnerstwo dla Doliny Baryczy” w celu wypracowania strategii rozwoju turystyki w oparciu o produkty lokalne				
	Tworzenie i odnowienie tras pieszych, rowerowych, konnych i wodnych w oparciu o walory krajobrazowe i miejsca szczególne				
	Wyposażenie istniejących i nowo wytyczonych szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę, np. kosze, ławki, stoły biesiadne, tablice informacyjne itp.				
	Poprawa funkcjonowania Stacji Biały Daniel, poprzez przygotowanie oferty sezonowej dla osób prywatnych i zorganizowanych wycieczek				

	Przygotowanie i promocja kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych, w szczególności w oparciu o produkty lokalne, walory kulturalne i rekreacyjne				
	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i zagospodarowanie terenu przy Zalewie w Sośniach, m.in.: poprzez budowę ścieżki spacerowej, tarasu widokowego itp.				
2.3. Aktywna promocja gminy poprzez rozwój współpracy z podmiotami zewnętrznymi i autopromocję	Wykorzystanie i kreowanie rozpoznawalności znaków handlowych Stowarzyszenia Partnerstwo dla Doliny Baryczy				
	Wzmacnianie współpracy z innymi gminami członkowskimi AKO, zwłaszcza o sąsiednim położeniu, poprzez przedstawianie wspólnych stanowisk i wzmacnianie swojej pozycji w strukturze stowarzyszenia				
	Kreowanie rozpoznawalności produktów lokalnych gminy, w tym hodowli karpia				
	Stworzenie logotypu i hasła marketingowego wykorzystywanego do promocji lokalnych wydarzeń				

Cel strategiczny 3: Zintegrowana Gmina Sośnie: dla mnie, dla ciebie, dla nas

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Rozwój usług społecznych i senioralnych	Rozwój e-usług z zachowaniem zasad bezpieczeństwa cyfrowego i ochrony danych osobowych				
	Integracja społeczna mieszkańców poprzez organizację wydarzeń i spotkań międzypokoleniowych, w tym edukację międzypokoleniową np. w zakresie edukacji ekologicznej				
	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej				
	Zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych				
	Rozwój świadczenia usług prewencji i rozwiązywania problemów społecznych				

	Organizacja mobilnych usług indywidualnych dla osób starszych, w tym opieka pielęgniarstwa, usługi techniczne i naprawcze, itp.				
	Organizacja dowozów do specjalistycznych placówek medycznych dla osób starszych, niesamodzielnych lub z niepełnosprawnością				
	Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia, w tym organizacja programów profilaktycznych				
3.2. Jakościowa oferta edukacyjna i opiekuńcza	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, w tym m.in.: poprawa stanu przyszkolnej infrastruktury sportowej, zakup pomocy naukowych niezbędnych do rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych, itp.				
	Modernizacja i doposażenie placówek opieki nad dziećmi powyżej 3 roku życia i popularyzacja korzystania z opieki przedszkolnej wśród rodziców				
	Zwiększenie dostępu do placówek opieki na dziećmi do lat 3				
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli				
	Wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, m.in.: poprzez powołanie Uniwersytetu III Wieku				
	Kształtowanie postaw przedsiębiorczości m.in. poprzez włączenie mieszkańców w zajęcia z doradztwa zawodowego i organizację szkoleń umożliwiających przebranżowienie				
	Zapewnienie efektywności nauczania języków obcych				
	Rozwój wolontariatu na rzecz kształtowania postaw liderkich i obywatelskich wśród uczniów				
3.3. Integracja lokalnej społeczności poprzez kulturę i aktywność fizyczną	Zapewnienie oferty kulturalnej odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców z różnych grup wiekowych				
	Umożliwienie większego zaangażowania społeczności lokalnej w organizację i przebieg wydarzeń kulturalnych czy sportowych w gminie				
	Organizacja cyklicznych wydarzeń sportowych, np. lig sołeckich piłkarskich „piątek” czy koszykarskich „trójek”				
	Pobudzanie aktywności społecznej oraz rozwój działalności organizacji pozarządowych, m.in. poprzez zlecenie części zadań własnych gminy				

stowarzyszeniom w formie konkursu ofert, co przełoży się na wzrost kreatywności i konkurencyjności